

Ka Meupiya ne Panugtulen Sumale ki Lukas

Igpewun-a

Ka migsulat te seini ne baseen iyan si Lukas ne sabeka te me hibateen dengan ni Hisus. Sabeka sikandin ne talagbawi ne Grigu se linalahan wey migpangguhud sikandin meytenged te innimu te Magbebaye ne si Hisus. Amana degma sikandan ne talag-alukuy ki Pablu, wey migparumdumeey sikandan te pegendiye te lein-lein ne me inged eyew te pegpangguhud te lalag te Manama. Puun due, nakasulat pad man-e sikandin te lein ne baseen ne iyan ka “Ka me himu”.

Ka seini ne baseen impeuyan ni Lukas diye te ki Tiyupilu ne egkahiyan te duma ne sabeka kun ne talahuren ne etew ne matig-Ruma. Diye migbunsud ka guhuren din te pegtagne te pegkeetew enni Huwan ne Talagbewutismu wey te Magbebaye ne si Hisus wey taman te imbatun e si Hisus. Ingguhud man-e ni Lukas ne si Hisus iyan ka Kristu ne insaad te Manama ne egluwas te me Hudiyu wey te langun ne kene ne me Hudiyu ne epgalintutuu kandin.

Seini ne baseen insulat ni Lukas, wey impeuyan din diye te ki Tiyupilu, sabeka ne talahuren ne etew diye te tribu te Grigu. Ne si Lukas man-e ka migsulat due te sika se *Me Himu te Me Apustulis*.

Nahuhud man-e kayi te seini ne baseen ka me guhuren meytenged te hid-u ni Hisus te me etew ne egkaleig-leig wey te me makasesale, ka pegpamawi din te egmanderalu wey te impanerepan te me busew, ka peg-uyag din te me minatey, wey ka pegpanulu din. Egkalibed-libed degma kayi ka meytenged te Panisingan te Manama, peg-ampu, pegpasaylu te me sale, pegbulig te me malitan te himu ni Hisus, wey pegtahahe te migmalintutuu para te peglibed te Magbebaye.

Ka nasulat te seini ne baseen

Igpewun-a 1:1-4

Ka pegkeetew wey pegkabate ni Huwan ne Talagbewutismu wey ni Hisus
1:5–2:52

Ka himu ni Huwan ne Talagbewutismu 3:1-20

Ka pegpabewutismu wey ka pegtintal ki Hisus 3:21–4:13

Ka himu ni Hisus diye te Galiliya 4:14–9:50
 Puun te Galiliya peendiye te Hirusalim 9:51–19:27
 Ka katammanan ne simana diye te Hirusalim wey diye te marani te
 Hirusalim 19:28–23:56
 Ka pegkeuyag, pegpakita, wey ka pegbatun te Magbebaye 24:1-53

Igpewun-a

1 ¹Talahuren ne Tiyupilu. Masulug ka miggeram migsulat te guhuren ne neyitabu kayi te kanta meytenged ki Hisu Kristu. ²Ka insulat dan, iyan ka impangguhud kanta te seeye se nakakita kayi puun pad te bunsuranan wey iyan migpangguhud te lalag te Manama. ³Natantanuran ku degma sika langun minsan ka bunsuranan kayi. Sikan naa ka meupiya buwa degma ne eg-ay-ayaran ku sika te egsulat para keykew talahuren ne Tiyupilu, ⁴su eyew egkanengnengan nu iya ka kamalehetan te langun ne impanulu keykew.

Ka pegtagne te pegkeetew ni Huwan ne Talagbewutismu

⁵^a Te timpu ne si Hirudis ka mighari te Hudiya, due sabeka ne talagpanubad ne egngaranan ki Sakariyas ne puun te kabuhalan ni Abyas ne talagpanubad. Ne due asawa rin ne egngaranan ki Ilisabit ne puun ded degma te kabuhalan te me talagpanubad. ⁶Sikandan se alunggun, matareng diye te tangkaan te Manama wey mapahetpet ne migtuman te langun ne suhu wey Balaud te Manama. ⁷Ne ware anak dan su kene egpakaanak si Ilisabit, wey nabuyag e sikandan se alunggun.

⁸Ne migginguma ka aldew ne iyan egpamakey diye te timplu ka punduk enni Sakariyas te me talagpanubad. ⁹Ka batasan te me talagpanubad, egpintut-pintut sikandan ke nekey ka eggimuwen dan, wey si Sakariyas ka natinuru ne iyan egseled diye te timplu te Magbebaye ne Manama eyew egtutung te insinsu. ¹⁰Te uras ne intutung e ka insinsu, mig-ampu ka masulug ne etew diye te lihawangan te timplu. ¹¹Ne dutu, due panalihan te Magbebaye ne migpakita kandin ne diye migsasindeg te dapit te igkakawanan te altar ne egtutungan te insinsu. ¹²Natingkemed si Sakariyas te pegkakita rin te panalihan, wey naaldeh sikandin. ¹³Piru ingkahiyang sikandin te panalihan, “Kene ka egkaaldeh Sakariyas. Indineg te Manama ka peg-ampu nu, ne kuntee eg-anak te lukes ka asawa nu ne si Ilisabit. Ne ngarani nu sikandin ki Huwan. ¹⁴Egkahale-gale kew langun ke eglesut e sikandin, ¹⁵^b su egkeyimu sikandin ne mabantug diye te tangkaan te Magbebaye ne Manama. Ne keilangan ne kene sikandin eg-inum te binu wey ke egpekewubug ne eg-inumen, wey egkapenu

^a 1:5 1Kru 24:10. ^b 1:15 Num 6:3.

sikandin te Panisingan te Manama minsan ke diye pad sikandin te getek te iney rin. ¹⁶Ne igpalibed din ka masulug ne kabuhalan ni Israil diye te Magbebaye ne Manama ran. ¹⁷^c Eggun-a sikandin te Magbebaye, wey egpakaangen sikandin te Panisingan te Manama wey geem ne egpekeiling te ki prupita Ilyas dengan. Egpeg-ulien din ka nenekeg-ehet ne me amey wey me anak, wey egpaliberen din diye te maheteng ne dalan ka masinupaken ne me etew. Puun due, egkaandam din ka me etew para te pegginguma te Magbebaye.”

¹⁸Ne migkahiyen ni Sakariyas ka panalihan, “Egmenuwen ku te pegkanengneng ne malehet ka inlalag nu? Su buyag ad ma seini wey buyag e degma ka asawa ku.”

¹⁹^d Ne migtabak ka panalihan, “Sikeddi si Gabriil ka sinalihan te Manama. ^e Impeendini a nikandin eyew te peglalag wey pegpanugtul keykew te seini ne meupiya ne panugtulen. ²⁰Ne puun su ware ka migpalintutuu te ingkahi ku, egkeummew ka taman te aldew ne egkatuman e ka ingkahi ku keykew. Su egkatuman iya seeye te eleg ne timpu.

²¹Ne dutu, migtetarahan te me etew si Sakariyas wey neinu-inu sikandan te naluhey sikandin diye te seled te timplu. ²²Te peglihawang din e, kenad sikandin egpakaalag wey migtingyasan din naan de sikandan. Puun due, nasabut dan ne due impakita kandin diye te seled te timplu. Ne neummew en iya sikandin.

²³Te napenge e ka pegpamakey ni Sakariyas diye te timplu, mig-uli e sikandin. ²⁴Te ware naluhey, naberes e ka asawa rin ne si Ilisabit wey mig-uugpe de iya sikandin seled te lalimma ne bulan. ²⁵Ne migkahi si Ilisabit diye te geyinawa rin, “Kuntee neyid-u e ka Manama keddiey. Inawe din e ka hilew ku diye te tangkaan te me etew.”

Ka pegtagne te pegkeetew ni Hisus

²⁶Te hen-em e ne bulan ka getek ni Ilisabit, insuhu te Manama ka panalihan ne si Gabriil diye te lungsud te Nasarit ne sakup te Galiliya. ²⁷^f Egpeendiyaan din ka sabeka ne mengebay ne enggaranen ki Mariya ne egpangasaween te sabeka ne kanakan ne enggaranen ki Husi ne kabuhalan ni Hari Dabid. ²⁸Ne miggendiyad ka panalihan te kandin wey migkahi, “Kahale ka, Mariya! Migpanalanginan ka te Magbebaye wey egdumaan ka nikandin!” ²⁹Nalibeg amana si Mariya meytenged te narineg din wey impalelem din ke nekey ka kaluwasan dutu. ³⁰Ne migkahiyen sikandin te panalihan, “Kene ka egkaaldey, Mariya, su ingkeupii ka te Manama. ³¹^g Egkaberes ka wey eg-anak te lukes, wey

^c 1:17 Mal 4:5-6. ^d 1:19 Dan 8:16; 9:21. ^e 1:19 Te Grigu: migsasindeg diye te tangkaan te Manama. ^f 1:27 Mat 1:18. ^g 1:31 Mat 1:21.

ngarani nu sikandin ki Hisus. ^{32h} Egkeyimu sikandin ne mabantug wey eg-umawen sikandin ne Anak te Amana ne Mabantug ne Manama. Ne egpaharien sikandin te Magbebaye ne Manama iling te kaapuan din ne si Hari Dabid. ³³Ne egharian din ka me kabuhalan ni Hakub te ware egtamanan, ne ware katammanan te kandin ne peghari.”

³⁴Ne mig-insaan ni Mariya ka panalihan, “Egmenuwen ku naa te eg-anak te mengebay e mem pad?”

³⁵Ne migtabak ka panalihan, “Eggendini te keykew ka Panisingan te Manama wey egdalungan ka te geem din. Puun due, ka matulus ne bate ne ig-anak nu egngaranan te Anak te Manama. ³⁶Sumsumana nu ka suled nu ne si Ilisabit. Kahiyen ne kene din eg-anak. Piru kuntee egkasalayan e sikandin su hen-em e ne bulan ka getek din, minsan buyag e sikandin. ³⁷ⁱ Su ka Manama egpekeyimu te langun.”

³⁸Ne migkahi si Mariya, “Suluhuanen a te Manama. Egkeyitabu perem kayi te keddi ka inlalag nu.” Ne mig-awe e ka panalihan te Manama.

Ka pegpanumbaley ni Mariya diye te ki Ilisabit

³⁹Te peglihad te pila ne me aldew, migpanines si Mariya wey miglukut-lukut miggendiye te sabeka ne lungsud ne diye te me bubungan te Hudiya. ⁴⁰Te pegginguma rin diye, migseled sikandin te baley enni Sakariyas wey migpangemusta ki Ilisabit. ⁴¹Te pegkarineg ni Ilisabit te laheng ni Mariya, migweil ka bate diye te getek din. Ne dutu, napenu si Ilisabit te Panisingan te Manama, ⁴²ne miglalag te meemen, “Te langun ne me malitan sikeykew re ka migpanalanganin te Manama, wey migpanalanganin degma ka bate ne ingkaberens nu! ⁴³Hentew e naan de iya se impanumbalayan te iney te Magbebaye ku? ⁴⁴Su te pegkarineg ku te laheng nu, migweil te kahale ka bate kayi te getek ku. ⁴⁵Keupianan te seeye se migpalintutuu ne due katumanan te impanengneng te Manama diye kandin.”

Ka ulahingen ni Mariya te pegdayan

⁴⁶Ne migkahi si Mariya,

“Egdayan a te Manama

⁴⁷wey egkahale ka gimukud ku su ka Manama ka keddiye ne kaluwasan

^{48j} tenged te nakasuman-suman sikandin keddiye te suluhuanen din ne kene ne impurtanti!

Ne puun kuntee ka langun ne etew egkahi te impanalanganin a,

⁴⁹tenged te kein-inuwan ne innimu te maresen ne Manama kayi te keddiye.

^h 1:32-33 2Sam 7:12-13, 16; Isa 9:7. ⁱ 1:37 Hin 18:14. ^j 1:48 1Sam 1:11.

Matulus sikandin.

- ⁵⁰ Egkeyid-u sikandin te langun ne due pegkaaldek diye te kandin, puun pad dengan wey minsan te keureme.
- ⁵¹ Migpakita sikandin te geem din
wey impegsuwey-suwey rin ka me etew ne migpaambug te pegkeetew ran.
- ⁵² ^k In-awe din ka me Hari diye te katungdanan dan wey imparibabew rin ka me etew ne kene ne impurtanti.
- ⁵³ Impeyibhibulung din te me meupiya ka impanggutasan wey impaawe din ne ware me inuyanan ka me meyaman.
- ⁵⁴ Ne migbulihan din ka me kabuhalan ni Israil ne suluhuanen din, wey nakasuman-suman sikandin te hid-u rin
- ⁵⁵ ^l ^m diye te ki Abraham
wey te langun ne me kabuhalan din te ware egtamanan sumale te insaad din diye te me kaapuan ta.”
- ⁵⁶ Ne mig-ugpe si Mariya diye te ki Ilisabit seled te tatelu ne bulan. Nataman, mig-uli din e diye te kandan.

Ka pegkeetew ni Huwan ne Talagbewutismu

⁵⁷ Ne miggingume e ka timpu ne mig-anak e si Ilisabit wey lukes ka anak din. ⁵⁸ Nakarineg ka me sumbaley rin wey ka me karumaan din ne meupiya amana ka Manama diye te kandin ne nahale sikandan langun duma ki Ilisabit.

⁵⁹ ⁿ Te walu e ne aldew ka bate, migpanumbaley sikandan diye te ki Ilisabit eyew te pegtambung te pegtuli te bate. Ne egngaranan dan e perem ki Sakariyas ka bate su igsangey ran e te ngaran te amey rin.

⁶⁰ Piru migkahi ka iney rin, “Kene! Huwan ka igngaran kandin.”

⁶¹ Ne migkahiyen dan si Ilisabit, “Piru ware ma karumaan nu ne migngaranan te iling due!” ⁶² Ne migtingyasan dan ka amey te bate ne mig-inse, “Nekey-a ka igngaran nu te bate?”

⁶³ Ne migbuyu si Sakariyas te egsulatan, ne neinu-inu sikandan su ka insulat ni Sakariyas, “Huwan ka ngaran te bate.” ⁶⁴ Ne sahuhune ne nakalalag e si Sakariyas wey indayan din ka Manama. ⁶⁵ Ne naaldekan ka me sumbaley ran wey nekeempet te langun ne kabubunganan te Hudiya ka guhuren meytenged te seeye ne neyitabu. ⁶⁶ Ka me etew ne nakarineg te seeye ne guhuren, migsuman-suman wey migpein-inseey ke nekey ka katamanan te seini ne bate su ka himenew wey geem te Manama migduma kandin.

Ka pegpanagne ni Sakariyas

⁶⁷ Si Sakariyas ne amey ni Huwan, napenu te Panisingan te Manama wey migpanagne ne migkahi,

^k 1:52 Hub 5:11; 12:19. ^l 1:55 Hin 17:7. ^m 1:46-55 1Sam 2:1-10. ⁿ 1:59 Lib 12:3.

- 68 “Dayanen ta ka Magbebaya ne Manama te Israil!
Su miggendini sikandin eyew te peglekat te keet-etawan din.
- 69 Impeendini rin kayi te kanta ka maresen ne manluluwas,
ne kabuhalan te suluhuanen din ne si Dabid.
- 70 Ne seini degma ka impahuhud din te matulus ne me prupita rin
dengan.
- 71 Intetaha sikandin ne egluwas kanta ligkat te me kuntere ta
wey ligkat te karesen te me etew ne egdumut kanta. 72 Migkahi
sikandin ne igkeyid-u rin ka me kaap-apuan ta
wey egtantanuran din ka matulus ne kasabutan din.
- 73 Migpahunlibet sikandin diye te kaapuan ta ne si Abraham
- 74 ne egluwasen ki ligkat te me kuntere ta
eyew epgakapamakey ki kandin te ware pegkaalde.
- 75 Ne egkeyimu ki ne matulus wey matareng
diye te tangkaan din taman te egkabigtus e ka geyinawa ta.
- 76 ° “Ne sikeyew se anak ku, egngaranan ka te prupita te Amana ne
Mabantug ne Manama
su eggun-a ka te Magbebaya eyew eg-andam te egbayaan din;
77 wey te pegnangen te keet-etawan din ne egkaluwas sikandan
pinaahi te pegpasaylu te me sale dan.
- 78 Su amana ne hiimenawen wey hiid-uwen ka Manama.
Sikan naa ka due igpeuyan din ne egluwas kanta ne egpekeiling te
aldew ne egsile diye te langit
- 79 ^p eyew egkalayahan seeye se diye te marusilem wey egkaalde te
kamatayen.
Igpanulud ki nikandin diye te dalan te keupianan.”
- 80 Ne intulin ka anak ni Sakariyas wey indakel ka katuenan din wey ka
pegpalintutuu rin. Diye sikandin mig-ugpe te mammara ne inged taman
te migbunsud e sikandin migpanulu te matig-Israil.

Ka pegkeetew ni Hisus

(Mat 1:18-25)

- 2** ¹Te seeye ne timpu, miggimu te balaud ka Impiradur te Ruma ne si
Agustu ne keilangan ne epgalista ka langun ne sakup din. ²Seeye
ka an-anayan ne pegsinsus te timpu ne si Siriniyu ka gubirnadur te Sirya.
³Puun due, nangendiye ka langun ne etew te inged te me kaapuan dan
eyew te epgalista.
- ⁴Seeye naa, si Husi ne matig-Nasarit ne sakup te Galiliya, miggendiye
sikandin te Bitlihim ne sakup te Hudiya, ka ugpaan ni Hari Dabid dengan
su kabuhalan sikandin ni Dabid. ⁵Migparumeey sikandan ki Mariya ne

° 1:76 Mal 3:1. P 1:79 Isa 9:2.

egpangasaween din ne egkaberes e te seeye ne timpu eyew egpalista. ⁶Te diyad sikandan te Bitlihim, miggingume e ka timpu ne eglesutan e si Mariya. ⁷Migpanganayan sikandin te lukes, wey imbukusan din ka bate te manggad wey impeyibat din diye te sungguranan diye te ugpaan te me ayam su warad egkeyirehaan dan.

Ka me talagtameng te karniru wey ka me panalihan

⁸Ne marani te seeye ne inged, due me talagtameng ne migpalayud te me karniru ran wey migpulan migbantey te me ayam dan. ⁹Te seeye ne karusileman, due migpakita kandan ne panalihan te Magbebaye wey nalayahan sikandan te layag te Magbebaye, wey naaldek amana sikandan. ¹⁰Piru migkahiyen sikandan te panalihan, “Kene kew kaalde, su seini a eyew te pegpangguhud kaniyu te meupiya ne panugtulen ne egpakapahale amana te langun ne keet-etawan. ¹¹Su neetew kuntee diye te lungsud dengan ni Hari Dabid ka Manluluwas niyu, ka Kristu^q ne Magbebaye. ¹²Seini ka palinneuwi niyu: egkakita niyu ka bate ne imbukusan te manggad wey impeyibat diye te sungguranan te me ayam.”

¹³Ne dutu, sauhune ne due migpakita ne susuluhi ne me panalihan ne miglagpu kandin te migsaye te Manama ne migkahi, ¹⁴“Dayanen ta ka Manama ne diye te langit, wey keupianan te me etew ne ingkahale din kayi te tane.”

¹⁵Te nanlibed e ka me panalihan diye te langit, migpanangnangeney e ka me talagtameng te me karniru ne migkahi, “Eggendiye ki te Bitlihim su egpitawen ta seini se impanengneng te Manama kanta.”

¹⁶Seeye naa, miglukut-lukut sikandan nangipanew, wey nakita ran diye si Mariya wey si Husi wey ka bate ne impeyibat diye te sungguranan te me ayam. ¹⁷Ne dutu, impangguhud dan e ka impanengneng kandan te panalihan meytenged te bate. ¹⁸Ne neinu-inu ka langun ne nakarineg te guhuren te me talagtameng te karniru kandan. ¹⁹Intetahu seeye ni Mariya diye te geyinawa rin wey layun din palelema. ²⁰Ne nanlibed e ka me talagtameng te karniru ne migdayan wey migsaye te Manama tenged te langun ne narineg wey nakita ran, sumale te impanengneng te panalihan kandan.

Ka bate ingngaranan ki Hisus

²¹^r Te walu e ne aldew ka bate, intulian e sikandin wey ingngaranan ki Hisus. Sika ka ngaran ne innangen te panalihan te ware pad ipangalalin ka bate.

Ka peghalad ki Hisus diye te timplu

²²Migginguma ka timpu ne miggenderiye ensi Husi wey Mariya te Hirusalim eyew pegtuman te Balaud ni Muwisis meytenged te peglinis

^q 2:11 Ka igpasabat te Kristu, Insaad ne Manluluwas. ^r 2:21: a Lib 12:3; b Luk 1:31.

te malitan ne miglesutan. In-uyan dan degma ka bate ne si Hisus eyew ighalad diye te Manama, ²³ su seini ka nasulat diye te Balaud te Magbebaye ne Manama, “Ka langun ne me panganey ne lukes keilangan ne ighalad diye te Magbebaye ne Manama.” ²⁴ Eyew egkalinisan ka miglesutan, egpanubad sikandan te daruwa ne tukmu, wey ke daruwa naa ne selepati sumale te nasulat diye te Balaud te Magbebaye ne Manama.

²⁵ Ne due etew diye te Hirusalim ne egngaranan ki Simyun ne egtetahad ne egpangabangan te Manama ka kabuhalan ni Israil. Matareng sikandin ne etew wey migpamakey te Manama, wey egduma layun kandin ka Panisingan te Manama ²⁶ ne iyan migpanengneng kandin te kene din pad egpatey te kene din pad egkakita ka Kristu ne igpeuyan te Magbebaye. ²⁷ Insuhu sikandin te Panisingan te Manama ne egpaseleren diye te timplu. Te seeye ne timpu, in-uyan e te iney wey amey si Hisus diye eyew te pegtuman te insuhu te Balaud. ²⁸ Nakita ni Simyun ka bate wey insapipi rin, wey migsaye sikandin te Manama ne migkahi,

²⁹ “Kuntee Magbebaye ne amana ne maresen, egkaayun ad ne egpatey, su nakapalene-lene e ka isip ku su natuman e ka inlalag nu.

³⁰ Su nakita kud iya ka imepeuyan nu ne Manluluwas

³¹ ne intahahe nu ne igpakita te langun ne keet-etawan.

³² ^u Sika ka layag ne egpanulud te kene ne me Hudiyu peendiye te keykew,

wey egbehey te kabantug te keet-etawan nu ne kabuhalan ni Israil.”

³³ Neinu-inu ka amey wey iney te inlalag ni Simyun meytenged te bate. ³⁴ Ne impanalanganin sikandan ni Simyun wey ingkahiyon din si Mariya ne iney te bate, “Seini ne bate in-alam te Manama eyew pegpariralem wey pegparibabew te masulug ne me etew te Israil. Sikandin ka palinneu ligkat te Manama ne egdali-dian te me etew ³⁵ wey egkasakitan ka degma iling te egsundangen te kampilan ka pusung nu. Ne igpanengneng din ka neeles ne suman-suman te me etew.”

³⁶ Due degma sabeka ne malitan ne prupita ne egngaranan ki Ana ne anak ni Panuwil ne kabuhalan ni Asir. Buyag e sikandin, wey migpalunglunguney sikandin te asawa rin te pitu re ne leg-un, ³⁷ wey nabalu e sikandin. Migwalu ne pulu wey hep-at (84) e ne leg-un sikandin, wey layun de sikandin eg-uugpe diye te timplu ka egsimba, egpuasa wey eg-ampu tagse maaldew wey marusilem. ³⁸ Ne dutu, migparani sikandin diye te engki Husi wey migpasalamat te Manama, wey miglalag sikandin meytenged te bate diye te langun ne egtetahad ne egluwasen te Manama ka Hirusalim.”

^s 2:23 Iks 13:2, 12. ^t 2:22-24 Lib 12:6-8. ^u 2:32 Isa 42:6; 49:6; 52:10.

Ka peg-uli dan diye te Nasarit

^{39w} Te napengaan e enni Husi wey Mariya ka langun ne nasulat diye te Balaud te Magbebaye ne Manama, mig-uli e sikandan diye te lungsud dan ne sakup te Galiliya ne iyan ka Nasarit. ⁴⁰Ne migtulin e ka bate wey manekal e ka lawa rin, wey dakel ka tahu te ulu rin, wey impanalangingan sikandin te Manama.

Ka bate ne si Hisus diye te timplu

^{41x} Tagse leg-un ne eggendiye ka iney wey amey ni Hisus te Hirusalim ka egtambung te Sahakeen te Peglihad te Panalihan. ⁴²Te sapulu wey daruwe (12) e ne leg-un si Hisus, migtambung sikandan te sahakeen sumale te nabatasan dan. ⁴³Te napenge e ka pegsahakeen, nanguli e sikandan piru migpalunggehaat si Hisus diye te Hirusalim. Ware nanengnengi seeye te iney wey amey rin, ⁴⁴su kahiyen dan ne migluyud sikandin te me etew. Te migsenge kaaldew e sikandan ka miggipanew, impammitew ran si Hisus diye te me karumaan dan wey te me alukuy ran, ⁴⁵piru ware dan kitaa sikandin. Sikan naa ka miglibed sikandan diye te Hirusalim eyew te pegpammitew kandin. ⁴⁶Te igkatelu e ne aldeew, nakita ran e si Hisus diye te timplu ne migpinnuu duma te me talagpanulu te Balaud te Manama. Migpamineg sikandin wey mig-inse-inse kandan. ⁴⁷Ka langun ne nakarineg kandin, neinu-inu sikandan te katuenan din wey te pegpanabak din. ⁴⁸Neinu-inu ka iney rin wey ka amey rin te pegkakita ran kandin. Ne migkahiyen sikandin te iney rin, “Tatu, mania te innimu nu seini kayi te kanami? Neipeng key te amey nu te pegpammitew ney keykew.”

⁴⁹Ne intabak ni Hisus sikandan, “Mania te egpammitawen a nikaniyu? Ware kew bes nakanengneng te keilangan ne kayi a te baley te Amey ku?” ⁵⁰Piru ware sikandan nakasabut te inalag din kandan.

⁵¹Ne migdume e si Hisus kandan te mig-uli diye te Nasarit wey migparuma-ruma sikandin kandan. Seini se langun intetahu ni Mariya diye te geyinawa rin. ^{52y} Ne migdakel pad ka kaalam ni Hisus wey migpabulus migtulin, wey ingkeupii sikandin te Manama wey te me etew.

Ka pegwali ni Huwan ne Talagbewutismu

(*Mat 3:1-12; Mar 1:1-8; Huw 1:19-28*)

3 ¹Te igkasapulu wey lalimma (15) ne leg-un te pegmandu ni Hari Tibiriyu, si Punsiyu Pilatu ka gubirnadur diye te Hudiya. Ne si Hirudis ka migmandu diye te Galiliya, wey ka kakey rin ne si Pilipi ka pangulu diye te Ituriya wey diye te Trakuniti. Ne si Lisanyas ka pangulu diye te Abilina, ²wey ensi Anas wey Kaypas ka me pangulu diye te

^v 2:38 Iyan igpasabut te Hirusalim ka kabuhalan ni Israil. ^w 2:39 Mat 2:23.

^x 2:41 Iks 12:1-27; Diy 16:1-8. ^y 2:52 1Sam 2:26; Lal 3:4.

timplu. Te seini ne timpu inlalahan te Manama ka anak ni Sakariyas ne si Huwan te diye din te mammara ne inged ne kene egkeugpaan. ³Ne miggendiye si Huwan te langun ne inged ne marani te weyig ne Hurdan ka migwali ne migkahi, “Inniyuhi niyu ka me sale niyu wey pabewutismu kew eyew egpasayluwen te Manama ka me sale niyu.” ^{4z} Sumale te nasulat ni prupita Isayas ne eggenendue,

“Due egpanguleyi diye te inged ne ware mahinged ne egkahi:

‘Andama niyu ka dalan te Magbebaye.

Tul-ira niyu ka egbayaan din!

⁵ Buneli niyu ka langun ne migleb-eng-leb-eng,

Pataha niyu ka langun ne labuntud wey ka me bubungan,

Tul-ira niyu ka natiku-tiku ne dalan,

Ay-ayari niyu ka migpagpahendak ne dalan.

⁶ Eyew egkakita te langun ne etew ka kaluwasan ne egpuun diye te Manama!’ ”

^{7a} Ne due masulug ne etew ne nangendiye te ki Huwan eyew egpabewutismu kandin. Ingkahiyen ni Huwan sikandan, “Sikaniyu se me etew, iling kew te uled! Hentew ka miglalag kaniyu ne egpakaalihu kew te langet te Manama ne mahaan e egginguma? ^{8b} Ipakita niyu pinaahi te himu niyu ne mig-inniyuhan niyud e ka me sale niyu. Ne kene kew palalahey ne kabuhalan kew ni Abraham. Su egnangenan ku sikaniyu te egkaayun ne egpabaluyen te Manama ne me etew ka seini se me batu eyew eggimuwen ne kabuhalan ni Abraham. ^{9c} Andam e ka perekul te pegpeled te kayu ne kene egbebehas te meupiya; egtempuhen, eggulayen ne igtemeg.”

¹⁰ Mig-inse ka me etew ki Huwan, “Nekey naa ka eggimuwen ney?”

¹¹ Ne migtabak sikandin, “Ka etew ne due daruwa se kumbale keilangan ne igbehey rin ka sabeka diye te etew ne ware kumbale, wey ka etew ne due pegkeen keilangan ne egbehayan din seeye se etew ne ware egkakeen.”

^{12d} Due me etew ne talagsukut te buhis ne nangendiye eyew te pegpabewutismu wey in-insaan dan si Huwan, “Talagpanulu. Nekey-a ka eggimuwen ney?”

¹³ Migtabak si Huwan kandan, “Kene niyu pasubleyi ka insuhu kaniyu te balaud ne igpasukut.”

¹⁴ Ne mig-inse degma ka me sundalu kandin, “Sikanami degma. Nekey-a ka eggimuwen ney?”

Ne migtabak si Huwan kandan, “Kene kew paneleppi te minsan hentew pinaahi te pehes, wey kene kew pangawang egpamayung. Keilangan ne egkabennalan kew e te igsuwildu kaniyu.”

^z 3:4-6 Isa 40:3-5 (LXX). ^a 3:7 Mat 12:34; 23:33. ^b 3:8 Huw 8:33. ^c 3:9 Mat 7:19.

^d 3:12 Luk 7:29.

¹⁵Puun dutu, migsalig e ka me etew ki Huwan wey migsuman-suman ne kema ke sikandin buwad ka Kristu. ¹⁶Ne migkahiyen ni Huwan sikandan langun, “Egbewutismu a kaniyu pinaahi te weyig, piru due egginguma ne subla pad ne maresen keddiey. Minsan sikeddi, kena a ne likes ne eggekad te hiket te sandal din. Sikandin ka egbewutismu kaniyu te Panisingan te Manama wey te hapuy. ¹⁷Ne egpekeiling sikandin te sabeka ne etew ne miggen-gen te niyu ne ig-etap te inggaani rin eyew ka ukaba ig-esa te behas. Ne eglimuren seeye se meupiya ne behas diye te lalapeng piru ka ukaba egsilaban te hapuy ne kene egkeebukan.”

¹⁸Ne nalein-lein ne me panunggilingan ka inggamit ni Huwan te migpanulu wey te migwali te Meupiya ne Panugtulen diye te me etew. ^{19^e} Piru indew-ey ni Huwan si Gubirnadur Hirudis su in-ahew rin ma si Hirudiyas, ka asawa te suled din wey masulug pad ka neyimu rin ne mareet. ²⁰Nekeyimu pad man-e si Hirudis te amana ne mareet ne iyan ka pegpapisu rin ki Huwan.

Ka pegbewutismu ki Hisus

(Mat 3:13-17; Mar 1:9-11)

²¹Te nabewutismuwan e ka langun ne etew, imbewutismuwan e degma si Hisus. Te mig-ampu pad sikandin, nalukatan ka langit, ^{22^f}wey miglene diye te kandin ka Panisingan te Manama ne egpekeiling te seleppati. Ne due laheng diye te langit ne migkahi, “Sikeykew ka pinalangge ku ne Anak. Amana a nahale keykew.”

Ka kaligkatan ni Hisus

(Mat 1:1-17)

²³Ne si Hisus migbunsud te himu rin te me tatelu e ne pulu (30) ka idad din. Ka suman-suman te me etew ne anak sikandin ni Husi ne anak ni Hili. ²⁴Si Hili anak ni Matat ne anak ni Libi. Si Libi anak ni Milki ne anak ni Hana. Si Hana anak ni Husi ²⁵ne anak ni Matatiyas. Si Matatiyas anak ni Amus ne anak ni Nahum. Si Nahum anak ni Isli ne anak ni Nagai. ²⁶Si Nagai anak ni Maat ne anak ni Matatiyas. Si Matatiyas anak ni Simii ne anak ni Husik. Si Husik anak ni Huda ²⁷ne anak ni Huwanan. Si Huwanan anak ni Risa ne anak ni Surubabil. Si Surubabil anak ni Salatiil ne anak ni Niri. ²⁸Si Niri anak ni Milki ne anak ni Adi. Si Adi anak ni Kusam ne anak ni Ilmadam. Si Ilmadam anak ni Ir. ²⁹Si Ir anak ni Huswi ne anak ni Iliisir. Si Iliisir anak ni Hurim ne anak ni Matat. Si Matat anak ni Libi. ³⁰Si Libi anak ni Simyun ne anak ni Huda. Si Huda anak ni Husi ne anak ni Hunam. Si Hunam anak ni Ilyakim ³¹ne anak

^e 3:19-20 Mat 14:3-4; Mar 6:17-18. ^f 3:22 Hin 22:2; Sal 2:7; Isa 42:1; Mat 3:17; Mar 1:11; Luk 9:35.

ni Miliya. Si Miliya anak ni Mina ne anak ni Matata. Si Matata anak ni Natan ne anak ni Dabid. ³²Si Dabid anak ni Hisi ne anak ni Ubid. Si Ubid anak ni Buas ne anak ni Salmun. Si Salmun anak ni Nasun ³³ne anak ni Aminadab. Si Aminadab anak ni Admin ne anak ni Arni. Si Arni anak ni Isrum ne anak ni Piris. Si Piris anak ni Huda ³⁴ne anak ni Hakub. Si Hakub anak ni Isaak ne anak ni Abraham. Si Abraham anak ni Tira ne anak ni Nahur. ³⁵Si Nahur anak ni Sirug ne anak ni Riyu. Si Riyu anak ni Pilig ne anak ni Ibir. Si Ibir anak ni Sala. ³⁶Si Sala anak ni Kainan ne anak ni Arpaksad. Si Arpaksad anak ni Sim ne anak ni Nuwi. Si Nuwi anak ni Lamik ³⁷ne anak ni Mitusila. Si Mitusila anak ni Inuk ne anak ni Harid. Si Harid anak ni Mahalaliil ne anak ni Kainan. ³⁸Si Kainan anak ni Inus ne anak ni Sit, wey si Sit anak ni Adan ne anak te Manama.

Ka pegtintal ni Meibulan ki Hisus

(*Mat 4:1-11; Mar 1:12-13*)

4 ¹Napenu si Hisus te Panisingan te Manama wey mig-awe sikandin diye te Hurdan, wey in-uyan sikandin te Panisingan te Manama diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan. ²Ne dutu tintala te ahalen te me busew seled te hep-at ne pulu (40) ne aldew. Te seeye ne timpu ware migkeen si Hisus. Nataman, miggutasan e sikandin.

³Ne migkahiyang sikandin te ahalen te me busew, “Ke malehet kema ne anak ka te Manama, pabaluya nu ne paan seini se batu.”

⁴Ne migtabak si Hisus, “Nasulat te Kasulatan ne miggenendue, ‘Kene egkeuyag ka etew te egkeelin de ne keenen.’ ”

⁵Nataman, in-uyan e si Hisus te ahalen te me busew diye te ampew wey impapitew kandin ka langun ne me inged kayi te ampew te tane te sabeka re ne pegpele-pele. ⁶Ne migkahiyang sikandin te ahalen te me busew, “Igbehey ku diye te keykew ka langun ne katenged wey ka langun ne karatuan. Su imbehey keddi seini langun wey sikeddiey ka mateu ke hentew ka igkeupii ku ne egbehayan. ⁷Egkakeykew seini se langun ke egsimba ka keddiey.”

⁸^hNe migtabak si Hisus, “Nasulat te Kasulatan ne miggenendue, ‘Simbaa nu ka Magbebaye ne Manama nu wey sikandin de pamakaya nu!’ ”

⁹Ne in-uyan din e man-e si Hisus diye te Hirusalim wey diye itahu te kinaribabawan te timplu, wey migkahiyang, “Ke anak ke ma te Manama, tinugpu ka seeye te diralem. ¹⁰ⁱ Su nasulat te Kasulatan, ‘Egsuhu ka Manama te me panalihan din te pegbantey keykew. ¹¹Egtapayeen ka nikandan, eyew kene egpakabaras te batu ka paa nu.’ ”

g 4:4 Diy 8:3. h 4:8 Diy 6:13. i 4:10-11 Sal 91:11-12.

^{12j} Ne migtabak si Hisus, “Ka Kasulatan migkahi, ‘Kene nu tintala ka Magbebaye ne Manama nu.’ ”

¹³Nataman, te neimpusan e sikandin tintala te ahalen te me busew te langun-langun de iya ne paahi, in-engkeran pad sikandin.

Ka pegbunsud ni Hisus te himu rin

(Mat 4:12-17; Mar 1:14-15)

¹⁴Ne mig-uli e si Hisus diye te Galiliya ne due te kandin ka geem te Panisingan te Manama. Nekeempet te seeye ne inged ka pangguhuren meytenged kandin. ¹⁵Migpanulu sikandin diye te me simbaan te me Hudiyu wey indayan sikandin te langun ne etew.

Ka peggubabe ki Hisus te matig-Nasarit

(Mat 13:53-58; Mar 6:1-6)

¹⁶Ne miggendiyete si Hisus te Nasarit ne migtulinan din. Te Aldew te Peggimeley, miggendiyete sikandin te simbaan te me Hudiyu sumale te batasan din. Ne migsasindeg sikandin eyew te pegbasa te Kasulatan, ¹⁷ne imbehayan sikandin te inlulun ne baseen ne sinulat ni prupita Isayas. Imbelat din seeye wey te pegkakita rin te impamitew rin imbasa rin e,

^{18 k} “Kayi te keddiey ka Panisingan te Manama,

su in-alam a nikandin eyew te pegwali te Meupiya ne Panugtulen diye te egkengaayu-ayu.

Inuhu a nikandin eyew te pegpangguhud te neneuripen meytenged te kaligwangan dan,

wey pegbawi te me butud;

wey pegpangabang te seeye se me indeeg-deeg,

¹⁹wey pegpataha ne miggingume e ka timpu te Magbebaye ne Manama ne egluwasen din e ka me etew.”

²⁰Ne inlulun e ni Hisus ka baseen wey inlibed din diye te impiyalan wey migpinnuu e sikandin ka egpanulu. Migmemetmet kandin ka langun ne etew diye te seled te simbaan. ²¹Ne migkahiyen din sikandan, “Natuman e kuntee ne aldew ka narineg niyu puun te Kasulatan.”

²²Nakareyrey sikandan langun ki Hisus wey neinu-inu te me meupiya ne guhuren ne inlalag din. Migkahi sikandan, “Kene naa ne anak ni Husi seini?”

²³Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Migpalintutuu ad iya ne iglalag niyu perem keddiey ka panunggilingan ne eggenendue, ‘Talagbawi, un-uneysi nu bawii ka lawa nu.’ Ne iyan igpasabut due, ‘Himuwa nu degma kayi te inged nu ka narineg ney ne innimu nu diye te Kapirnaum.’ ” ^{24l} Ne migkahi si Hisus, “Egkahiyen ku sikaniyu te malehet: kene eg-ileen ka

j 4:12 Diy 6:16. k 4:18-19 Isa 61:1-2 (LXX).

sabeka ne prupita diye te inged ne intulinan din. ²⁵^m Sumsamana niyu dengan te timpu pad ni Ilyas ne miggulabung te tatelu ne leg-un wey liware, wey nabitil te masumpit ka me etew. Ne malehet ne masulug ka me balu kayi te Israil, ²⁶ⁿ piru ware ipeendiye si Ilyas te minsan hentew kandan su diye mule te balu ne matig-Saripta ne sakup te Sidun. ²⁷^o Ne due masulug degma ne me ibungen kayi te Israil te timpu ni prupita Ilisyu, piru ware sabeka kandan ne nabawian su si Naaman de iya ne matig-Siriya.”

²⁸ Te pegkarineg dutu te langun ne diye te seled te simbaan te me Hudiyu, nalangetan amana sikandan. ²⁹ Ne dutu, nanasindeg e sikandan wey inggehanuy ran e si Hisus diye te lihawangan te lungsud peendiye te tikeba te bubungan ne impasasindehan dan te lungsud dan. Eg-uuluhen dan e perem si Hisus diye te tikeba, ³⁰ piru miggipanew sikandin diye te taliware te me etew ne migpariyu e.

Ka etew ne inserepan te busew

(Mar 1:21-28)

³¹ Ne migtupang e si Hisus peendiye te Kapirnaum, sabeka ne siyudad diye te Galiliya. Migpanulu sikandin te me etew te Aldew te Peggimeley. ³²^p Neinu-inu ka me etew te kandin ne pegpanulu su due geem te kandin ne lalag. ³³ Ne diye te seled te simbaan te me Hudiyu, due etew ne migserepan te busew ne migbalbalukan ne migkahi, ³⁴ “Hisus ne matig-Nasarit! Nekey-a ka eggimuwen nu kayi te kanami? Iyan nu innendini ka egdereet kanami? Nekeila a keykew: sikeykew ka Matulus ne Impeuyan te Manama!”

³⁵ Piru insaparan ni Hisus ka busew, “Peeneng-eneng ka! Awe ka due te kandin!” Ne impabahed e te busew ka etew diye te tangkaan te me etew, wey mig-awe e ka busew ne ware namenu ka etew.

³⁶ Neinu-inu ka langun ne etew wey migpanangnangeney ne migkahi, “Nekey buwa seini ne pegpanulu? Mania te due katenged wey geem te seini ne etew ne egpaawe te busew?” ³⁷ Ne nekeempet ka guhuren meytenged ki Hisus diye te langun ne me inged ne marani dutu.

Masulug ne me etew ne imbawian ni Hisus

(Mat 8:14-17; Mar 1:29-34)

³⁸ Ne mig-awe e si Hisus diye te simbaan te me Hudiyu wey miggendiyad e te baley ni Simun. Te seeye ne timpu, miglusungan te mangune-kune ka anuhang ni Simun ne malitan, wey innanganan dan e si Hisus ne egbawian sikandin. ³⁹ Seeye naa, migdugpu sikandin diye

^l 4:24 Huw 4:44. ^m 4:25 1Har 17:1. ⁿ 4:26 1Har 17:8-16. ^o 4:27 2Har 5:1-14.
^p 4:32 Mat 7:28-29.

te miggibatan te malitan, wey impaawe din ka lusung. Ne due-rue ne neulian e ka malitan ne mig-enuw sikandin wey intanggu rin e sikandan.

⁴⁰Te miglineb e ka aldew, mig-uyan te me etew diye te ki Hisus ka me alukuy ran ne egmanderalu te nalein-lein ne dalu. Ne dutu, in-atul e ni Hisus sikandan tel-ebi te belad din wey neulian sikandan langun. ⁴¹Ne impalihawang din degma puun te masulug ne me etew ka me busew wey migmanguleyi ne migkahi, “Sikeykew ka Anak te Manama!”

Piru insaparan ni Hisus ka me busew wey ware din palalaha tenged su nakanengngeng sikandan ne sikandin ka Kristu.

Ka pegwali ni Hisus diye te Hudiya

(Mar 1:35-39)

⁴²Te malayag e, mig-awe si Hisus diye te lungsud wey miggendiyad e te inged ne ware etew. Ne impammitew sikandin te me etew. Te nakita ran e sikandin, inggawiran dan perem sikandin ne kene pad eg-awe diye te kandan. ⁴³Piru ingkahiyang din sikandan, “Keilangan ne igwali ku degma ka Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari te Manama diye te duma ne me siyudad, su seini ka tuyu te Manama te pegpeendini rin keddi.” ⁴⁴Ne in-empet din te migwali ka me simbaan te me Hudiya diye te Hudiya.

Ka peg-umew ni Hisus te an-anayan ne me hibateen din

(Mat 4:18-22; Mar 1:16-20)

5 ^{1a}Due timpu ne migsasindeg si Hisus diye te ilis te lanew te Ginisarit ka egpanulu, wey egmekegsegseg e ka me etew diye te kandin ka egpamineg te lalag te Manama. ²Ne due daruwa ne balangey ne nakita ni Hisus diye te ilis te lanew ne mig-engkeran te me mangngengalap su egpanlu-lu sikandan te me biyale dan. ³Ne dutu, mig-untud e si Hisus te sabeka ne balangey ne iyan kamuney si Simun. Inhangyu din si Simun ne bayew igtuu ka balangey peendiye te weyig, ne migpinnuu e sikandin wey migpanulu te me etew.

⁴Te nekeimpus e sikandin ka migpanulu, migkahiyang din e si Simun, “Hendiye ka te maralem wey isawile niyu ka me biyale niyu eyew epkeutel kew.”

^{5r}Ne migtabak si Simun, “Talagpanulu, napawaan key ka migngengalap wey warad iya neutel ney. Piru puun su migkahi ke ma, igawile ku ka me biyale ney.” ^{6s}Ne intuman dan ka ingkahi ni Hisus wey amana ne dakel ka ngalap ne migsahad te biyale dan, wey hapit e egkengahisi ka me biyale dan. ⁷Ne ingkamey ran ka me duma ran diye te dangeb ne balangey ne egpeparaniyan kandan wey egpabulihen.

¶ 5:1-3 Mat 13:1-2; Mar 3:9-10; 4:1. ¶ 5:5 Huw 21:3. § 5:6 Huw 21:6.

Migparani kandan ka me duma ran wey innipenu dan te ngalap ka daruwa ne balangey, sikan naa ka egkahan-ganaran e sikandan egkatanled. ⁸Te pegkakita ni Simun Pidru dutu, migpanimbuel sikandin diye te tangkaan ni Hisus ne migkahi, “Magbebaye, pariyu ka keddiey su makasesala a ne etew.”

⁹Nakahi rin sika su neinu-inu sikandin wey ka me duma rin te amana ne dakel ka neutel dan. ¹⁰Neinu-inu degma ka me duma ni Simun ne ensi Santiyagu wey Huwan ne me anak ni Sibidiyu. Ne migkahiyen ni Hisus si Simun, “Kene ka kaalde. Puun kuntee, etew e ka eggingutelen nu.”

¹¹Te nakapeilis dan e ka me balangey ran, mig-engkeran dan ka langun, wey mig-ikul ran e ki Hisus.

Ka pegbawi ni Hisus te ibungen

(Mat 8:1-4; Mar 1:40-45)

¹²Te diye pad si Hisus te sabeka ne siyudad, due sabeka ne etew ne ibungen. Te pegkakita rin ki Hisus, mig-usengul sikandin diye te tangkaan ni Hisus ne migpeyid-u-hid-u ne migkahi, “Magbebaye, ke egkeupian ka, egkabawian^t a nikeyew!”

¹³Ne insamsam ni Hisus ka etew te migkahi, “Uya, igkeupii ku. Egkeulian kad!” Sahuhune neulian ka ibungen. ¹⁴Ne migkahiyen ni Hisus ka etew, “Kene nu ipangguhud seini te minsan hentew. Ne hendiye kad te talagpanubad wey papitew ka kandin ne warad e ka dalu nu wey panubad ka sumale te insuhu ni Muwisis eyew te pegpamalehet te me etew ne neulian kad e.”

¹⁵Piru nasi de iya nekeempet ka guhuren meytenged ki Hisus. Purisu masuk ka me etew ne nangendiye eyew te pegpamineg ki Hisus wey eyew egpabawi te me dalu ran. ¹⁶Piru egsabsabeka layun si Hisus ne eggendiye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan, wey eg-ampu.

Ka pegbawi ni Hisus te kene egkaweil se lawa

(Mat 9:1-8; Mar 2:1-12)

¹⁷Sabeka ne aldew te migpanulu si Hisus, due me Parisiyu wey me talagpanulu te Balaud te Manama ne naminnuu dutu ne diye namuun te lein-lein ne me inged ne sakup te Galiliya, Hudiya wey Hirusalim. Ne imbehayan si Hisus te geem te Manama te pegpamawi te egmanderalu. ¹⁸Due nanginguma ne me etew ne migyayung te etew ne kene egkaweil se lawa. Egseled perem sikandan te baley eyew igpakasabuk dan ka etew diye te tangkaan ni Hisus. ¹⁹Piru ware sikandan nakaseled diye te baley tenged su masuk ka me etew. Ne in-uyan dan e seeye se etew diye te atep wey

^t 5:12 Te Grigu: eglinisan. (Diye te tuluwen te me Hudiyu, ka etew ne ibungen in-isip ne malindit.) ^u 5:14 Lib 14:1-32.

inlelekat dan ka atep ne tisa wey intuntun dan e ka etew ne impeyibat diye te hibatanan din.^v Ne diye dan ipalenged te taliware te me etew te tangkaan ni Hisus. ²⁰Te pegkakita ni Hisus ne dakel ka pegpalintutuu ran, migkahiyen din e ka kene egkaweil se lawa, “Suled, impasaylu e ka me sale nu.”

²¹Ne ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey ka me Parisiyu nekeinse diye te geyinawa ran, “Hentew-a ne etew seini se egbaley-baley te Manama? Ware etew ne egpakapasaylu te me sale, su ka Manama re!”

²²Piru natahaan ni Hisus ka suman-suman dan ne migkahiyen din sikandan, “Mania te egsuman-suman kew te iling due? ²³Hendei bes ka malemu: ka egkahi, ‘Impasaylu e ka me sale nu,’ wey ke egkahi, ‘Enew ka wey hipanew kad’? ²⁴Piru igpapitew ku kaniyu ne due katenged te Anak te Etew kayi te ampew te tane te pegpasaylu te me sale.” Ne migkahiyen din ka etew ne kene egkaweil se lawa, “Enew ka, wey uyana nu ka hibatanan nu wey uli kad e diye te kaniyu!”

²⁵Ne sahuhone ne migsasindeg ka etew diye te tangkaan te me etew ne migsabilbil te hibatanan din. Ne mig-uli e sikandin ne migdayan te Manama. ²⁶Nawangalan ka langun ne etew wey naalde degma sikandan, wey indayan dan ka Manama ne migkahi, “Kein-inuwan amana ka nakita ta kuntee!”

Ka peg-umew ni Hisus ki Libi

(Mat 9:9-13; Mar 2:13-17)

²⁷Pegkapenga dutu, miggipanew e si Hisus wey due nakita rin ne talagsukut te buhis ne egngaranan ki Libi ne migpinpinuu diye te upisina rin. Ne migkahiyen ni Hisus sikandin, “Ikul ka keddiey.” ²⁸Ne migsasindeg si Libi wey mig-engkeran din e ka langun te mig-ikul ki Hisus.

²⁹Nataman, migsahakeen si Libi te dakel diye te baley rin para ki Hisus. Due degma masulug ne me etew ne miglagpu kandan te migkeen wey me talagsukut te buhis iya ka duma kandan. ³⁰^w Due me Parisiyu wey me talagpanulu te Balaud te Manama ne migbahulbul diye te me hibateen ni Hisus. Ne mig-inse sikandan, “Mania te migpakiglagpu kew migkeen wey mig-inum due te me talagsukut te buhis wey te duma ne me makasesale?”

³¹Ne migtabak si Hisus diye te kandan, “Ka me etew ne ware dalu, kene egkeilangan te talagbawi, ke kene, seeye de se egmanderalu. ³²Wara a miggendini eyew te peg-umew te me matareng, ke kene, te me makasesale eyew eg-inniyuhan dan ka me sale dan.”

Ka inse meytenged te pegpuasa

(Mat 9:14-17; Mar 2:18-22)

³³Due me etew ne migkahi diye te ki Hisus, “Ka me hibateen ni Huwan malasi ne egpuasa wey eg-ampu, wey iling ded degma ka me hibateen

^v 5:19 Mapatag ka atep te me Hudiyu. ^w 5:30 Luk 15:1-2.

te me Parisiyu. Piru ka me hibateen nu, migpabulus mule migkeen wey mig-inum.”

³⁴Ne migtabak si Hisus, “Egpapuaseen niyu naa ka mahaliyug te egpangasawa ke duma ran pad sikandin? Kene iya! ³⁵Piru egginguma ka timpu ne eg-angayen e diye te kandan ka egpangasawa, ne egpuase e sikandan te seeye ne aldew.”

³⁶Ne migpangguhuran pad man-e sikandan ni Hisus te me panunggilingan, “Ware etew ne eggisi te iyam ne kumbale eyew igtupak din te tapey ne kumbale. Su ke eggimuwen din sika, egkareetan e ka iyam ne kumbale, wey kene man-e eggayul ka iyam ne igtupak diye te tapey ne kumbale ne egtupakan. ³⁷Ne ware degma etew ne egtahu te iyam ne binu diye te tapey ne tahuanan ne laplap te mananap, su ke eggimuwen din sika, egbetu ka tahuanan wey egkeitis e ka binu ne egkareetan e degma ka tahuanan. ³⁸Ka iyam ne binu keilangan ne diye igtahu te iyam ne tahuanan ne laplap. ³⁹Ware etew ne egkeibeg pad eg-inum te iyam ne binu ke nalayam e sikandin te tapey ne binu, su suman-suman din ne meupiya pad iya ka tapey ne binu.”

Ka inse meytenged te Aldew te Peggimeley

(Mat 12:1-8; Mar 2:23-28)

6 ^{1x} Te sabeka ne Aldew te Peggimeley, nangipanew ensi Hisus ne diye migbaya te impamulaan te trigu. Ne nangetu te me trigu ka me hibateen din ne ingkusu ran wey ingkeen dan e. ²Piru due me Parisiyu ne migkahi, “Hey, mania te miggimu kew te supak te Balaud te Aldew te Peggimeley?”

³Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ware kew bes nakasabut te imbasa niyu meytenged te innimu ni Dabid te miggutasan sikandan te me duma rin? ^{4x z} Migseled sikandin diye te baley te Manama wey mig-angey te paan ne inhalad e diye te Manama. Ne sumale te kanta ne Balaud, ka me talagpanubad de ka intuhutan ne egpakakeen dutu, piru migkeen si Dabid wey impamehayan din pad ka me duma rin.” ⁵Ne migkahiyen pad man-e ni Hisus sikandan, “Ka Anak te Etew iyan ahalen te Aldew te Peggimeley.”

Ka etew ne nakengkeng se belad

(Mat 12:9-14; Mar 3:1-6)

⁶Te lein e man-e ne Aldew te Peggimeley, migseled si Hisus diye te simbaan te me Hudiyu ka egpanulu. Ne due etew diye ne nakengkeng se kawanen ne belad. ⁷Due degma me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu ne eg-iipat ki Hisus ke egbawian din te Aldew te

x 6:1 Diy 23:25. y 6:4 Lib 24:9. z 6:3-4 1Sam 21:1-6.

Peggimeley seeye se etew su eyew igkasumbung dan sikandin. ⁸Piru nanengnengan ni Hisus ka suman-suman dan, wey migkahiyen din e ka etew ne nakengkeng se belad, “Sasindeg ka wey hendini ka te tangkaan.” Ne migkasindeg ka etew wey miggendiye te tangkaan te langun. ⁹Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Due inse ku kaniyu: Nekey bes ka intuhut te kanta ne Balaud ne eleg ne eggimuwen ta te Aldew te Peggimeley? Ka pegbulig naa wey ke pegdereet? Ka pegluwas naa wey ke peggimatey?” ¹⁰Ne migpanil-ap-sil-ap din ka langun wey ingkahiyen din ka etew, “Ketenga nu ka belad nu.” Ne ingketeng te etew ka belad din wey neulian e.

¹¹Piru nalangetan amana sikandan ne migpalalahey ke nekey se eggimuwen dan diye te ki Hisus.

Ka peg-alam ni Hisus te 12 ne apustulis

(Mat 10:1-4; Mar 3:13-19)

¹²Te seeye ne timpu, migtakereg si Hisus diye te bubungan eyew te peg-ampu, wey napawaan sikandin ka mig-ampu te Manama. ¹³Te maselem e, in-umew rin ka me hibateen din wey mig-alam sikandin te sapulu wey daruwa (12) kandan ne ingngaranan din te apustulis. ¹⁴Seini ka impangalam din: si Simun ne mig-immuan din ki Pidru wey si Andris ne suled din, si Santiyagu wey si Huwan, si Pilipi wey si Bartulumi, ¹⁵si Matiyu wey si Tumas, si Santiyagu ne anak ni Alpiyu wey si Simun ne ribildi, ¹⁶si Hudas ne anak ni Santiyagu, wey si Hudas Iskaryuti ne talag-eakal.

Ka pegpanulu wey pegpamawi ni Hisus

(Mat 4:23-25)

¹⁷Ne nanupang e ensi Hisus te me hibateen din diye te napu. Dutu due masulug ne me hibateen din wey susuluhi ne etew ne diye egpuun te intiru ne Hudiya wey Hirusalim, wey te me inged ne sakup te siyudad te Tiru wey te Sidun ne maddani te dahat. ¹⁸Miggendiye sikandan te ki Hisus eyew egpamineg kandin wey eyew egpabawi te me dalu ran. Impamawian din degma ka nanerepan te me busew. ¹⁹Amana iya egkeupian ka langun ne etew ne egpakasamsam kandin, su due geem ne egpuun diye te kandin ne egpakabawi kandan langun.

Ka due keupianan wey ka egkeyid-uan

(Mat 5:1-12)

²⁰Ne migtengteng si Hisus te me hibateen din ne migkahi:

“Keupianan niyu te egkengaayu-ayu,
su egkasakup kew te Peghari te Manama.

²¹“Keupianan niyu te eggutasan kuntee,

su eggibulungen kew keureme.

“Keupianan niyu te egsinehew kuntee,
su engngingisi kew keureme.

22^a “Keupianan niyu te egdumutan, egsamsamilian, egpeyilawan, wey egdereetan te me etew se ngaran tenged te Anak te Etew. 23^b Ne iling ded due ka innimu te me kabuybuyahan dan diye te me prupita. Purisu gale-gale kew wey letu kew te kahale ke eggimuwen dan sika due te kaniyu, su dakel ka dasag ne intahahe kaniyu diye te langit.

24 “Piru mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se me meyaman,
su naheraman niyud ka meupiya ne peg-ugpe!

25 “Ne mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se nenabulung,
su eggutasan kew red keureme.

“Ne mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa se engngingisi,
su eglungku wey egsinehew kew red keureme.

26 “Mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa ke egdeyrayen kew te langun ne etew, su sika ka innimu te me kabuybuyahan dan diye te kene ne malehet ne me prupita.”

Ka peggeyinawa te kuntere

(Mat 5:38-48; 7:12a)

27 “Piru kuntee, egnangenan ku sikaniyu se migpammineg keddiey te geyinawei niyu ka me kuntere niyu wey himuwa niyu ka meupiya diye te seeye se egdumut kaniyu. 28 Panalangini niyu ka me etew ne egdilus kaniyu wey panubtubari niyu ka me etew ne egdeeg-deeg kaniyu. 29 Ke due egtagpi te beneng niyu, ipatagpi niyu degma ka limang; ke due eg-ahew te dyakit niyu, ibehey niyu sika minsan ka kumbale niyu. 30 Behayi niyu ka langun ne egbuyu, ne ke due eg-angey te kasangkapan niyu kene niyud gawia. 31^c Ke nekey ka igkeupii niyu ne eggimuwen te me etew diye te kaniyu, sika degma himuwa niyu diye te kandan.

32 “Kene kew pallateng ne due egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te Manama ke iyan niyu re eggeyinawaan ka eggeyinawa degma kaniyu. Su minsan ka me makasesale, eggeyinawa ma te seeye se eggeyinawa kandan. 33 Ne emun ke iyan niyu re eg-ay-ayaran ka meupiya degma kaniyu, nekey naa ka egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te Manama? Su minsan ka me makasesale, eg-ay-ayaran dan ma ka me duma ran. 34 Ne emun ke iyan niyu re egpasambayen seeye se natahaan niyu ne egpakabayad, nekey naa ka egkarawat niyu ne dasag ne egpuun te Manama? Minsan ka me makasesale egpasambay ma te iling dan ne makasesale su mig-iman-iman sikandan ne egpakabayad iya sikandan te egsambayan dan. 35 Geyinawei niyu iya ka me kuntere niyu wey himuwa niyu ka meupiya diye te kandan. Pasambaya niyu

^a 6:22 1Pid 4:14. ^b 6:23 2Kru 36:16; Himu 7:52. ^c 6:31 Mat 7:12.

sikandan te ware peg-iman-iman ne egkaliwanan ded seeye. Ke iling due ka eggimuwen niyu, dakel ka dasag ne egkarawat niyu wey egkeyimu kew ne me anak te Amana ne Mabantug ne Manama. Su meupiya sikandin te seeye se kene egpasalamat wey te seeye se mareet. ³⁶Keilangan ne hiid-uwen kew, iling te Amey niyu ne hiid-uwen.

Ka pegpanulu meyitenged te peggukum te duma

(Mat 7:1-5)

³⁷“Kene kew hukum te duma ne kene kew degma eggukuman te Manama. Kene kew kahi diye te duma ne keilangan ne egdusaan sikandan, ne kene kew degma egdusaan te Manama. Pasayluwa niyu sikandan ne egpasayluwen kew degma te Manama. ³⁸Behey kew te duma ne egbehayan kew degma te Manama. Egkarawat niyu ka eleg ne seked, egdaseken, egkigkihuen, wey egpasublaan pad. Ka seked ne eggamiten niyu diye te duma, sikan ded degma ka seked ne eggamiten te Manama diye te kaniyu.”

³⁹^d Ne migpangguhuran sikandan ni Hisus te seini ne panunggilingan, “Kene egpakakitkit ka sabeka ne butud te lein ne butud su egkengeulug iya sikandan diye te lungag. ⁴⁰^e Ware hibateen ne labew te kandin ne talagpanulu piru ke napanulu e sikandin wey nabasbas e amana, egpekeiling sikandin te kandin ne talagpanulu.

⁴¹“Mania te egtengteng ka te buleg te duma piru ware nu sahipaa ka buleg nu ne hendue karakel te terusu? ⁴²Egmenuwen nu te egkahi diye te duma nu, ‘Eg-aween ku ka buleg nu,’ ke ware nu degma nakita ka buleg nu ne hendue karakel te terusu. Egpapitew-pitew re! Hun-eyi nu pa te eg-awe ka buleg nu ne hendue karakel te terusu, eyew egpakameleg-meleg ka ne eg-awe te buleg te duma nu.

Ka kayu egkeila ka behas din

(Mat 7:16-20; 12:33-35)

⁴³“Ka meupiya ne kayu kene egbebehas te mareet, ne ka mareet ne kayu kene egbebehas te meupiya. ⁴⁴^f Ka tagse kayu egkeila pinaahi te behas din. Su ka buleynen, kene egbebehas te beyabas, ne ka sapinit, kene egbebehas te kapayas. ⁴⁵^g Ka meupiya ne etew, eglalag te meupiya ligkat te meupiya ne pusung din. Ne ka mareet ne etew, eglalag te mareet ligkat te mareet ne pusung din. Su ke nekey ka diye te pusung te etew, iyan sika ka iglalag din.”

Ka daruwa ne etew ne migbebaley

(Mat 7:24-27)

⁴⁶“Mania te eg-umew kew keddi te ‘Magbebaye, Magbebaye,’ ne kene kew eggimu sumale te insuhu ku kaniyu? ⁴⁷Igpakita ku kaniyu

^d 6:39 Mat 15:14. ^e 6:40 Mat 10:24-25; Huw 13:16; 15:20. ^f 6:44 Mat 12:33.
^g 6:45 Mat 12:34.

ka egkeilingan te minsan hentew ne egparani keddi wey egpammineg te keddi ne lalag wey egtuman kayi. ⁴⁸Egpekeiling sikandin te etew ne migbebaley ne migkekali te maralem wey batu se pabunsuran. Te migdakel e ka weyig, imbaggiyuwan ka baley rin piru ware seeye namenu tenged su maresen ka pegkeyimu. ⁴⁹Piru ka etew ne migpammineg te keddi ne lalag ne ware migtuman kayi, egpekeiling te etew ne migbebaley ne ware meupiya ne pabunsuran. Te migdakel e ka weyig, imbaggiyuwan ka baley rin wey due-rue ne napeled wey natamtamanan nahuhus.”

Ka pegbawi ni Hisus te suluhuanen te kepitán

(Mat 8:5-13)

7 ¹Te nakapenga si Hisus ne miglalag diye te me etew, miggendiyad sikandin te Kapirnaum. ²Dutu, due kepitán te me sundalu te Ruma ne migdaluan te uripen din ne inggeyinawaan din, wey egkabigtawan e. ³Te pegkarineg te kepitán meytenged ki Hisus, migsuhu sikandin te me igbuyag te me Hudiyu eyew eghangyu ki Hisus ne eggendiye te baley rin eyew egbawian ka uripen din. ⁴Ne miggendiye sikandan te ki Hisus wey migpeyid-u-hid-u amana kandin ne migkahi, “Bulihi nu ubag seini ne etew ne likes ne egpangabangan. ⁵Miggeyinawaan ki nikandin se me Hudiyu wey migpasasindeg pad man-e sikandin te simbaan ta.”

⁶Sikan naa, migdume e si Hisus kandan. Te marani e sikandan te baley te kepitán, migsuhu ka kepitán te me alukuy rin te pegsinug-ung ki Hisus eyew te pegkahi kandin, “Magbebaye, kene kad e biyat-biyat su kena a ne likes ne egpepamaneyik keykew te baley ku. ⁷Sika ka egpuunan ne wara ad iya migbul-ug migdani keykew. Piru ilalag nu re ne egkeulian iya ka suluhuanen ku. ⁸Nakanengneng a kayi, uya su minsan degma sikeddi, due labew keddiew ne me upisyal wey due degma me sakup ku ne me sundalu. Ke egnangenan ku ka sabeka, ‘Hendiye ka,’ eggendiye iya sikandin. Ne emun ke egnangenan ku ka dangeb, ‘Hendini ka,’ eggendini iya sikandin. Ne emun ke egnangenan ku ka uripen ku, ‘Himuwa nu seini,’ eggimuwen din iya seeye.”

⁹Te pegkarineg ni Hisus dutu, neinu-inu sikandin wey migbalikid sikandin wey migkahi diye te keet-etawan ne migsinundul kandin, “Ware e pad nakakita te iling kayi karakel ne pegpalintutuu te etew, minsan kayi te Israil!”

¹⁰Te nakalibed e diye te baley ka insuhu te kepitán, nakita ran ne neulian e ka uripen din.

Ka peg-uyag ni Hisus te anak te balu

¹¹Te ware naluhey, miggendiye si Hisus te siyudad te Nain; migduma kandin ka me hibateen din wey ka susuluhi ne me etew.

12 Te egpalinggumaan e sikandan te gumawan te siyudad, iyan degma peglihawang te me etew ne amana ne susuluhi ka eglebeng te minatey. Sabsabeka ne anak te balu ka migpatey. 13 Te pegkakita ni Hisus te balu, neyimenawan sikandin dutu wey migkahiyen din ka balu, “Kene ka sinehew.” 14 Ne migdugpu si Hisus ne migsamsam te lungun wey migsanggal ka me etew ne migyeyayung kayi. Ne migkahi si Hisus, “Tatu, enew ka!” 15 Ne mig-enew e ka minatey wey miglalag e. Ne imbehey e ni Hisus seeye diye te iney rin. 16 Ne dutu, mig-umaan te liyas ka langun ne etew, wey insaye dan ka Manama. Migkahi sikandan, “Miggendiniyan ki te maresen ne prupita! Migtantanuran ded te Manama ka keet-etawan din!” 17 Nekeempt te intiru ne Hudiya wey diye te me duma pad ne inged ka guhuren wey panugtulen meytenged ki Hisus.

Ka me etew ne insuhu ni Huwan
(*Mat 11:2-19*)

18 Ne impanugtulan si Huwan te me hibateen din meytenged te langun ne neyitabu. Puun due, mig-umew si Huwan te daruwa te me hibateen din 19 wey impeendiye din sikandan te Magbebaye eyew egpeinseen ke sikandin naan e iya ka egtetaharan dan wey ke egtetahad naan pad sikandan te lein.

20 Te nekeume e sikandan diye te ki Hisus, migkahiyen dan e sikandin, “Impeendini key ni Huwan ne Talagbewutismu eyew te peg-inse keykew ke sikeykew naan e iya ka egtetaharan ney wey ke egtetahad key naan pad te lein?”

21 Te seeye ne timpu, due masulug ne me etew ne impamawian ni Hisus te nalein-lein ne me dalu ran wey te masumpit ne egmanggeramen dan. Impangalew rin man-e ka me busew puun te migmanerepan wey masulug degma ka me butud ne impamawian din. 22^h Ne intabak din ka me sinuhuan ni Huwan, “Libed kew diye te ki Huwan wey guhuri niyu sikandin ke nekey ka nakita niyu wey narineg niyu. Guhuri niyu sikandin te ka me butud egmakakite e, ka me pungku egmekeyipanew e, ka me ibungen neneulian e, ka me bengel egmakarineg e, wey ka me minatey neneuyag e, wey ka egkengaayu-ayu, napangguhuran e te Meupiya ne Panugtulen. 23 Keupianan te seeye se ware migduwa-ruwa meytenged keddiy.”

24 Te nekeyipanew e seeye se sinuhuan ni Huwan, miglalag si Hisus diye te masulug ne me etew meytenged ki Huwan, “Te peggendiye niyu ki Huwan diye te inged ne ware mahinged, nekey-a ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan? Etew naa ne egpekeiling te tibehew ne hendei re iya tapid egbanlaya te kalamag? 25 Ke kene, nekey-a ka miggendiyaan niyu

^h 7:22: a Isa 35:5-6; b Isa 61:1.

ne egtengtengan? Etew naa ne migsaluub te mahal ne kumbale? Sikandan se migsaluub te meupiya ne kumbale wey meupiya se peg-ugpe, mig-ugpe diye te me mateles ne ugpaan. ²⁶Na, nekey naa iya ka in-iman-iman niyu ne egtengtengan te peggendiye niyu? Prupita naa? Uya, piru egnangenan ku sikaniyu te subla pad si Huwan te prupita, ²⁷*su sikandin ka nasulat te Kasulatan ne miggenendue, 'Igpewun-a ku keykew ka suluhuanen ku ne iyan eg-andam te dalan ne egbayaan nu.'* ²⁸Ne migkahi pad man-e si Hisus, "Egnangenan ku sikaniyu te ware de due neetew kayi te ampew te tane ne subla pad ki Huwan, piru minsan hentew ne kene ne impurtanti diye te Migharian te Manama, subla pad iya ki Huwan."

²⁹*J Pegkarineg dutu te me etew, mig-uyun sikandan langun minsan ka me talagsukut te buhis ne eleg ka Manama, su migpabewutismu ma sikandan ki Huwan. ³⁰Piru ware mig-uyun ka me Parisiyu wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama te igkeupii te Manama kandan, wey ware sikandan migpabewutismu ki Huwan.*

³¹Ne migpabulus si Hisus ka migkahi, "Nekey buwa ka egpeilingan ku te me etew te kuntee ne timpu, wey ke nekey ka egkeilingan dan? ³²Egpekeiling sikandan te me bate ne naminnuu diye te palingkiyan ne egpangumew te duma ran ne egkahi, 'Migpamulendahan ney e sikaniyu piru ware kew migsesayew, mig-ulahingan ney e sikaniyu te peglungku piru ware kew migmaninehew!'" ³³Te peggendini ni Huwan ne Talagbewutismu, migpuasa sikandin wey ware mig-inum te binu, ne migkahi kew, 'Migserepan sikandin te busew!'" ³⁴Ne migginguma degma ka Anak te Etew ne migkeen wey mig-inum te binu, ne migkahi kew degma, 'Pitawa niyu seini ne etew, bel-is wey taleinum, wey alukuy te me talagsukut te buhis wey te me makasesale.' ³⁵Piru ka kamalehetan meytenged te kaalam te Manama, egkakita diye te mig-ikul kandin."^k

Ka makasesale ne malitan ne impasaylu ni Hisus

³⁶Due sabeka ne Parisiyu ne migginggat ki Hisus ne eglagpu egkeen kandin. Sikan naa ka miggendiye si Hisus te baley rin eyew egkeen. ³⁷*Te seeye ne siyudad, due sabeka ne malitan ne makasesale iya. Te pegkarineg din ne migkeen si Hisus diye te baley te Parisiyu, miggendiye sikandin ne mig-uyan te mahal ne peemut ne diye itahu te alabastru. ³⁸Ne migsasindeg sikandin diye te peka ni Hisus dapit te paa.^m Migsinehew sikandin wey nasubid te luwe din ka paa ni Hisus wey impunasan din seeye te bulbul rin wey inggarekan din. Ne in-itisan din e te peemut ka paa ni Hisus. ³⁹Te pegkakita dutu te Parisiyu ne migginggat*

ⁱ 7:27 Mal 3:1. ^j 7:29-30 Mat 21:32; Luk 3:12. ^k 7:35 Te Grigu: Piru impamalehetan ne eleg ka kaalam pinaahi te langun ne anak din. ^l 7:37-38 Mat 26:7; Mar 14:3; Huw 12:3. ^m 7:38 Su migsuladlad si Hisus diye te bangku.

ki Hisus, migkahi sikandin diye te geyinawa rin, “Ke malehet ne prupita seini ne etew, egkanengnengan din perem ke nekey ne malitan seini se migsamsam kandin, su makasesale seini ne malitan.”

⁴⁰Piru migkahiyen sikandin ni Hisus, “Simun, due iglalag ku keykew.”

Ne migtabak si Simun, “Nekey-a ka iglalag nu keddi, Talagpanulu?”

⁴¹Ne migkahi si Hisus, “Due daruwa ne etew ne nekeutang diye te talagpasambey te seleppi. Ka sabeka nekeutang te lalimma ne gatus (500) ne dinaryuⁿ, wey ka sabeka lalimma ne pulu (50). ⁴²Ne puun su neelin ne kene sikandan egpakabayad, sikan naa ka imbalahad e ka me utang dan te migpasambey kandan. Ne kuntee, hentew naa te daruwa ka dakel se geyinawa diye te talagpasambey te seleppi?”

⁴³Ne migtabak si Simun, “Te keddi ne suman-suman, seeye se dakel se utang ne warad e pabayara.”

Ne migkahi si Hisus, “Eleg iya ka tabak nu.” ⁴⁴Ne miglilingey si Hisus diye te malitan wey migkahi ki Simun, “Nakita nu seini se malitan? Te pegseled ku kayi te baley nu, wara a nikeykew behayi te weyig eyew iglu-lu ku te paa ku. Piru inlu-luan din mule ka paa ku te luwe din wey impunasan din te bulbul din. ⁴⁵Wara a hareki nikeykew te peg-alumama nu keddiey, piru ganna re mule sikandin ka miggarek te paa ku bunsud pad te pegginguma ku kayi. ⁴⁶Ware nu baluhuwi te lana ka ulu ku, piru imbaluhuwan din mule te peemut ka paa ku. ⁴⁷Purisu egnangenan ku sikeykew, impasaylu e kuntee ka dakel ne sale din su amana ne dakel ka geyinawa rin keddi. Piru ka etew ne impasaylu e ka deisek ne sale din, deisek de ka geyinawa rin keddi.”

⁴⁸Ne migkahiyen ni Hisus ka malitan, “Impasaylu e ka me sale nu.”

⁴⁹Ne seeye se me etew ne miglagpu kandin te migkeen, migkahi diye te geyinawa ran, “Hentew buwa seini ne etew ne egpasaylu te me sale?”

⁵⁰Ne migkahiyen ni Hisus ka malitan, “Ka pegpalintutuu nu ka nakaluwas keykew. Uli ka ne meupiye e se geyinawa.”

Ka me malitan ne migduma ki Hisus

8 ¹Te ware naluhey, miggendiye si Hisus te me siyudad wey diye te me bariyu ne migwali te Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari te Manama. Migduma kandin ka sapulu wey daruwa (12) ne me hibateen, ²wey ka me malitan degma ne impamawian din ka egmanderalu wey migserepan te me busew. Duma kandan si Mariya ne migserepan dengan te pitu ne busew, ³si Huwana ne asawa ni Kusa ne upisyal ni Hari Hirudis, si Susana, wey masulug pad ka duma ran ne me malitan. Sikandan ka me malitan ne migbulig ki Hisus wey te me hibateen din pinaahi te me kasangkapan dan.

ⁿ 7:41 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew.

◦ 8:2-3 Mat 27:55-56; Mar 15:40-41; Luk 23:49.

Ka panunggilingan meytenged te pegpamula

(*Mat 13:1-9; Mar 4:1-9*)

⁴Due masulug ne me etew puun te nalein-lein ne me lungsud ne miggendiye te ki Hisus. Te nalibulung e sikandan, impangguhuran sikandan ni Hisus te seini ne panunggilingan,

⁵“Due sabeka ne etew ne miggendiye te kamet eyew egpamula te beni din. Te pegpanawed din e te beni, due nakasawed diye te dalan. Nataman, nari-diekan e seeye te me etew wey impanuktuk e te me manuk-manuk. ⁶Ne ka duma ne beni diye nakasawed te batuwen. Te pegtubu e, nahangu e seeye su mammara ka tane ne napamulaan. ⁷Ka duma ne beni diye nakasawed te duhiyen. Ne nanubu ka me duhi duma te beni wey naselung e ka pinamula. ⁸Ka duma ne beni, diye nakasawed te meupiya ne tane. Intubu seeye wey migbebehas te mahatus (100) ne lupi.”

Ne migkahi pad man-e si Hisus, “Purisu, ke egkeupian kew ne egpakasabut, sumsumana niyu ay-ayari ke nekey ka narineg niyu!^p”

Ka kaluwasan te me panunggilingan

(*Mat 13:10-17; Mar 4:10-12*)

⁹Ne mig-inse ka me hibateen ni Hisus ke nekey ka igpasabut te seini ne panunggilingan. ¹⁰^q Ne migtabak si Hisus, “Impatahe e diye te kaniyu ka inggeles meytenged te Peghari te Manama; piru diye te duma, impabaye seini pinaahi te me panunggilingan, eyew ke egtengteng sikandan, kene egpakakita, wey ke egpamineg sikandan, kene egpakasabut.”

Ka kaluwasan te panunggilingan meytenged te pegpamula

(*Mat 13:18-23; Mar 4:13-20*)

¹¹Ne seini ka kaluwasan te panunggilingan: ka beni iyan sika ka lalag te Manama. ¹²Ka beni ne nakasawed diye te dalan, iyan seeye se me etew ne nakarineg te lalag te Manama. Piru migginguma ka ahalen te me busew wey in-ahew rin e ka lalag te Manama diye te me pusung dan eyew kene sikandan egpalintutuu wey kene egkaluwas. ¹³Ka beni ne nakasawed diye te batuwen, iyan seeye se me etew ne nakarineg te lalag te Manama wey migdawat kayi ne nahale. Piru ware seini nakareralid diye te pusung dan, su migpalintutuu sikandan te dagdahew re, wey nataman, mig-engked e sikandan te timpu ne miggingumaan te me pegtintal. ¹⁴Ka beni ne nakasawed diye te duhiyen, iyan seeye se me etew ne nakarineg te lalag te Manama, piru ka pegkalagge ran, ka me karatuan wey me kahalaan kayi te ampew te tane, iyan nekeumes kandan. Sikan naa, ware neyinuhi ka me behas dan. ¹⁵Ka beni ne insawed diye te meupiya ne tane, iyan seeye se me etew ne nakarineg te lalag te Manama

^p 8:8 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu. ^q 8:10 Isa 6:9 (LXX).

wey migdawat wey migtuman kayi. Intetahu dan seeye diye te malehet wey meupiya ne pusung dan, wey nataman, neyinuhan e ka me behas dan.

Ka panunggilingan meytenged te sulu

(Mar 4:21-25)

^{16r} “Ware egpareket te sulu ne egsuban te gantangan wey ke diye naa te selib te lantawan. Ke kene, igpatawan-tawan iya igtahu eyew egpakakita te malayag ka me etew ne egseled te baley.

^{17s} “Ka langun ne inggeles, egkanengnengan; wey ka langun ne imbunbunan, egkalekisan.

^{18t} “Sikan naa, tantanuri niyu ke nekey ka egkarineg niyu su seeye se due katuenan, egtimulan pad piru seeye se deisek de se katuenan, eg-angayen pad iya minsan ka deisek ne in-isip din e ne kandin perem.”

Ka iney wey ka me suled ni Hisus

(Mat 12:46-50; Mar 3:31-35)

¹⁹Nataman, miggendiye te ki Hisus ka iney rin wey ka me suled din. Piru ware sikandan nakaparani diye te kandin tenged su masulug ka me etew. ²⁰Ne due mignangen ki Hisus, “Diye te lihawangan ka iney nu wey ka me suled nu wey egkeupian sikandan ne egpakigkita keykew.”

²¹Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Iyan iney wey me suled ku seeye se egpammeneg te lalag te Manama wey egtuman kayi.”

Ka pegsapad ni Hisus te kalamag wey bunlud

(Mat 8:23-27; Mar 4:35-41)

²²Sabeka ne aldew mig-untud si Hisus te balangey duma ka me hibateen din, ne migkahiyen din sikandan, “Eglapas ki diye te deyipag te lanew.” Seeye naa, miggipanew e sikandan. ²³Te ware pad sikandan nakatuhun diye te deyipag, nakalipereng si Hisus. Ware naluhey, due migginguma ne dakel ne kalamag ne nasul-uhan te weyig ka balangey ran wey hapit e egkapenu wey nakatahu sikandan te karereetan te seeye ne timpu. ²⁴Ne migparani diye te ki Hisus ka me hibateen din wey impukew ran sikandin ne migkahi, “Ahalen! Ahalen! Egkaleded kid e!”

Ne dutu, mig-enuw si Hisus ne insaparan din ka kalamag wey ka dakel ne me bunlud ne egpeeneng-eneng e. Seeye naa, migmalinawen e sikandan wey warad e kalamag. ²⁵Ne migkahiyen din ka me hibateen din, “Hendei naan e ka pegpalintutuu niyu?”

Piru neinu-inu sikandan wey naaldekan ne migpanangnangeney, “Hentew buwa seini ne etew ne migpeengked din ka kalamag wey ka me bunlud, ne migpalintutuu ka kalamag wey bunlud te lalag din?”

^r 8:16 Mat 5:15; Luk 11:33. ^s 8:17 Mat 10:26; Luk 12:2. ^t 8:18 Mat 25:29; Luk 19:26.

Ka pegbawi ni Hisus te etew ne inserepan te busew
(*Mat 8:28-34; Mar 5:1-20*)

²⁶Migpabulus sikandan diye te inged ne Girasa ne egkatalipag te Galiliya. ²⁷Te nakatuhun e sikandan diye te deyipag, miglegsad e si Hisus te balangey. Ne due etew ne migserepan te busew ne migsinug-ung kandin ne diye migpuun te siyudad. Seini ne etew, naluhey e ne migpalawas wey warad mig-ugpe diye te baley su diyad te me sulung ne sabalanan. ²⁸Te pegkakita rin ki Hisus, migpanguleyi sikandin ne mig-usengul diye te tangkaan din wey migbalbalukan ne migkahi, “Hisus, Anak te Amana ne Mabantug ne Manama, kena a nikeykew banggawa!” Egpeyid-u-hid-u a keykew ne kena a legpari!” ²⁹Inlalag din sika su insuhu ma ni Hisus ne egpalihawangen ka busew dutu te kandin. Kamasulug e sikandin umeyi te busew, wey minsan egbantayan sikandin ne imbaku te keddina ka belad wey ka paa rin, egpamugtusen din de seeye. Nataman, in-uyan e sikandin te busew diye te mammara ne inged ne kene egkeugpaan.

³⁰Ne mig-inse si Hisus kandin, “Hentew-a ka ngaran nu?”

Ne migtabak sikandin, “Ka ngaran ku si Matangen,” su masulug ka me busew ne migserep diye te kandin. ³¹Ne migpeyid-u-hid-u ka me busew diye te ki Hisus ne kene sikandan egpatinugpuen diye te bitu ne ware egtamanan.

³²Ne diye te bayew madmariyu, due masulug ne me babuy ne migpanuwal diye te masandig. Ne migpeyid-u-hid-u diye te ki Hisus ka me busew ne egpaserepen diye te me babuy. Nataman, in-uyunan e sikandan ni Hisus. ³³Seeye se me busew migligwang diye te etew wey nanerep e diye te me babuy. Ne namallahuy e ka me babuy patupang diye te dalama peendiye te lanew wey nallened e.

³⁴Nakakita te neyitabu seeye se me etew ne talagtameng te babuy, ne namallahuy e sikandan diye te siyudad wey diye te me kamet ka migpangguhud. ³⁵Nangendiye ka me etew eyew egleuy te neyitabu. Migparani sikandan ki Hisus wey nakita ran ne migpinnuu diye te marani ni Hisus ka etew ne inserepan te me busew. Migkukumbale e sikandin wey maheteng e ka suman-suman din. Ne dutu, nenaaldek e sikandan. ³⁶Sikandan se nakakita te neyitabu, migpanugtul ke immenu te pegbawi ka etew ne egbusawen. ³⁷Nataman, ka langun ne etew ne nangugpe diye te me inged ne sakup te Girasa, mighangyu sikandan diye te ki Hisus ne eg-awe din dutu te inged dan su nenaaldek amana sikandan. Nataman, mig-untud si Hisus te balangey ne miglibed e. ³⁸Migpeyid-u-hid-u diye te ki Hisus ka etew ne migligwangan te busew ne egduma kandin.

^u 8:28 Te Grigu: nekey ka tuyu nu keddi?

Piru migkahiyang din ka etew, ³⁹“Uli kad e diye te kaniyu wey ipangguhud nu ka innimu te Manama due te keykew.”

Ne miggipanew e ka etew wey inlingut din seeye ne siyudad ne migpangguhud te me etew meytenged te innimu ni Hisus diye te kandin.

Ka anak te pangulu wey ka eglangeseen.

(Mat 9:18-26; Mar 5:21-43)

⁴⁰Nataman, nakalibed e si Hisus diye te deyipag te lanew, wey nahale ka me etew ne mig-elit-elit kandin su migtetahad sikandan langun kandin. ⁴¹Ne dutu, due migginguma ne etew ne egngaranan ki Hayru. Sabeka sikandin ne pangulu te simbaan te me Hudiyu. Migpanimbuel sikandin diye te tangkaan ni Hisus ne migpeyid-u-hid-u kandin ne eggendiye te baley rin ⁴²su egkabigtawan e ka sabsabeka ne beyi-beyi ne anak din. Me sapulu wey daruwe (12) e ne leg-un ka beyi-beyi.

Te miggipanew e si Hisus, due masulug ne me etew ne egmekegsegseg e diye te kandin. ⁴³Ne due malitan ne eglangeseen seled e te sapulu wey daruwa (12) ne leg-un. Naamin de due ka langun ne diye te kandin te pegpabawi te dalu rin piru ware sikandin neulii. ⁴⁴Nataman, migpatalisek sikandin te masulug ne me etew ka migparani diye te peka ni Hisus wey insamsam din ka sidsid te kumbale ni Hisus. Due-rue migtigpek e ka langesa. ⁴⁵Ne mig-inse si Hisus, “Hentew-a ka migsamsam keddi?”

Piru migware-ware ka langun ne etew. Ne dutu migkahi si Pidru, “Ahalen, amana ne masulug ka me etew ne nakaalingkus ne egmasegsehey e due te keykew.”

⁴⁶Piru migkahi si Hisus, “Due migsamsam keddiey su naheram ku ne due miglihawang ne geem ligkat kayi te keddiey.” ⁴⁷Te nakita te malitan ne nanengnengan sikandin, migparani sikandin ne migkelkel diye te ki Hisus wey mig-usengul diye te tangkaan din. Ne impangguhud din diye te tangkaan te langun ne etew ke mania te migsamsam sikandin ki Hisus wey ke nekey ka paahi ne sauhune sikandin ne neulian. ⁴⁸Ne migkahiyang ni Hisus sikandin, “Beyi, ka pegpalintutuu nu ka nekeuli keykew. Uli ka ne meupiye e se geyinawa.”

⁴⁹Te sasangan pad ne eglalag si Hisus, due etew ne migginguma ne diye egpuun te baley ni Hayru ne migkahi, “Migpatey e ka anak nu. Kene nud e banggawa ka talagpanulu.”

⁵⁰Piru te pegkarineg dutu ni Hisus migkahiyang din si Hayru, “Kene ka egkalaggew. Palintutuu ke re eyew egkeulian ka anak nu.”

⁵¹Te pegginguma ni Hisus diye te baley, ware intuhutan din ne egduma kandin te egseled angin e engki Pidru, Huwan, Santiyagu wey ka iney wey amey te bate. ⁵²Naninehew wey migmalumbibigtew ka langun ne etew tenged te bate ne migpatey. Piru migkahi si Hisus, “Kene

kew egmandalawit. Ware migpatey ka beyi-beyi su nakalipereng de sikandin!”

⁵³Piru migdali-dian de te me etew si Hisus su nakanengneng sikandan te napatey e ka bate. ⁵⁴Ne migseled si Hisus wey miggen-genan din ka belad te bate te migkahi, “Beyi-beyi, enew ka!” ⁵⁵Due-rue ne miglibed ka gimukud te bate wey mig-enew e sikandin. Ne migsuhu si Hisus ne egpakeenen ka bate. ⁵⁶Amana ne neinu-inu ka iney wey amey te bate piru inteesan sikandan ni Hisus te kene igpangguhud te minsan hentew ka neyitabu.

Ka pegsuhu ni Hisus te 12 ne hibateen din

(Mat 10:5-15; Mar 6:7-13)

9 ¹Due timpu ne in-umew ni Hisus ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din wey impamehayan din te geem wey katenged te pegpangalew te langun ne me busew wey pegpamawi te egpanderalu. ²Ne impeyipanew rin sikandan eyew te pegpangguhud meytenged te Peghari te Manama wey egpamawi te egpanderalu. ³Ne migkahiyen din sikandan, “Kene kew uyan te minsan nekey te pegpipanew niyu: kene kew uyan te tuked, kabil, keenen, seleppi, wey eg-ilisan niyu ne kumbale. ⁴Minsan nekey ne baley ne egpamaneyikan niyu, diye kew re iya ugpe taman te eg-awe kew e man-e dutu ne inged; ⁵^v Ne minsan nekey ne baley ne kene egdawat kaniyu, engkeri niyu sika ne inged wey pelpela niyu ka alinepung diye te paa niyu isip palinneu ne ware sikandan ikahale te Manama.”

⁶Nataman, nangipanew e ka me hibateen ni Hisus wey nangendiye te lein-lein ne me inged ka migpangguhud te Meupiya ne Panugtulen wey migpamawi te nanderalu.

Ka pegkalibeg ni Hirudis

(Mat 14:1-12; Mar 6:14-29)

⁷^x Si Hari Hirudis ne iyan migmandu te Galiliya, nakarineg meytenged te langun ne neyitabu. Ne nalibeg amana sikandin su due me etew ne migkahi ne neuyag kun si Huwan ne Talagbewutismu. ⁸Migkahi man-e ka duma ne me etew ne miglibed kun si Ilyas. Ne migkahi pad man-e ka duma ne due sabeka ne prupita dengan ne neuyag kun kuntee. ⁹Ne migkahi si Hirudis, “Impatempuhan kud e te ulu si Huwan. Hentew naa seini ne etew ne masulug se guhuren meytenged kandin ne egkarineg ku?” Ne dakel ka peg-iman-iman ni Hirudis ne egpakakita ki Hisus.

Ka pegpakeen ni Hisus te 5,000 ne etew

(Mat 14:13-21; Mar 6:30-44; Huw 6:1-14)

¹⁰Nataman, nanlibed e ka me hibateen ni Hisus wey impangguhuran dan sikandin te langun ne neyimu ran. Ne induma rin e sikandan wey

^v 9:5 Himu 13:51. ^w 9:3-5 Luk 10:4-11. ^x 9:7-8 Mat 16:14; Mar 8:28; Luk 9:19.

miggendiye te sabeka ne lungsud ne egngaranan te Bitsayda. ¹¹Te pegkanengneng dutu te masulug ne me etew, migsinundul e sikandan engki Hisus. Ne insagsahipe ni Hisus ka me etew wey impanugtulan din meytenged te Peghari te Manama wey impamawian din ka egmanderalu.

¹²Ne hengkayi te egliseb e ka aldew, migparani ki Hisus ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din ne migkahi, “Peendiyaa nu ka me etew te marani ne me bariyu wey me kamet eyew egpakapammitew sikandan te egkakeen wey egkeyirehaan dan su kayi ki pe ma te inged ne ware mahinged.”

¹³Piru migkahiyen din sikandan, “Sikaniyu ka egbehey kandan te egkakeen.”

Ne migtabak sikandan, “Lalimma re ne paan wey daruwa ne ngalap te weyig ka kayi te kanta. Nekegmenu naan de iya sika, angin e ke eggipanew key pad wey egbebeli te igpakeen kandan langun.” ¹⁴(Me lalimma ne libu (5,000) ka kasuluhan te me lukes dutu.)

Ne migkahiyen ni Hisus ka me hibateen din, “Papinnuuwa niyu ka me etew wey palibulunga niyu te tiglalimma ne pulu (50) tagse punduk.” ¹⁵Intuman seeye te me hibateen ne impapinnuu ran e ka langun. ¹⁶Ne ingkuwa ni Hisus ka lalimma ne malisen ne paan wey ka daruwa ne malisen ne ngalap te weyig, ne migleng-ag sikandin diye te langit ne migpasalamat te Manama. Nataman, impanepik-tepik din e ka paan wey impamehey rin e diye te me hibateen din eyew igpepamehey diye te me etew. ¹⁷Ne nangeen sikandan langun wey nenabulung-bulung, wey nakalimud pad sikandan te sapulu wey daruwa (12) ne liyang ne napenu te same dan.

Ka pegpataha ni Pidru meytenged ki Hisus

(Mat 16:13-19; Mar 8:27-29)

¹⁸Due timpu ne mig-ampu si Hisus ne migsabsabeka, ne ka me hibateen din diye ded te marani. Ne mig-insaan din sikandan, “Hentew e kun naa sumale te me etew?”

¹⁹Ne migtabak sikandan, “Migkahi ka duma ne sikeykew kun si Huwan ne Talagbewutismu. Ka duma degma migkahi ne sikeykew kun si Ilyas, wey ka duma migkahi ne sabeka ke kun te me prupita dengan ne neuyag ded.”

²⁰Ne mig-inse si Hisus kandan, “Piru ke sikaniyu ka egpalalahren, hentew e naa iya?”

Ne migtabak si Pidru, “Sikeykew iya ka Kristu ne insaad te Manama.”

Ka pegpangguhud ni Hisus te peg-antus wey kapatayan din

(Mat 16:20-28; Mar 8:30-9:1)

²¹Piru migteesan sikandan ni Hisus wey impanpanayan ne kene igpepanugtul seini te minsan hentew. ²²Ne mig-abey sikandin ne

y 9:19 Mat 14:1-2; Mar 6:14-15; Luk 9:7-8. z 9:20 Huw 6:68-69.

migkahi, “Ka Anak te Etew keilangan ne amana eg-antus te masumpit ne igpeula-ula kandin wey egsamsamilian te me igbuyag te me Hudiyu wey me pangulu te me talagpanubad wey me talagpanulu te Balaud te Manama. Eggimatayan sikandin wey egkeuyag te igkatelu ne aldew.”

^{23a} Ne migkahiyan din ka langun ne etew, “Ke hentew seeye se egkeupian ne eg-ikul keddiey, keilangan ne eg-engked te kandin ne igkeupii wey egtiang te kandin ne krus te tagse aldew wey eg-ikul keddiey. ^{24b} Su seeye se egkeupian ne egluwas te kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru seeye se egkawaraan te kandin ne umul tenged keddiey, egpakarawat te umul ne ware egtamanan. ²⁵ Nekey naa ka egkakuwa te etew ke egkaangken din ka langun ne tahu kayi te ampew te tane piru egkaware ka umul din? Ware iya! ²⁶ Su emun ke igkeyilew a duma te lalag ku te minsan hentew, igkeyilew ku degma sikandin te timpu ne eggingume e ka Anak te Etew duma te katelesan din wey te Amey wey te matulus ne me panalihan. ²⁷ Egnangenan ku sikaniyu te malehet: due me etew ne kayi kuntee ne kene pad egpatey taman te kene dan pad egkakita ka Peghari te Manama.”

Nabalbalawan ka ulaula ni Hisus

(*Mat 17:1-8; Mar 9:2-8*)

²⁸ Me walu e ne aldew ka miglihad puun te peglalag ni Hisus te seeye, induma rin si Pidru, si Huwan wey si Santiyagu wey migtakereg diye te bubungan eyew eg-ampu. ²⁹ Te mig-ampu e si Hisus, nabalbalawan ka ulaula rin wey miglayag te kaangkag ka kumbale din. ³⁰ Ne sahuhone ne due daruwa ne etew ne migpakiglalag kandin. Sikandan ensi Muwisis wey Ilyas, ³¹ ka migpakita ne miglayag te katelesan, wey migpakiglalag sikandan ki Hisus meytenged te kamatayen din diye te Hirusalim ne mahaan e egkatuman. ³² Nakaliplipereng si Pidru wey ka me duma rin te seeye ne timpu. Te napukew e sikandan, nakita ran ka layag ni Hisus wey te daruwa ne etew ne migdandang kandin. ³³ Te eg-awe e seeye se daruwa ne etew diye te tangkaan ni Hisus, migkahiyan sikandin ni Pidru, “Ahalen, meupiya te kayi key^c kuntee. Eggimu key te tatelu ne leeb: sabeka ka keykew, sabeka ki Muwisis, wey sabeka ki Ilyas.” (Nakahi rin sika su ware sikandin nakanengneng ke nekey ka iglalag din.)

³⁴ Te miglalag pad si Pidru, due gapun ne migdalung kandan ne nenaaldek ka me hibateen su nabunbunan e sikandan te gapun. ^{35^d e} Ne natagtaheed, due laheng ne egpuun due te gapun ne migkahi, “Iyan seini ka Anak ku ne in-alam ku. Pamineha niyu sikandin!”

³⁶ Te warad e laheng diye te gapun, si Hisus naan de ka nasame. Pegkapenga dutu, migpeeneng-eneng de ka me hibateen din wey ware sabeka kandan ne migpanugtul te minsan hentew meytenged te nakita ran.

^a 9:23 Mat 10:38; Luk 14:27. ^b 9:24 Mat 10:39; Luk 17:33; Huw 12:25. ^c 9:33 key: wey ke ki. ^d 9:35 Isa 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mar 1:11; Luk 3:22. ^e 9:28-35 2Pid 1:17-18.

Ka pegbawi ni Hisus te bate ne inserepan te busew

(Mat 17:14-18; Mar 9:14-27)

³⁷Te seup ne aldew, nanupang e sikandan puun te bubungan. Ne due susuluhi ne me etew ne migsinug-ung ki Hisus. ³⁸Ne due sabeka ne etew dutu ne migbalbalukan ne migkahi, “Talagpanulu! Pitawa nu pa ubag seini se lukes ne anak ku su sabsabeka pe man de iya. ³⁹Eg-umaan sikandin te busew ne sahuhone ne egpanguleyi sikandin wey egkelkelen ne egkataman egbubuke e ka be-be din. Amana sikandin egbaybayari wey kenad iya egpeuway-uwayen te masakit! ⁴⁰Inhangyu ku ka me hibateen nu te peg-alew te busew piru ware dan naalew.”

⁴¹Migkahi si Hisus, “Sikaniyu se me etew te kuntee ne timpu, ware pegpalintutuu niyu wey seyyup ka suman-suman niyu! Hendei bes taman ka pegduma-ruma ku kaniyu? Hendei bes taman ka peg-antus ku kaniyu? Uyana niyu ka bate kayi te keddi!”

⁴²Te pegparani te bate diye te ki Hisus, impabahed sikandin te busew diye te tane wey egbabuyen e sikandin. Piru in-alew ni Hisus ka busew ne imbawian din ka bate. Ne inlibed din e ka bate diye te amey rin. ⁴³Ne nawangalan ka me etew te amana ne maresen ka Manama.

Ka peglalag e man-e ni Hisus te kamatayen din

(Mat 17:22-23; Mar 9:30-32)

Te neinu-inu pad ka me etew te langun ne innimu ni Hisus, migkahiyan din ka me hibateen din, ⁴⁴“Tantanuri niyu seini se iglalag ku kaniyu: mahaan e igbehey ka Anak te Etew diye te me etew.” ⁴⁵Piru ware sikandan nakasabut te kaluwasan kayi. Inneles seini kandan eyew kene dan egpakasabut, wey nenaaldeh sikandan ne eg-inse kandin meytitenged kayi.

Hentew ka amana ne labew

(Mat 18:1-5; Mar 9:33-37)

^{46f} Te seeye ne timpu, migpaap-apuley ka me hibateen ke hentew ka labew kandan. ⁴⁷Piru nakanengneng si Hisus te me suman-suman dan. Sikan naa, migkuwa sikandin te bate wey impasasindeg din diye te andang din. ^{48g} Ne migkahiyan din sikandan, “Ka minsan hentew ne egdawat te seini ne bate tenged su mig-ikul rin keddi, egdawat keddiey. Ne ka minsan hentew ne egdawat keddiey, egdawat degma te migpeuyan keddiey. Su ka kene ne impurtanti kaniyu langun, iyan sikandin labew.”

^f 9:46 Luk 22:24. ^g 9:48 Mat 10:40; Luk 10:16; Huw 13:20.

Ka kene egpakig-ehet kaniyu iyan egpalapig kaniyu

(Mar 9:38-40)

⁴⁹Migkahiyen sikandin ni Huwan, “Ahalen, nakakita key te etew ne migpangalew te me busew pinaahi te ngaran nu wey insaparan ney sikandin tenged su kene ta ne duma sikandin.”

⁵⁰Piru migkahi si Hisus, “Kene niyu sapari sikandin su ka kene egpakig-ehet kaniyu egpalapig kaniyu.”

Ware dawata si Hisus te matig-Samarya

⁵¹Te marani e ka aldew ne egbatunen e si Hisus diye te langit, nasabeka ka suman-suman din ne eggendiye din te Hirusalim. ⁵²Purisu due impewun-a rin ne me etew diye te sabeka ne bariyu te Samarya eyew te peg-andam te egtuenan din. ⁵³Piru ware sikandin dawata te me etew te seeye ne inged su diye nahud sikandin egpatangke te Hirusalim. ⁵⁴^h Te pegkanengneng dutu te me hibateen din ne ensi Santiyagu wey Huwan, migkahiyen dan sikandin, “Magbebaye, egkeupian ke naa ne egbuyu key te hapuy puun te langit eyew egkasilaban sikandan?”

⁵⁵Piru miglilingey si Hisus wey migsaparan din sikandan. ⁵⁶Ne migpabulus sikandan ne miggipanew diye te lein ne inged.

Ka me etew ne eg-ikul perem ki Hisus

(Mat 8:19-22)

⁵⁷Te sasangan pad sikandan ne eggipanew, due sabeka ne etew ne migkahi diye te ki Hisus, “Eg-ikul a keykew minsan hendei ka eggendiye.”

⁵⁸Ne migtabak si Hisus kandin, “Due eggelesan te me laku wey due salag te me manuk-manuk te aw-awangan, piru ka Anak te Etew ware mule egkeyimmelayan.”

⁵⁹Ne migkahiyen din ka lein ne etew, “Ikul ka keddi.”

Piru migkahi seeye se etew, “Ahalen, eg-uli e pad su eglebeng e pad te amey ku.”

⁶⁰Piru intabak sikandin ni Hisus, “Balahad e ka me minatey ne eglebeng te kandan ne minatey. Piru sikeykew mule, hipanew ka wey ipangguhud nu ka meytenged te Peghari te Manama.”

⁶¹ⁱ Duen pad man-e migkahi diye te ki Hisus, “Ahalen, eg-ikul a keykew, piru tuhuti e pa ne eg-uli su egpana-tahe e pad te pamilya ku.”

⁶²Piru migtabak si Hisus kandin, “Minsan hentew ne egdaru ne layun eglililingey, kene ne likes ne egkasakup te Migharian te Manama.”

Ka pegsuhu ni Hisus te 72 ne me etew

10 ¹Te pegkapenga dutu, mig-alam ka Magbebaye te pitu ne pulu wey daruwa (72) pad ne me hibateen din. Impeendiye din

^h 9:54 2Har 1:9-16. ⁱ 9:61 1Har 19:20.

sikandan ne naatag diye te me lungsud wey me inged ne eggendiyaan din. ^{2j} Ne migkahiyen din sikandan, “Dakel ka eggaaniyen, piru deisek de ka talaggaani. Purisu ampu kew diye te Kamuney te eggaaniyen ne egpeuyan sikandin te me talaggaani diye te eggaaniyen. ^{3k} Hipanew kew! Igpeendiye ku sikaniyu ne egpekeiling te me nati te karniru diye te me etew ne egpekeiling te mabbulut ne me singgalung. ⁴ Kene kew uyan te kemuyut, kabil, wey sandal; kene kew sanggel eyew eg-elit-elit te minsan hentew diye te dalan.

⁵ Minsan nekey ne baley ne eglasuran niyu, seini ihun-a niyu te egkahi, ‘Ka keupianan egkaangken niyu.’ ⁶ Ne ke due mig-ugpe dutu ne likes ne egpakaangken te keupianan, egkaangken dan iya sika; piru ke kene dan ne likes, kene iya degma sikandan egpakaangken te keupianan. ^{7l} Diye kew re iya ugpe te baley ne egpamaneyikan niyu wey kene kew eggalin-halin. Keen kew wey inum kew te igsendad dan kaniyu, su seeye se egtrabahu, eleg iya ne egbayaran. ⁸ Ke eggendiye kew te lein ne lungsud wey egdawaten kew nikandan, keen kew te igsendad dan kaniyu. ⁹ Bawii niyu ka egmanderalu te sika ne lungsud wey kahii niyu sikandan, ‘Mahaan e egginguma kayi te kaniyu ka Peghari te Manama.’ ^{10m} Piru ke egginguma kew diye te sabeka ne lungsud wey ke kene kew nikandan egdawaten, hendiye kew te me dalan wey kahii niyu ka me etew, ¹¹ⁿ ‘Minsan ka me alinepung te lungsud niyu ne migdekket kayi te paa ney, egpelpelen ney isip palinneu ne ware kew ikahale te Manama. Piru tantanuri niyu ne mahaan e egginguma ka Peghari te Manama.’ ^{12o} Egnangenan ku sikaniyu, te Aldew te Peggukum, maagkap pad ka iglegpad te Manama te matig-Suduma du te mahinged te sika ne lungsud.”

Ka me etew ne ware mig-inniyug te sale dan
(*Mat 11:20-24*)

^{13p} Migkahi sikandin, “Mekeyid-u-hid-u kew ka me matig-Kurasin! Mekeyid-u-hid-u kew ka me matig-Bitsayda, su emun ke diye pa perem te Tiru wey te Sidun himuwa ka me kein-inuwan ne innimu diye te kaniyu, naluhey ran de perem inniyuhi ka me sale dan ne migsaluub te saku wey migbubukbuk te abu diye te ulu ran. ¹⁴ Te Aldew te Peggukum, maagkap pad ka iglegpad te Manama te matig-Tiru wey matig-Sidun du te iglegpad kaniyu. ^{15q} Ne sikaniyu se matig-Kapirnaum, kahiyen niyu buwa ne egpakaparibabew kew taman diye te langit? Kene, nasi kew igdegpak diye te inged te me gimukud ne egngaranan te Hadis!”

j 10:2 Mat 9:37-38. k 10:3 Mat 10:16. l 10:7 1Kor 9:14; 1Tim 5:18.

m 10:10-11 Himu 13:51. n 10:4-11 Mat 10:7-14; Mar 6:8-11; Luk 9:3-5.

o 10:12: a Hin 19:24-28; Mat 11:24; b Mat 10:15. p 10:13 Isa 23:1-18; Isi 26:1-28:26; Huwil 3:4-8; Amu 1:9-10; Sak 9:2-4. q 10:15 Isa 14:13-15.

^{16r} Ne migkahiyán din ka me hibateen din, “Ka minsan hentew ne egpammineg kaniyu, egpammineg degma keddíey. Ne ka minsan hentew ne eg-angge-angge kaniyu, eg-angge-angge degma keddíey wey ka eg-angge-angge keddíey, eg-angge-angge degma te migpeuyan keddíey.”

Ka peglibed te 72 ne hibateen

¹⁷Nataman, nakalibed e ka pitu ne pulu wey daruwa (72) ne me hibateen ne nahale-gale wey migkahi diye te ki Hisus, “Magbebaye, minsan ka me busew migparuma-ruma kanami pinaahi te peggamit ney te keykew ne ngaran!”

¹⁸Ne migtabak si Hisus kandan, “Nakita ku si Meibulan ne neulug puun diye te langit iling te kilat. ^{19s} Pammineg kew! Imbehayan ku sikaniyu te geem eyew egkaayun kew ne egdiek te me uled wey me salipitsipit wey te langun ne geem te kuntere niyu. Ne kene kew egkamenu. ²⁰Piru kene kew egkahale tenged te migparuma-ruma ka me busew kaniyu, ke kene, iyan niyu ikahale su nakalista ka me ngaran niyu diye te langit.”

Ka pegkahale ni Hisus (Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹Te seeye ne timpu, imbehayan si Hisus te kahalaan te Panisingan te Manama ne migkahi si Hisus, “Ame, Manama te langit wey tane. Egpasalamatan ku sikeykew, su inneles nu seini puun te matagseb wey te utekan ne me etew wey impakita nu seini diye te me etew ne ware katuenan.^t Uya, Ame, natuman seini su iyan ma igkeupii nu.

^{22u} “Imbehey te Amey ku ka langun kayi te keddíey. Ne ware nekeila te Anak gawas te Amey, wey ware nekeila te Amey gawas te Anak wey seeye se igkeupii rin ne igpeila diye te Amey rin.”

²³Ne migtangke si Hisus diye te me hibateen wey migkahiyán din sikandan tugtuhesi, “Keupianan niyu te nakakita te nakita niyu! ²⁴Su egnanganan ku sikaniyu te masulug ka me prupita wey me Hari ne egkeupian ne egpakakita te nakita niyu, piru ware sikandan nakakita. Egkeupian sikandan ne egdineg te narineg niyu, piru ware sikandan nakarineg.”

Ka meupiya ne etew ne matig-Samarya

^{25v} Ne dutu, due sabeka ne talagpanulu te Balaud te Manama ne migsasindeg ne mig-eleg-eleg ki Hisus pinaahi te peg-inse, “Talagpanulu, nekey naa ka eggimuwen ku eyew egkaangken ku ka umul ne ware egtamanan?”

^r **10:16** Mat 10:40; Mar 9:37; Luk 9:48; Huw 13:20. ^s **10:19** Sal 91:13. ^t **10:21** Te Grigu: diye te me bate. ^u **10:22**: a Huw 3:35; b Huw 10:15. ^v **10:25-28** Mat 22:35-40; Mar 12:28-34.

²⁶Ne migtabak si Hisus kandin, “Nekey ma ka insulat diye te Balaud te Manama? Immenu nu ma seini te eggsabut?”

²⁷^w Ne migtabak ka talagpanulu te Balaud te Manama, “Geyinawei nu ka Magbebaye ne Manama nu ne egpuun te pusung nu wey egpuun te gimukud nu wey egpuun te keseg nu wey egpuun te suman-suman nu. Ne geyinawei nu degma ka дума nu iling te peggeyinawa nu te pegkeetew nu.”

²⁸^x Ne migtabak si Hisus, “Eleg ka tabak nu. Himuwa nu sika eyew egkarawat nu ka umul ne ware egtamanan.”

²⁹Piru egkeupian sikandin ne eg-ileen ne eleg ka kandin, sikan naa ka mig-inse man-e sikandin ki Hisus, “Hentew naa ka дума ku?”

³⁰Ne migtabak si Hisus, “Due sabeka ne etew ne migtupang te Hirusalim peendiye te Hiriku. Inggepasan sikandin te me tulisan diye te deralanen wey in-ahawan te inuyanan din, wey lagkes ka insaluub din. Inggumian dan sikandin wey in-engkeran ne hapit e egpatey. ³¹Na, due degma talagpanubad ne nakasalengan ne migtupang dutu. Te pegkakita rin te etew, mig-alihu sikandin te dalan wey miglihad de. ³²Natagtaheed duen e man-e miglihad dutu ne talagbulig te talagpanubad ne enggaran te Libita. Pegkakita rin te etew, mig-alihu sikandin te dalan wey miglihad de. ³³^y Nataman, due sabeka ne etew ne matig-Samarya ne eglihad te seeye ne dalan. Pegkakita rin te etew, neyid-u amana sikandin ³⁴wey indugpu din ka etew wey imbawian din. Mig-itsan din te lana wey binu ka pali wey migbagkesan din e. Nataman, impeuntud din ka etew te unturanan din ne ayam wey indulung din diye te baley ne eg-ad-aranan. Ne intangu rin sikandin diye. ³⁵Te seup ne aldew, imbehayan din te daruwa ne dinaryu^z ne seleppi ka kamuney te baley wey migkahian, ‘Tanguwa nu sikandin. Ne emun ke egpakatimul ke pad egpakahastu, egbayaran ku re sikeykew te peglibed ku kayi.’ ”

³⁶Ne mig-inse si Hisus ne migkahi, “Na, te keykew ne suman-suman, hentew dutu te tatelu ka miggeyinawa te seeye se inggepasan te me tulisan?”

³⁷Ne migtabak ka talagpanulu te Balaud te Manama, “Seeye se etew ne neyid-u kandin.”

Ne migkahi si Hisus, “Hipanew ka wey himuwa nu ka iling te innimu rin.”

Ka pegleuy ni Hisus engki Marta wey Mariya

³⁸^a Te migpabulus si Hisus ne miggipanew дума ka me hibateen din, migginguma sikandan diye te sabeka ne bariyu. Ne due sabeka ne malitan

^w 10:27: a Diy 6:5; b Lib 19:18. ^x 10:28 Lib 18:5. ^y 10:33-34 2Kru 28:15.

^z 10:35 Ka sabeka ne dinaryu, eleg ne igbayad te senge kaaldew ne pegbasuk te etew.

^a 10:38-39 Huw 11:1.

ne enggaranen ki Marta ne mig-elit-elit kandin diye te baley rin. ³⁹Due suled din ne enggaranen ki Mariya ne migpinnuu diye te egkasikuwayan te Magbebaya ne si Hisus ka egpamineg te impanulu din. ⁴⁰Piru si Marta, egkatabikes e mule ka eg-andam te igsendad din engki Hisus. Sikan naa ka migparani sikandin ki Hisus wey migkahi, “Magbebaya, mania te ware nu sagmana ka suled ku ne migbalahad keddi ne egkatabikes te peg-andam te egkakeen? Kema, banasali nu sikandin ne egbulig keddiye.”

⁴¹Ne migtabak ka Magbebaya kandin, “He Marta! Masulug amana igkalanu nu wey igkalaggew nu Marta. ⁴²Ne sabeka re perem ka egkeilanganen, wey seini iya ka in-alam ni Mariya. Meupiya seini wey kene egkaangey diye te kandin.”

Ka pegpanulu ni Hisus meyitenged te peg-ampu

(Mat 6:9-13; 7:7-11)

11 ¹Te seeye ne timpu, mig-ampu si Hisus diye te sabeka ne inged. Te pegkapenga rin te peg-ampu, due migkahi ne sabeka ne hibateen din, “Magbebaya, panulua key nikeykew te peg-ampu, iling ki Huwan te migpanulu te kandin ne me hibateen.

²Ne migtabak si Hisus kandan, “Henduenan niyu kayi te eg-ampu: ‘Amey:

Egdayanen ka matulus ne ngaran nu;
Eghari ka kayi te kanami.

³ Ibehey nu kanami ka egkeilanganen ney te tagse aldew ne egkeenen

⁴ wey pasayluwa key te me sale ney,
su egpasaylu key degma te nakasale kanami.
Ne kene key ipabaye nikeykew diye te pegtintal.’”

⁵Ne migkahian ni Hisus ka me hibateen din, “Panunggiling ke due alukuy nu, wey eggendiye ka te baley rin te eglware te marusilem wey egkahi kandin, ‘Suled, pasambaya e pa te tatelu ne timman ne paan, ⁶su due alukuy ku ne sikan pad iya migginguma wey ware igpakapakeen ku kandin.’ ⁷Ne egtabak sikandin diye te seled, ‘Kene ad nikeykew banggawa su inlekeban kud e ka gumawan wey nangibat key e se taltalaanak. Sikan naa ka kene ad egpekeenew eyew egbehayan ka te egkakeen.’ ⁸Na, egnangenan ku sikaniyu, minsan kene sikandin eg-eneu wey egbehey keykew te egkakeen minsan alukuy kew, piru eg-eneu sikandin wey egbehey keykew te ingkeilangan nu puun su kene ka egkeyilew ne eglasi-lasi ne egbuyu. ⁹Purisu egnangenan ku sikaniyu te buyu kew ne egbehayan kew; pammitew kew ne egpakakita kew; panektek kew ne eglukatan kew. ¹⁰Su seeye se egbuyu, egbehayan; wey seeye se egpammitew, egpakakita; wey seeye se egpanektek, eglukatan. ¹¹Sikaniyu se me amey, ke egbuyu ka anak niyu te ngalap, nasi niyu

naa sikandin egbehayan te uled? ¹²Ne ke egbuyu sikandin te atelug, egbehayan niyu naa sikandin te salipitsipit? Kene iya! ¹³Ne sikaniyu, minsan makasesale kew, egkateu kew red ne egbehey te meupiya diye te me anak niyu. Ne ka Amey niyu ne diye te langit, subla pad ne egbehey te Panisingan din diye te egbuyu kandin!”

Ka pegbayung ki Hisus ne migserepan te busew

(Mat 12:22-30; Mar 3:20-27)

¹⁴Ne due timpu ne mig-alew si Hisus te busew ne ummew ne migserep te etew. Te nakalihawang e ka busew, nakalalag e ka etew wey neinu-inu ka me etew. ^{15^b}Piru due me etew ne migkahi, “Si Meibulan^c ne pangulu te me busew ka migbehey kandin te geem te pegpangalew te me busew.”

^{16^d} Ka duma migbuyu sikandan ki Hisus ne egpapatawen te kein-inuwan ne egpuun te langit eyew te peg-eleg-eleg kandin. ¹⁷Piru natahaan ni Hisus ka me suman-suman dan, purisu migkahiyan din sikandan, “Ka sabeka ne inged ne egmeun-unayey egmeeg-ehetey ka me etew, egkahuhus iya ka sika ne inged. Ne ka taltalaanak ne egmeeg-ehetey, egmekegsuwey. ¹⁸Ne emun ke eg-unayen ded ni Meibulan te eg-ehet ka me sakup din, egmenuwen dan naan e te egpasasindeg ka inged dan? Su migkahi kew ne migpangalew a te me busew tenged su imbehayan a ni Meibulan te geem. ¹⁹Ne emun ke iyan ku pa inggamit ka geem ni Meibulan te pegpangalew te me busew, hentew naa ka migbehey te geem te me hibateen niyu ne egpangalew degma te me busew? Purisu ka me hibateen niyu ka mismu ne migpamalehet ne seyyup kew iya. ²⁰Na, puun su migpangalew ku ka me busew pinaahi te geem te Manama^e, migpeila seini ne miggingume e diye te kaniyu ka Peghari te Manama.

²¹“Ke due sabeka ne etew ne manekal, ne kumplitu te panganiban te pegbantey te baley rin, kene egkeubalan ka me kasangkapan din. ²²Piru ke eglusuran sikandin te manmanekal pad kandin ne etew, egkatalu iya sikandin. Egpanguen e ka insalsalihan din ne me panganiban, wey egba-baaren e ka me kasangkapan din.

^{23^f} “Ka kene egpalapig keddiey, egkuntere keddiey; ka kene egbulig keddiey te pegpalibulung, egpegsuwey naa.”

Ka peglibed te busew

(Mat 12:43-45)

²⁴Ne migpabulus si Hisus ka miglalag, “Ne emun ke eglihawang e diye te etew ka busew, egleug-leug sikandin diye te mammara ne me inged

^b 11:15 Mat 9:34; 10:25. ^c 11:15 Te Grigu: Biilsibul. (Egkakita degma diye te birsikulu 18.) ^d 11:16 Mat 12:38; 16:1; Mar 8:11. ^e 11:20 Te Grigu: kemel te Manama. ^f 11:23 Mar 9:40.

eyew egpammitew te egkeyimelayan din. Ke kene sikandin egpakakita, egkahi sikandin, ‘Eglibed e red diye te tapey ne inserepan ku.’²⁵ Seeye naa, ke eglibed din wey ke egkakita rin ne malinis e ka geyinawa te etew wey meupiye e ka pegkapanines dutu,²⁶ egligwang sikandin ne eg-uyan te pitu pad man-e ne me busew ne subla pad ne maddeet kandin, ne egseled sikandan wey eg-ugpe dutu. Te katammanan, egkanasnasian pad egmareet ka seeye ne etew.”

Ka malehet ne keupianan

²⁷Te nakapenge e si Hisus ka miglalag, due sabeka ne malitan diye te taliware te me etew ne migpanguleyi diye te kandin ne migkahi, “Keupianan te seeye se malitan ne mig-anak wey migpasusu keykew!”

²⁸Piru migtabak si Hisus, “Keupianan te seeye se egpammineg te lalag te Manama wey egtuman kayi.”

Ka egbuyu ki Hisus te kein-inuwan

(Mat 12:38-42)

^{29g} Te egkatimtimulan e ka kasulug te me etew ne nakaalingkus ki Hisus, migkahi sikandin, “Amana ne mareet ka me etew te kuntee ne timpu! Migbuyu sikandan te kein-inuwan piru ware igpakita kandan gawas te kein-inuwan ne neyitabu ki Hunas. ^{30h} Iling ki Hunas ne neyimu ne palinneu te me etew diye te Ninibi, ka Anak te Etew degma, iyan egkeyimu ne palinneu te me etew te kuntee ne timpu. ³¹ⁱ Te Aldew te Peggukum, egsasindeg ka Rayna te Iggakawanan ne Balabahan dapit te Igsile duma te me etew te kuntee ne timpu wey egsenditan din sikandan su amana ne mariyu ka impuunan din te miggipaneu eyew te pegpammineg te maralem ne katuenan ni Hari Sulumun. Ne kuntee, kayid e ka labew pad ki Sulumun. ^{32j} Te Aldew te Peggukum, egpangeneu degma ka me matig-Ninibi duma te me etew te kuntee ne timpu wey egsenditan dan sikandan. Su mig-inniyug sikandan te me sale dan te pegkarineg dan te wali ni Hunas. Ne kuntee, kayid e ka labew pad ki Hunas.”

Ka mata sulu te lawa

(Mat 5:15; 6:22-23)

^{33k} Ne migpabulus pad si Hisus ka migkahi, “Ware egpareket te sulu ne iggeles wey egsuban naa te gantangan, ke kene, igpatawan-tawan din iya igtahu eyew egkalayahan seeye se egseled te baley. ³⁴ Ka mata nu, sulu te lawa nu. Ke malayag ka pegtengteng nu, malayag degma ka intiru ne lawa nu; piru ke marusilem ka pegtengteng nu, marusilem degma

^g 11:29 Mat 16:4; Mar 8:12. ^h 11:30 Hun 3:4. ⁱ 11:31 1Har 10:1-10; 2Kru 9:1-12. ^j 11:32 Hun 3:5. ^k 11:33 Mat 5:15; Mar 4:21; Luk 8:16.

ka intiru ne lawa nu. ³⁵Purisu ayad-ayad ka su kema ke ka layag ne egkahiyen nu ne due te keykew, marusilem bes. ³⁶Ke napenu te layag ka intiru ne lawa nu wey ke ware baad te lawa nu ne marusilem, eglayag iya ka intiru ne lawa nu iling te sulu ne nakateng-ew due te keykew.”

Ka pegpaney-paney ni Hisus meytenged te me pangulu te me Hudiyu
(*Mat 23:1-36; Mar 12:38-40*)

³⁷Te nakapenge e si Hisus ne miglalag, due sabeka ne Parisiyu ne migginggat kandin te egkeen. Seeye naa, migdume e si Hisus wey miglagpu migkeen duma kandin. ³⁸Neinu-inu ka Parisiyu te nakakita ki Hisus ne migkeen ne ware migpanlu-lu te belad din.¹ ³⁹Puun due, migkahi ka Magbebaye diye te kandin, “Sikaniyu se me Parisiyu, miglinisan niyu ka lawa te pakawan wey pinggan, piru malindit ka diye te seled. Iling kew naa degma rue su napenu te halamlam wey te langun ne mareet ka diralem niyu. ⁴⁰Sikaniyu se egkengeungel! Innimu te Manama ka dapit te ligwang wey iling ded man-e ka dapit te seled. ⁴¹Purisu ibehay niyu te egkengaayu-ayu ka tahu te me pakawan wey me pinggan niyu, wey egmalinis ka langun diye te kaniyu.

⁴²^m “Mekeyid-u-hid-u kew kangkuwa me Parisiyu! Migbehey kew diye te Manama te igkasapulu ne baad te me leggu niyu iling te hirbabuwina wey kaningag wey me duma pad ne me leggu, piru imbalahad niyu ka katareng wey peggeyinawa te Manama. Keilangan ne egbehey kew te igkasapulu ne baad, piru kene niyu balahara ka duma ne panulu.

⁴³ “Mekeyid-u-hid-u kew me Parisiyu! Su eg-alam kew te me mateles ne pinnuwan diye te me simbaan te me Hudiyu, wey egkeupian kew ne egtahuren te me etew diye te me palingkiyan. ⁴⁴Mekeyid-u-hid-u kew! Iling kew te me lebung ne ware tuus ne ware de nanengnengi te me etew ne nariekan dan bes e.”

⁴⁵Ne due sabeka ne talagpanulu te Balaud te Manama ne migkahi kandin, “Talagpanulu, te peglalag nu te iling due, impeyilawan key degma nikeykew!”

⁴⁶Ne migtabak si Hisus, “Mekeyid-u-hid-u kew degma se me talagpanulu te Balaud te Manama! Impatiang niyu ka me etew te me dinulan ne bebehati ne egtiangan, piru sikaniyu mismu kenad iya egbulig minsan deisek de te pegtiang kayi. ⁴⁷Mekeyid-u-hid-u kew iya! Migpangimu kew te lebenganan te me prupita ne impangimatayan te me kaapuan niyu. ⁴⁸Sikan naa, sikaniyu mismu ka migpamalehet wey mig-uyun te innimu te kaapuan niyu, su sikandan ka miggimatey te me prupita wey sikaniyu ka miggimu te sabalanan dan. ⁴⁹Tenged kayi,

¹ 11:38 Su sumale te batasan te me Hudiyu, egpanlu-lu sikandan te me belad dan te kene pad egkeen. ^m 11:42 Lib 27:30.

migkahi ka matagseb ne Manama, ‘Egpeuyanan ku sikandan te me prupita wey me suluhuanen; wey eggimatayan dan ka duma wey ka duma egbaybayaran dan.’ ⁵⁰Purisu, eglegparan ka me etew te kuntee ne timpu tenged te peggimatey ran te langun ne me prupita puun pad dengan te peggimu te kalibutan, ⁵¹ puun te peggimatey ki Abil peendiye te ki Sakariyas ne innimatayan diye te elat-elat te altar wey te timplu. Uya, egnangenan ku sikaniyu, eglegparan ka me etew te kuntee ne timpu meytenged te langun ne me prupita ne impangimatayan.

⁵² “Mekeyid-u-hid-u kew ka me talagpanulu te Balaud te Manama! Ingeles niyu ka yabi ne iyan perem egpakalukat te gumawan te baley te katuenan; piru sikaniyu mismu, kene kew egseled wey imbalabahan niyu seeye se egseled!”

⁵³ Te peg-awe ni Hisus diye, amana sikandin dew-aya te me talagpanulu te Balaud te Manama wey te me Parisiyu. Ne miglaslasiyan dan sikandin te eg-inse te masulug ne me inse, ⁵⁴ su eggeraman dan sikandin te egsahilut pinaahi te peglalag din eyew egkarakep dan sikandin ke egkaseyyup din.

Ka pegpaney-paney meytenged te pegpapitew-pitew
(*Mat 10:26-27*)

12 ¹ Te seeye ne timpu, due me etew ne miglibulung diye te ki Hisus wey egmemekegdi-diekey e sikandan su amana ran ne susuluhi. Ne migkahiyen hun-eyi ni Hisus ka me hibateen din, “Bantey kew ne kene egkaalinan te igpatulin te paan te me Parisiyu ne iyan ka pegpapitew-pitew. ² Su ke nekey ka imbunbunan, egkalekisan, wey ka langun ne inneles, egkanengnengan. ³ Purisu minsan nekey ne ingguhud niyu diye te marusilem, igkahuhud diye te malayag. Ne minsan nekey ne innaas-naas niyu diye te inlekeban ne sinabeng, igkawangal-wangal diye te langun.”⁴

Ka eleg ne igkaaldek
(*Mat 10:28-31*)

⁴ Ne migpabulus si Hisus ne migpanulu, “Egnangenan ku sikaniyu me alukuy ku, kene kew kaaldek te seeye se egpekeyimatey te lawa niyu wey te pegkeimpus due warad e lein ne egkeyimu ran kaniyu. ⁵ Piru egnangenan ku sikaniyu ke hentew ka eleg ne igkaaldek. Iyan niyu ikaaldek ka Manama ne egpekeyimatey te lawa wey due geem te pegdegpak te gimukud diye te linew ne hapuy. Uya, egnangenan ku sikaniyu te kaaldeki niyu sikandin.

ⁿ 11:51; a Hin 4:8; b 2Kru 24:20-21. ^o 12:1 Mat 16:6; Mar 8:15. ^p 12:2 Mar 4:22; Luk 8:17. ^q 12:3 Te Grigu: igkawangal-wangal diye te me atep.

⁶“Ka lalimma ne mallilintek ne maya ne igbelegye de te baratu, piru ware sabeka kandan ne egkalingawan te Manama. ⁷Ne sikaniyu, minsan ka me bulbul te ulu niyu naseel rin ma langun. Purisu, kene kew kaalde, su subla kew pad ne labew du te me maya.”

Ka peg-angken ki Kristu
(*Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20*)

⁸“Egnangenan ku sikaniyu te ka minsan hentew ne eg-angken keddiey diye te tangkaan te me etew, sikeddi ne Anak te Etew, eg-angken degma kandin diye te tangkaan te me panalihan te Manama; ⁹Piru minsan hentew ne egpahunware meytenged keddiey diye te tangkaan te me etew, igpahunware ku degma diye te tangkaan te me panalihan te Manama.

¹⁰^r “Minsan hentew ne eglemet te Anak te Etew, egkapasaylu red, piru ka minsan hentew ne egbaley-baley te Panisingan te Manama, kene iya egkapasaylu.

¹¹^s “Ne emun ke eg-uyanen kew diye te me simbaan te me Huidiyu wey diye te tangkaan te me gubirnadur wey diye naa te me pangulu, kene kew kalaggew ke egmenuwen niyu te pegpangatarengan wey ke nekey ka iglalag niyu ¹²su egpanuluen kew te Panisingan te Manama te sika ne timpu ke nekey ka eleg ne iglalag niyu.”

Ka panunggilingan meytenged te meyaman ne kene egtulik

¹³Nataman, due sabeka ne etew diye te kasuluhan ne migkahi diye te ki Hisus, “Talagpanulu, kahii nu pa ubag ka suled ku ne egbaaran a te karatuan ne inggaat te amey ney.”

¹⁴Ne intabak din sikandin, “Usi, hentew-a ka migbehey keddi te katenged ne talaggukum niyu wey ke talagbaad te karatuan niyu?”

¹⁵Ne migkahiyan din ka me etew, “Tanud-tanud kew wey bantey kew te pegkaalamlamen te minsan nekey, su ka malehet ne umul te etew ware diye te katubung din wey karakel te karatuan.”

¹⁶Ne migpangguhud si Hisus te seini ne panunggilingan diye te kandan: “Due sabeka ne meyaman ne due tane din wey amana ne dakel ka nahaani rin te me pinamula rin. ¹⁷Ne kahi rin diye te suman-suman din, ‘Nekey buwa ka eggimuwen ku te warad e egkatahuan ku te nahaani ku? ¹⁸Uya bes, seini ka eggimuwen ku. Egguhusen ku ka me lelapeng ku wey eggimu a te dakel ne me lelapeng wey diye ku igtahu ka langun ne nahaani ku wey me kasangkapan ku.’ ¹⁹Ne migkahi man-e sikandin, ‘Matubung ad. Nakalimud ad te dakel ne ingkeilangan ku te minsan pila pad ne leg-un. Egpeelay-helay e naan de, egkeen, eg-inum wey eggale-gale.’ ²⁰Piru migkahi ka Manama diye te kandin, ‘Egkeungel!

^r 12:10 Mat 12:32; Mar 3:29. ^s 12:11-12 Mat 10:19-20; Mar 13:11; Luk 21:14-15.

Te seini ne karusileman, egkuen kud ka umul nu. Ne hentew naan e ka egpakakamuney te langun ne inlimud nu?’ ”

²¹ “Sika degma ka egkatamanan te etew ne eglilimud te karatuan para kandin de iya piru egkaayu-ayu diye te suman-suman te Manama.”

Ka pegsalig diye te Manama

(Mat 6:25-34)

²² Ne migkahiyen ni Hisus ka me hibateen din, “Purisu egnangenan ku sikaniyu te kene kew kalaggew meytenged te umul niyu, ke nekey ka egkakeen niyu. Kene kew kalaggew te lawa niyu, ke nekey ka igsaluub niyu. ²³ Su ka umul impurtanti pad du te egkeenen, ne ka lawa impurtanti pad du te igsaluub. ²⁴ Tengtengi niyu ka me uwak, ware me pinamula ran wey eggaaniyen dan wey ware lelapeng dan, piru impakeen sikandan te Manama. Ne sikaniyu, labew kew pad iya te me manuk-manuk. ²⁵ Na, hentew ma kaniyu ka egpakapamalayate te umul rin pinaahi te pegkalaggew rin? Ware iya! ²⁶ Purisu, ke kene kew egpakasumpul te umul niyu minsan deisek de, mania te egkalaggew kew pad te duma ne keilangan niyu? ²⁷ Sumsumana niyu ka me bulak ke immenu ran te egdakil. Ware sikandan migginu wey migpaneyi te igsaluub dan. Piru egnangenan ku sikaniyu te minsan si Sulumun, ka amane e ne meyaman wey mabantug, ware ma kumbale din ne iling kateles te seeye ne me bulak. ²⁸ Ke impamatelesan te Manama ka me bulak ne neuyag pad kuntee, ne egsilaban ded te seup ne aldew, iyan kew naan pa kene pakumbalei nikandin? Amana ne deisek ka pegpalintutuu niyu!

²⁹ “Kene kew kalaggew egdahayun ke nekey ka egkeenen niyu wey eginumen niyu. ³⁰ Su sika ka igkalaggew te me etew ne ware pegpalintutuu wey pegsalig te Manama. Piru nakanengneng e ka Amey niyu te egkeilanganen niyu seeye. ³¹ Purisu, paharia niyu pa ka Manama diye te geyinawa niyu wey igbehey rin ka langun ne ingkeilangan niyu.

Ka karatuan diye te langit

(Mat 6:19-21)

³² “Kene kew kaaldekan minsan pila-pila kew re iya, su nahale ka Amey niyu te pegbehey kaniyu te me panalangin te peghari din. ³³ Ibelegye niyu ka me kasangkapan niyu wey ipamehey niyu ka halin diye te egkaayu-ayu. Puun due, egpakakuwa kew te puntul ne kene egkareetan ne eglimuran niyu te karatuan diye te langit. Kenad sika egkasalanan wey egkareetan su ware takawen diye ne egpakarani wey aney ne egpakaketket. ³⁴ Su ke hendei ka karatuan niyu, diye degma ka geyinawa niyu.

† 12:27 1Har 10:4-7; 2Kru 9:3-6.

Ka matanud-tanud ne suluhuanen

35^u “Pangandam^v kew layun wey pareket kew te sulu, 36^w iling te me suluhuanen ne migtetahad te ahalen dan ke ken-u eg-uli ka miggendiye te kasal. Te peg-uli din e, egpanektek sikandin wey sahuhone ne egkalukatan dan ka gumawan. 37Keupianan te seeye se me suluhuanen ne nakita te ahalen dan ne ware miglipereng te pegginguma rin. Egnangenan ku sikaniyu te malehet: eg-ilis ka ahalen wey egpapinpinnuwen din diye te keenanan ka me suluhuanen din wey egsendaran din sikandan. 38Keupianan iya te seeye se migtetahad te peg-uli te ahalen dan minsan te eglware e te marusilem wey ke eg-ukale naan e ka manuk. 39^x Tantanuri niyu seini: emun ke nakanengneng ka kamuney te baley ke nekey ne uras eglepew ka takawen, egbantayan din iya ka baley rin eyew kene egpakaseled ka takawen. 40Ne sikaniyu degma, keilangan ne eg-andam kew su egginguma ka Anak te Etew te timpu ne ware niyu pallatenga.”

Ka meupiya ne suluhuanen wey ka lamu

(Mat 24:45-51)

41Ne migkahi si Pidru, “Magbebaye, sikanami naan de ka imparineg nu te sika ne panunggilingan wey ke para te langun?”

42Ne migtabak ka Magbebaye, “Hentew-a ka suluhuanen ne matinumanen wey matagseb? Panunggilingan, ke imbehayan te ahalen ka suluhuanen din te katenged te pegmandu te me duma rin ne me suluhuanen, eyew egpakeen kandan te eleg ne timpu, 43keupianan din ke nasapenan sikandin ne miggimu te peg-uli te ahalen din.

44Egnangenan ku sikaniyu te malehet: sikandin e ka egpeuyanen te ahalen din te langun ne karatuan din. 45Piru ke mareet ka suluhuanen, egsuman-suman sikandin ne mananey pad eg-uli ka ahalen din, wey dutu egbunsud e egpanlampes te me duma rin ne me lukes wey malitan ne me suluhuanen, wey egpanaman-taman egkeen wey egpewubug-hubug. 46Ne eg-uli ka ahalen din te sabeka ne aldew ne ware din pallatenga, wey te uras ne ware din nanengnengi, wey egdusaan^y sikandin te ahalen wey igpalemung te me etew ne kene ne matinumanen.

47“Ka uripen ne nakanengneng te igkeupii te ahalen din, piru ware migtanud-tanud wey ware migtuman dutu, egpanlampesan egpatamtamani. 48Piru ka suluhuanen ne ware nakanengneng te ingkeupii te ahalen din, wey egpekeyimu te eleg ne egkalampesan sikandin, eglampesan iya sikandin piru deisek de. Su minsan hentew ne

^u 12:35 Mat 25:1-13. ^v 12:35 Te Grigu: egtaberan ka liwaraan. ^w 12:36 Mar 13:34-36.
^x 12:39-40 Mat 24:43-44. ^y 12:46 Te Grigu: egtadtaren.

imbehayan te dakel, eg-im-imanan degma te dakel; wey ka insalihan te dakel, eg-im-imanan degma te subla ne dakel.

Si Hisus ka paligkatan te pegbaad-baad
(*Mat 10:34-36*)

⁴⁹“Miggendini a su eyew te pegsilab kayi te ampew te tane; wey meupiya pad perem ke egkalegleg e. ^{50z} Piru keilangan ne eg-antus e pad te igpaneem-neem keddi,^a wey egmemasakit kuntee ka geyinawa ku taman te egkatuman e sika. ⁵¹Kahiyen niyu buwa ne iyan ku innendini ka eg-uyan te keupianan kayi te ampew te tane? Kene ne sika, su pegbaad-baad ka in-uyan ku. ⁵²Puun kuntee egkabaad-baad e ka taltalaanak. Emun ke lalimma sikandan, ka tatelu egkuntere te daruwa wey ka daruwa egkuntere te tatelu. ^{53b} Egpekegkuntere ka amey te anak din ne me lukes, wey ka iney egpekegkuntere te me anak din ne me malitan. Ne egpekegkuntere degma ka anuhang ne malitan te me ambey ran.”

Ka pegsabut te kaluwasan te timpu
(*Mat 16:2-3*)

⁵⁴Migkahi man-e si Hisus diye te me etew, “Ke egkakita niyu ka egpaddusilem diye te iglineb, mahaan kew egkahi, ‘Eg-uran seini te kene egkaluhey,’ wey eg-uran iya. ⁵⁵Ne emun ke nanengnengan niyu ne diye migpuun ka kalamag te igkakawanan ne balabahan dapit te igsile, egkahi kew, ‘Egmeinit naa kuntee,’ wey egmeinit iya. ⁵⁶Sikaniyu se egmapitew-pitew re, egpakasabut kew te me palinneu diye te langit, piru kene kew egpakasabut te me palinneu te Manama kuntee!

Ka pegpeul-uliey te migpeeg-ehetey
(*Mat 5:25-26*)

⁵⁷“Mania te kene kew egpakasuman-suman ke nekey ka eleg ne eggimuwen niyu? ⁵⁸Ke due egbayung keykew wey igsumbung kad nikandin, pakannekal ka ne egkewusey kew te diye kew pad te dalan, su kema ke igpeendiye kad e nikandin te huwis, ne igpeendiye kad e man-e te pulis, ne egkataman ne igpapisu kad e. ⁵⁹Egnanganan ku sikeykew te kene ka iya egpakalihawang ke kene nu egkaamin te egbayad ka multa nu.”

Engkeri niyu ka sale eyew kene kew egkapatey

13 ¹Te seeye ne timpu, due me etew diye ne mignangen ki Hisus meytenged te me matig-Galiliya ne inggimatayan ni Pilatu taheed

^z 12:50 Mar 10:38. ^a 12:50 Te Grigu: bewutismu ne igbewutismu. ^b 12:53 Mik 7:6.

te migpanubad sikandan te Manama. ²Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Ne puun su inggimatayan sikandan te iling due ne paahi, kahiyen niyu buwa ne subla pad sikandan ne makasesale du te duma ne matig-Galiliya? ³Kene! Piru egnangenan ku sikaniyu te emun ke kene niyu eg-inniyuhan ka me sale niyu, sikaniyu langun, egpatey red degma iling kandan. ⁴Sumsumana niyu ka sapulu wey walu (18) ne me etew ne nalundusan te matikang ne baley diye te Siluam wey nammatey e. Kahiyen niyu buwa ne subla pad sikandan ne mareet du te duma ne matig-Hirusalim? ⁵Kene! Piru egnangenan ku sikaniyu te emun ke kene niyu eg-inniyuhan ka me sale niyu, sikaniyu langun, egpatey red degma iling kandan.”

Ka panunggilingan meytenged te kayu ne ware migbehas

⁶Nataman, migpangguhud si Hisus kandan te seini ne panunggilingan: “Due sabeka ne etew ne migpamula te kayu ne egngaranan te iggira. Inleuy rin seini eyew egpitawen ke duen e behas, piru ware nakita rin. ⁷Seeye naa, migkahiyen din ka impatameng din te pinamulaan, “Tatelu e kuntee ne leg-un ka pegleuy-leuy ku te seini ne kayu eyew egpitawen ke duen naan e behas, piru warad iya nakita ku ne behas. Pelera nud e su egdaat-daat de te kalambehan te tane.’ ⁸Piru migtabak ka talagtameng, ‘Balahara nu pa ahalen, minsan te seini naan de ne leg-un su eglingkusen ku pad te egkali ka lebut din wey eg-ebunuwan ku. ⁹Emun ke egbebehas e seini te seup ne leg-un, ne meupiye iya, piru ke kene, egpeleren e mule.’”

Ka peku ne imbawian ni Hisus

¹⁰Te sabeka ne Aldew te Peggimeley, migpanulu si Hisus diye te simbaan te me Hudiyu. ¹¹Ne due sabeka ne malitan diye ne migserepan te busew wey migderalu seled te sapulu wey walu (18) ne leg-un. Napeku e sikandin wey kenad e egkatul-id ka egsasindeg. ¹²Te pegkakita ni Hisus te malitan, in-umew rin sikandin wey ingkahiyen, “Mengeatebey, neulian kad e te dalu nu!” ¹³Ne intel-eban ni Hisus te belad din ka malitan wey due-rue ne nakasasindeg sikandin, wey indayan din e ka Manama.

¹⁴^c Ne nabelu ka pangulu te simbaan te me Hudiyu su migpamawi si Hisus te Aldew te Peggimeley. Ne migkahi ka pangulu diye te me etew, “Due hen-em ne aldew te peggimu. Hendini kew te minsan nekey ne aldew ke egkeupian kew ne egkeulian, piru kene te Aldew te Peggimeley!”

¹⁵Ne migtabak ka Magbebeye kandin, “Sikaniyu se egpapitew-pitew re! Te Aldew te Peggimeley, warad iya minsan sabeka kaniyu kayi ne kene eggekad te me ayam din diye te intagkesan din wey eg-uyan te seeye

^c 13:14 Iks 20:9-10; Diy 5:13-14.

eyew egpeinumen. ¹⁶Na, seini se kabuhalan ni Abraham, impaantus sikandin ni Meibulan seled te sapulu wey walu (18) ne leg-un. Mania te kene egkaayun ne egbawian sikandin te Aldew te Peggimeley?” ¹⁷Puun te seeye ne lalag ni Hisus, neyilawan ka langun ne egkuntere kandin, wey nahale mule ka me etew tenged te kein-inuwan ne immangimu rin.

Ka panunggilingan meyitenged te behas ne mallilintek

(Mat 13:31-32; Mar 4:30-32)

¹⁸Migkahi si Hisus, “Mamenua ka Peghari te Manama? Nekey-a ka egkeilingan kayi? ¹⁹Egpekeiling seini te beni te mustasa ne mallilintek ne impamula te etew diye te kamet din. Migtubu seeye wey migmalayat e ne nekeiling e te kayu wey migsesalahan e te me manuk-manuk ka me sugpang din.”

Ka panunggilingan meyitenged te igpatulin te paan

(Mat 13:33)

²⁰Mig-inse e man-e si Hisus, “Nekey-a ka egpeilingan ku te Peghari te Manama? ²¹Egpekeiling seini te igpatulin te paan ne in-angey te sabeka ne malitan wey insewug din te harina ne eglware te saku, taman te migtulin ka langun ne innimu rin.”

Ka malig-et ne gumawan

(Mat 7:13-14, 21-23)

²²Ne miggendiye si Hisus te Hirusalim wey sasangan degma sikandin ne egpanulu diye te me lungsud wey me bariyu ne egkaliharan din. ²³Due sabeka ne etew ne mig-inse kandin, “Ahalen, deisek bu re ka egkaluwas?”

Ne migtapak si Hisus, ²⁴“Pakannekal kew te egseled te malig-et ne gumawan, su egnangenan ku sikaniyu te masulug ka eg-eleg-eleg piru kene egpakaseled. ²⁵Su egkataman ne eglekeban e te mahinged ka gumawan, wey diye kew naan de te lihawangan egsasasindeg wey egpanektek ne egkahi, ‘Ahalen, lukati key nikeykew!’ Ne egtapak sikandin, ‘Wara a nakanengneng ke hendei kew egpuun!’ ²⁶Ne egtapak kew e, ‘Sikanami iya ka duma nu te migkeen wey mig-inum. Ne migpanulu ke pad iya man-e diye te inged ney.’ ²⁷^d Piru egtapak e man-e sikandin, ‘Wara a nakanengneng ke hendei kew egpuun. Pariyu kew keddi, sikaniyu se mareet ne me etew.’ ²⁸^{e f} Ke egkiteiten niyud ensi Abraham, si Isaak wey si Hakub, wey ka langun ne me prupita diye te Migharian te Manama, egmandalawit kew wey egmegkiket te ngipen niyu su diye kew re mule te lihawangan. ²⁹Due masulug ne me etew ne diye egpuun te igsile wey te iglineb wey puun diye te igkahibang ne

^d 13:27 Sal 6:8. ^e 13:28 Mat 22:13; 25:30. ^f 13:28-29 Mat 8:11-12.

balabahan wey te igkakawanan ne balabahan dapit te igsile ne eglagpu egkeen diye te Migharian te Manama. ^{30g} Pammineg kew, due namewuri kuntee ne egpekewun-a, wey due nekewun-a kuntee ne egkamewuri.”

Ka geyinawa ni Hisus te Hirusalim

(Mat 23:37-39)

³¹Te seeye ne timpu, due me Parisiyu ne miggendiye te ki Hisus wey migkahi, “Keilangan ne eg-awe kad kayi su egpeymatayan ka ni Hirudis.”

³²Ne migtabak si Hisus kandan, “Hipanew kew wey kahii niyu sika se egpekeiling te laku te egpangalew e pad te me busew wey egpamawi a te egmanderalu taman kaaselem. Ne ikaruwa, egkeimpusan kud ka himu ku. ³³Piru keilangan ne egpabulus a eggipanew kuntee, kaaselem wey ikaruwa su kene egkaayun ne diye eggimatayan te duma inged ka sabeka ne prupita, su diye de iya te Hirusalim.

³⁴“E sikaniyu se matig-Hirusalim ne migpangimatey te me prupita wey migpandepak te seeye se impeendue te kaniyu. Kamasalig ad e perem eglibulung kaniyu, iling te sabeka ne inayan ne migpangalupkup te me piyak din, piru ware kew neupii. ^{35h} Na, eg-engkeran e ka siyudadⁱ niyu. Ne egnangenan ku sikaniyu, kene kew e egpakakita keddiey man-e taman te egkahi kew e, ‘Egdayanen sikandin se impeendini te Magbebaye ne Manama^j kanta.’”

Due migbawian ni Hisus

14 ¹Te sabeka ne Aldew te Peggimeley, miggendiye si Hisus te baley te sabeka ne pangulu te me Parisiyu eyew te pegkeen, wey in-ipat sikandin ay-ayari te me etew. ²Ne due etew diye te egkatangkaan din ne migpanlebag ka intiru ne lawa rin. ³Mig-inse si Hisus te me talagpanulu te Balaud te Manama wey me Parisiyu, “Intuhut naan ded te Balaud ka pegpamawi te Aldew te Peggimeley?”

⁴Piru ware sikandan migtabak. Ne inggen-genan ni Hisus ka etew wey imbawian din wey impeyipanew rin e. ^{5k} Ne migkahiyan ni Hisus sikandan, “Ke due anak niyu wey ke ayam naa ne neulug diye te belun te Aldew te Peggimeley, kene niyu naa egdagdahawan te egkuwa?”

⁶Piru ware sikandan nakatabak meytenged dutu.

Ka pegpariralem wey pegparibabew

⁷Nasahinda ni Hisus ne due me mahaliyug ne mig-alam te pinnuuwan te me talahuren, purisu migpangguhud sikandin kandan te seini ne paney-paney: ^{8l} “Ke due egginggat keykew te sahakeen te kasal, kene ka pinnuu diye te pinnuuwan

^g 13:30 Mat 19:30; 20:16; Mar 10:31. ^h 13:35 Sal 118:26. ⁱ 13:35 Te Grigu: baley.

^j 13:35 Te Grigu: sikandin se eggendini te ngaran te Magbebaye. ^k 14:5 Mat 12:11.

^l 14:8-10 Lal 25:6-7.

te talahuren ne me etew su hanew nu ke duen pad etew ne labew keykew. ⁹Ne egdani-rani keykew seeye se migginggat kaniyu te daruwa wey egkahi, ‘Sikandin ka egpapinnuwan ku kayi.’ Ne egkeyilawan kad e mule wey diye ke naan de egpakapinnu te nakaledled ne pinnuwan. ¹⁰Ke due egginggat keykew, meupiya pad ke diye ka te nakaledled ne pinnuwan eyew egdani-rani ka migginggat keykew ne egkahi, ‘Suled, halin ka kayi te meupiya ne egpinnuwan.’ Ligkat due, egkarayan ka diye te tangkaan te langun ne etew. ^{11^m} Su ka minsan hentew ne egparibabew te pegkeetew rin, igpariralem, ne minsan hentew ne egpariralem te pegkeetew rin, igparibabew.”

¹²Ne migkahiyen ni Hisus ka migginggat kandin, “Ke eggilutu ka, kene nu iyan hinggata ka me alukuy nu wey me suled nu wey me karumaan nu wey me sumbaley nu ne meyaman su egpakasuli sikandan egginggat keykew, ne puun due egkasulian kad te miggimu nu kandan. ¹³Ke eggilutu ka, iyan nu hinggata ka egkaayu-ayu wey ka me pungku wey ka me napiangan wey ka me butud. ¹⁴Ne keupianan nu su kene sikandan egpakasuli keykew. Iyan e eggsuli keykew ka Manama te timpu ne egkeuyag ka me etew ne matareng.”

Ka panunggilingan meytenged te dakel ne peggilutu
(*Mat 22:1-10*)

¹⁵Te pegkarineg dutu te sabeka ne duma ran te egkekeen, migkahiyen din e si Hisus, “Keupianan te seeye se etew ne egpakakeen diye te Migharian te Manama!”

¹⁶Ne migpangguhuran sikandin ni Hisus, “Due etew ne miggilutu te dakel ne egkeenen wey masalig ka me etew ne ingginggat din. ¹⁷Te miggingume e ka uras ne egshakeen e, insuhu din e ka suluhuanen din eyew egnangenan seeye se impanginggat din te naandam e ka langun. ¹⁸Ka tagse sabeka kandan, mig-ealiddanan ne kene egpekeendiye. Migkahi ka an-anayan, ‘Kene ke re keenendueni su nakabeli a te tane wey keilangan ne egleuyen ku seini.’ ¹⁹Ne migkahi ka igkarangeb, ‘Kene ke re keenendueni su nakabeli a te sapulu ne baka ne eggendiyaan ku naa su eg-el-elehan ku igdaru.’ ²⁰Migkahi ka igkatelu, ‘Iyam a nakaasawa sikan naa ka kena a egkaayun ne eggendiye.’ ²¹Seeye naa, miglibed e ka suluhuanen wey impangguhuran din e ka ahalen din. Nabelu-belu ka ahalen meytenged dutu wey migkahiyen din ka suluhuanen din, ‘Hendiye ka dagdahew te kelesadda wey me dalan, wey dumaa nu kayi ka me etew ne egkaayu-ayu, me pungku, me butud wey ka nenapiangan.’ ²²Te ware naluhey, migkahi ka suluhuanen, ‘Ahalen, natuman e ka insuhu nu, piru ware napenu ka keenanan.’ ²³Ne migkahi ka ahalen din, ‘Hendiye ke pa man-e te me dalan wey diye te ligwang te siyudad wey

^m 14:11 Mat 23:12; Luk 18:14.

pehesa nu ka me etew ne eggendini eyew egkapenu seini se baley ku. ²⁴Egnangenan ku sikaniyu te ware minsan sabeka te seeye se hun-a ne inninggat ku ne egpakaheram te sahakeen ku! ”

Ka keilangan eyew egkeyimu ne hibateen
(*Mat 10:37-38*)

²⁵Due masulug ne me etew ne migduma ki Hisus te miggipanew. Ne miglilingey sikandin wey migkahiyen din sikandan, ²⁶n “Minsan hentew ne eggendini te keddiew, ne kene din pad eg-engkeran ka igkatiglingey rin diye te amey rin wey iney rin wey asawa rin wey me anak din wey me suled din, wey kene din eg-engkeran ka kandin mismu ne igkeupii, kene egkaayun ne egkeyimu ne hibateen ku. ²⁷o Ne minsan hentew ne kene egtiang te kandin ne krus wey kene eg-ikul keddiew, kene egkeyimu ne hibateen ku.^p ²⁸Ke due sabeka kaniyu ne egsuman-suman egpes-ek te matikang ne baley, eggun-aan din pad iya te egsuman-suman ke pila ka egkahastu rin wey ke egpekeeleg naa ka seleppi din taman te egkeimpusan ka baley. ²⁹Su emun ke kene din eggimuwen sika, kema ke tibbal re egkapes-ekan ne kenad egkeimpusan, wey egmetan e nasi sikandin te egpakakita dutu. ³⁰Egkahi sikandan, ‘Et, egpaalag-alag ubag seini ne etew egbebaley ne kene bes egpekeimpus!’ ³¹Ne iling ded degma ke due sabeka ne Hari ne due sapulu ne libu (10,000) se sundalu rin ne egpakigbunu te lein ne Hari ne due daruwa ne pulu ne libu (20,000) se sundalu. Eggun-aan din pad iya te egsuman-suman ke egpakaatu naa sikandan ne egpakigsukub te Hari ne due daruwa ne pulu ne libu (20,000) se sundalu. ³²Ke suman-suman din ne kene sikandin egpakaatu, meupiya ne egsumu sikandin te me etew rin te pegnangen te kuntere din taheed te diye pad te mariyu ne egpewusayey naan de sikandan. ³³Iling naan ded due, sumsumana niyu pa ke egpekeikul kew naa keddiew. Su minsan hentew ne kene egpekeengked te langun ne diye te kandin, kene egkeyimu ne hibateen ku.

Ka asin ne warad karuan
(*Mat 5:13; Mar 9:50*)

³⁴“Meupiya ka asin, piru ke egkaawaan e ka asin te nanam din, egmenuwen pad te pegpalibed te nanam din? ³⁵Warad karuan due wey kenad egkahamit diye te tane wey ke ig-ebunu naa, sikan naa ka igdegpak e. Purisu, ke egkeupian kew ne egpakasabut, sumsumana niyu ay-ayari ke nekey ka narineg niyu!^q”

ⁿ 14:26 Mat 10:37. ^o 14:27 Mat 10:38; 16:24; Mar 8:34; Luk 9:23. ^p 14:27 Iyan kaluwasan kayi ne minsan hentew ne kene egpakaantus te keyirapan wey minsan te kamatayen, ne eg-ikul ki Hisus, kene egkeyimu ne hibateen din. ^q 14:35 Te Grigu: Pammineg ka ke due talinga nu.

Ka karniru ne natarin*(Mat 18:12-14)*

15 ¹Due sabeka ne timpu ne masulug ka me talagsukut te buhis wey me makasesale ne miggendiye te ki Hisus eyew te pegpamineg kandin. ²Migbahulbul ka me Parisiyu wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama. Migkahi sikandan, “Ka seini ne etew mig-al-alumama te me makasesale wey miglagpu kandan te egkeen!” ³Puun due, impangguhuran din sikandan te seini ne panunggilingan: ⁴“Panunggiling ke due sabeka kaniyu ne due mahatus (100) ne karniru ne natarinan te sabeka, nekey-a ka eggimuwen din? Eg-engkeran din iya ka siyam ne pulu wey siyam (99) diye te egpanabtaban, wey egpammitawen din ka natarin ne karniru taman te egkakita rin. ⁵Ke egkakita rin e seini, egkahale iya sikandin wey egtiangen din e ⁶te eg-uli. Pegginguma rin diye te baley, egpanginggaten din e ka me alukuy rin wey ka me sumbaley rin te egkahi, ‘Eggale-gale ki su nakita kud e ka natarin ne ayam ku.’ ⁷Iling naan ded degma due, egnangenan ku sikaniyu te subla pad ka kahalaan diye te langit tenged te sabeka ne makasesale ne eg-inniyug te sale din, du te siyam ne pulu wey siyam (99) ne me matareng ne kene egkeilangan ne eg-inniyug te sale.

Ka seleppi ne natarin

⁸“Panunggiling ke due malitan ne due sapulu din ne pelata ne mahal wey natarinan te sabeka, nekey naa ka eggimuwen din? Egpaket iya sikandin te sulu wey egpanlimas te baley rin, ne egpaay-ayaran din seeye te egpammitew taman te egkakita rin. ⁹Ne emun ke egkakita rin e seini, eg-umawen din ka me alukuy rin wey me sumbaley rin te egkahi, ‘Eggale-gale ki su nakita kud e ka natarin ne seleppi ku!’ ¹⁰Iling naan ded degma due, egnangenan ku sikaniyu te igkahale te me panalihan te Manama ka sabeka ne makasesale ne eg-inniyug te sale din.”

Ka anak ne hendue te natarin

¹¹Ne migpabulus si Hisus migkahi, “Due sabeka ne etew ne due anak ne daruwa ne neelin ne lukes. ¹²Sabeka ne aldew, migkahi ka hari diye te amey, ‘Ame, behayi ad e te keddiey ne baad te karatuan ta.’ Ne imbaad e te amey ka karatuan din diye te daruwa ne anak din. ¹³Peglihad te pila ne aldew, imbelegye te hari ka kandin ne baad wey miggipanew sikandin diye te mariyu ne inged. Ne diye din us-usala ka seleppi din te ware karuan ne me himu. ¹⁴Te naamin din e te miggastu ka seleppi din, due migginguma ne masumpit ne bitil te seeye ne inged wey amana sikandin neilui te langun.

r 15:1-2 Luk 5:29-30.

¹⁵Sikan naa, migweil-weil sikandin wey migtrabahu e diye te sabeka ne mahinged dutu wey impeendiye sikandin te unayan eyew egpatangguwen te me babuy. ¹⁶Ne puun su eggutasan e amana sikandin, egkeupian e perem sikandin ne egkeen te igsungud te babuy, su ware minsan sabeka ne migbehey kandin te egkakeen. ¹⁷Te katamanan, nakamaan-maan e sikandin te neyimu rin wey migkahi, 'Egkabayanan ka me suluhuanen te amey ku te egkakeen, piru egkapatey ad mule seini te gutas! ¹⁸Meupiya pad ke eg-awa a kayi wey eglibed a diye te amey ku wey egkahian ku sikandin, "Ame, nakasala a te Manama wey due te keykew. ¹⁹Kena ad likes ne egngaranan e pad nikeykew ne anak nu. Isipe e naan de nikeykew ne sabeka ne suluhuanen nu." ' ²⁰Ne miggipanew e sikandin wey miggendiyad te amey rin.

"Piru te diye pad sikandin te mariyu, nakakite e ka amey ran kandin. Neyid-u ka amey te anak din wey migpallahuy ka migsinug-ung kandin wey migkepekepan din wey miggarekan din ka anak din. ²¹Ne migkahi ka anak, 'Ame, nakasala a te Manama wey diye te keykew. Kena ad likes ne egngaranan e pad nikeykew te anak nu.' ²²Piru migpangumew ka amey te me uripen din ne migkahi sikandin, 'Hendini kew! Uyana niyu kayi ka subla ne meupiya ne hinabel wey saluubi niyu sikandin wey saluubi niyu man-e te sising wey sepatusi niyu sikandin. ²³Ne kua niyu ka malambeg ne nati te baka wey himatayi niyu su egsahakeen ki. ²⁴Su seini se anak ku ne napatey e, neuyag ded; natarin sikandin ne nakite e.' Ne migbunsud e sikandan miggale-gale.

²⁵"Te seeye ne timpu, diye te kamet ka kakey ne anak, wey eg-uli e degma. Te nakarani-rani e sikandin te baley ran, nakarineg sikandin te due eg-ulahing wey egseyaw. ²⁶Ne dutu, in-umew rin ka sabeka te me suluhuanen wey mig-insaan, 'Nekey-a ka eggimuwen niyu due?' ²⁷Ne migtabak ka suluhuanen, 'Mig-uli ka hari nu wey ware ded sikandin namenu sikan naa, impeyimatayan te amey nu ka malambeg ne nati te baka.' ²⁸Nalangetan ka kakey wey kene egkeupian ne egseled te baley. Sikan naa ka miglihawang ka amey wey inlimlimuan din ka anak din. ²⁹Piru migtabak sikandin te amey rin, 'Kema Ame, sumsumana nu ke pila ne tuig ne migtrabahu a keykew iling te uripen, wey wara ad iya mig-apul te insuhu nu. Piru wara ad iya nikeykew behayi minsan nati naan de te kambing eyew eggale-gale a duma te me alukuy ku. ³⁰Piru te peg-uli mule te anak nu ne migdaat-daat te karatuan nu duma te me malitan ne egmamelegye te lawa, impeyimatayan nu pad sikandin te malambeg ne nati te baka.' ³¹Ne migtabak ka amey, "Tatu, layun ku duma sikeykew, wey keykew degma ka langun ne keddiey. ³²Ne keilangan ne egsahakeen ki wey eggale-gale ki su ka hari nu ne kahiyen ku ne napatey e, neuyag bes ded; natarin sikandin ne nakite e.' "

Ka panunggilingan meytenged te limbungen ne sinalihan

16 ¹Ne migpangguhuran e ni Hisus ka me hibateen din, "Due sabeka ne meyaman ne due sinalihan din. Due migsumbung diye

te kandin ne migdaat-daatan kun te sinalihan din ka me karatuan din. ²Ne in-umew rin ka sinalihan din wey migkahiyen, ‘Nekey-a ka narineg ku meytenged keykew? Behayi a te malehet ne guhuren meytenged te impeuyan ku keykew ne karatuan, su kene kud egsalihan sikeykew.’ ³Ne migkahi ka sinalihan diye te isip din, ‘Egpaaween ad e te ahalen ku. Nekey buwad e se eggimuwen ku? Kene egkaayun ne egkekali a su kena a ne manekal wey egkeyilew a degma ne egpamuyu.’ ⁴E, uya, seini bes ka eggimuwen ku su eyew ke egpaaween ad e te ahalen ku, duen ded me etew ne egpepamaneyik keddi diye te me baley ran.’ ⁵Ne impeumew rin ka langun ne nekeutang te ahalen din. Mig-insaan din ka hun-a, ‘Pilaa ka utang nu diye te ahalen ku?’ ⁶Ne migtabak sikandin, ‘Mahatus (100) ne lata ne lana.’ Ne migkahi ka sinalihan, ‘Seini red ka kentiddad. Dagdahew ka pinnuu wey lalimma ne pulu (50) de isulat nu.’ ⁷Ne mig-insaan din man-e ka ikarangeb, ‘Ne sikeykew, pilaa ka utang nu?’ Ne migtabak sikandin, ‘Sabeka ne libu (1,000) ne saku ne trigu.’ Ne migkahi ka sinalihan, ‘Walu ne gatus (800) de isulat nu.’ ⁸Indeyrey te ahalen ka limbungen ne sinalihan su egkateu ne egpaney-paney meytenged te keuyahan din. Su ka kalibutanen ne me etew, subla pad ne egkateu ne egpeup-upianey te me iling dan ded du te me etew ne diye te malayag.”

⁹Ne migpabulus si Hisus migkahi, “Kuntee egnangenan ku sikaniyu te gamita niyu ka me karatuan niyu kayi te inged eyew due me alukuy niyu, su eyew ke egkaamin e seini, egdawaten kew red nikandan diye te ugpaan ne ware egtamanan. ¹⁰Minsan hentew ne egkasalihan te deisek, egkasalihan degma te dakel; wey minsan hentew ne eglilimbung te deisek, eglilimbung degma te dakel. ¹¹Ne emun ke kene kew egkasalihan te karatuan kayi te ampew te tane, hentew naa degma ka egsalig kaniyu te malehet ne karatuan diye te langit? ¹²Ke kene kew egkasalihan te kasangkapan te duma, hentew naa ka egbehey kaniyu te kasangkapan ne kaniyud e?

¹³s “Ware etew ne egkeyimu ne uripen te daruwa ne ahalen, su egdumutan din ka sabeka ne ka dangeb eggeyinawaan din. Egdapihan din ka sabeka wey ka dangeb eglemetan din. Ne iling naan ded due, kene egkaayun ne egpeuripen kew te daruwa, te Manama wey te seleppi.”

Ka duma ne me panguhuren ni Hisus

(Mat 11:12-13; Mar 10:11-12)

¹⁴Narineg seeye langun te me Parisiyu wey migdali-dian dan si Hisus su iyan dan indakelan ka seleppi. ¹⁵Ne migkahiyen ni Hisus sikandan, “Egpapitew-pitew kew re diye te me etew ne meupiya kew, piru nakanengneng ka Manama te pusung niyu. Su ka amana igkatalesi te me etew, amana igkeepes te Manama.

^s 16:13 Mat 6:24.

16^t “Ka Balaud te Manama wey ka sinulat te me prupita, in-ikul taman de te timpu ni Huwan ne Talagbewutismu. Pegkapenga dutu, inwali e ka Meupiya ne Panugtulen meytenged te Peghari te Manama, wey migpakannekal ka tagse etew te pegseled kayi. 17^u Piru malemu pad ne egkaawe ka langit wey ka tane, du te egkeyimu ne ware karuan ka deisek ne baad te Balaud te Manama.

18^v “Minsan hentew ne eg-engked te asawa rin wey egbalew-balew eg-asawa, egpakapanlibug e. Ne ka lukes ne eg-asawa te malitan ne in-engeran, egpakapanlibug degma.

Ka meyaman wey si Lasaru

19“Due sabeka ne meyaman ne migsaluub te kumbale ne ubi se batek wey mahal, wey egsahakeen sikandin te mangune-kune te tagse aldeu. 20Due degma egkaayu-ayu ne enggaranani ki Lasaru ne neempet te kehang ka lawa rin. In-uyan sikandin diye te gumawan te baley te meyaman, 21su egkeupian ubag sikandin ne egpakakeen te egkengeulug ne mummu puun te lamisa te meyaman. Migparaniyan sikandin te me asu wey impandilaan ka me kehang din. 22Te katamanan, migpatey si Lasaru wey in-uyan sikandin te me panalihan te Manama diye te kakiliran ni Abraham. Migpatey degma ka meyaman wey inlebeg. 23Imbaybayaran sikandin diye te inged te me gimukud ne enggaranani te Hadis, wey migleng-ag sikandin wey nakita rin si Abraham diye te mariyu wey si Lasaru diye te kakiliran din. 24Ne migpanguleyi ka meyaman ne migkahi, ‘Apu Abraham! Ikeyid-u a nikeykew wey suhua nu si Lasaru ne igtinduk din ka kemel rin te weyig wey egpatihisan ka dile ku eyew egmaagsil ubag, su mangune-kune ka peg-antus ku te keinit te seini se hapuy!’ 25Piru migtabak si Abraham, ‘Mengeanak, sumsumana nu te diye ke pad te ampew te tane ne narawat nu ka langun ne me meupiya, piru si Lasaru mareet mule se natamtamanan. Piru kuntee nahale e sikandin kayi, wey sikeykew eg-antus ka due. 26Ne igkarangeb, due seini se eletanan ta ne maralem, eyew ka etew kayi kene egpekeendue wey ka etew due kene egpekeendini.’ 27Ne migtabak ka meyaman, ‘Apu, ke iling due, ehangyu a keykew ne ipeendiye nu pa ubag si Lasaru te ugpaan te amey ku, 28su duen pad suled ku ne lalimma ne neelin ne lukes. Peendiyaa nu sikandin eyew egkapanpanayan sikandan wey eyew kene egpekeendini kayi te inged ne mangune-kune se pegbayad-bayad.’ 29Piru migtabak si Abraham, ‘Mani naa su diye ded ka sinulat ni Muwisis wey te me prupita. Sikandan e ka mateu ne egpamineg dutu. 30Ne migtabak ka meyaman, ‘Piru apu Abraham, kene pad ne eleg sika. Piru ke due perem egkeuyag ne eggendiye te kandan, eg-inniyuhan dan iya ka me sale dan.’ 31Piru migkahi si Abraham, ‘Emun ke kene sikandan egpamineg te sinulat ni Muwisis wey te me prupita, kene ded iya man-e sikandan egkeuyan minsan pad due migpatey ne egkeuyag.’ ”

^t 16:16 Mat 11:12-13. ^u 16:17 Mat 5:18. ^v 16:18 Mat 5:32; 1Kur 7:10-11.

Ka sale*(Mat 18:6-7, 21-22; Mar 9:42)*

17 ¹Ne ingkahiyen ni Hisus ka me hibateen din, “Ka etew eggingumaan iya te me pegtintal, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne egpuunan kayi. ²Meupiya pad ke eggiketan ka lieg din te dakel ne galingan ne batu wey igdegpak diye te dahat, du te sikandin ka egpuunan ne egpakasale ka sabeka te seini se me bate. ³^w Sikan naa, tanud-tanud kew!

“Ke egpakasale ka duma nu, sapari nu sikandin; wey ke eg-inniyug te sale, pasayluwa nu. ⁴Ke kapapitu sikandin egpakasale keykew te sabeka ne aldew, wey kapapitu degma sikandin eglibed wey egbuyu te pasaylu diye te keykew, keilangan ne egpasayluwen nu sikandin.”

Ka pegpalintutuu

⁵Ne migkahi ka me apustulis diye te kandin, “Magbebaye, timuli nu ka pegpalintutuu ney.” ⁶Ne migtabak ka Magbebaye, “Ke due pegpalintutuu niyu minsan iling kareisek te behas te mustasa, egpakasahu kew te seini ne kayu, ‘Kabarut ka wey halin ka diye te dahat!’ wey egpalintutuu iya seini kaniyu.

Ka himu te suluhuanen

⁷“Panunggiling ke due sabeka kaniyu ne due suluhuanen ne migdaru wey ke migtangu te me ayam. Ke sikan pad iya sikandin egginguma puun te kamet, egkahiyen nu naa sikandin, ‘Hendini kad wey keen kad?’ ⁸Kene iya! Ke kene, nasi nu sikandin egkahii, ‘Andami a te iglabung ku, wey sendari a. Ke egpakapenga ad, human ke pa keen.’ ⁹Egpasalamatan nu naa ka suluhuanen nu puun su migpalintutuu sikandin te insuhu nu? Kene iya! ¹⁰Ne iling kew red degma, ke egkapengaan niyud e ka langun ne insuhu kaniyu, kahi kew, ‘Me suluhuanen key re, wey innimu ney re ke nekey ka impeyimu kanami.’”

Ka pegbawi ni Hisus te sapulu ne ibungen

¹¹Te sasangan pad ne eggipaneu si Hisus peendiye te Hirusalim, miglihah sikandin te eletanan te Samarya wey Galiliya. ¹²Te egpalinggumaan e sikandin te sabeka ne bariyu, due migsinugung kandin ne sapulu ne ibungen. Diye de sikandan nanasindeg te madmariyu ¹³wey migpanguleyi sikandan, “Hisus ne Magbebaye! Ikeyid-u key nikeykew!”

^w 17:3 Mat 18:15.

14^x Pegkakita ni Hisus kandan, migkahiyen din sikandan, “Hendiye kew te me talagpanubad wey papitew kew kandan.” Te nangipaneu e sikandan, neneulian dan e diye te deralanen. 15 Pegkakita te sabeka kandan ne neulian e sikandin, miglibed e sikandin wey migpanguleyi ka migdayan te Manama. 16 Migpanimbuel sikandin diye te tangkaan ni Hisus wey migpasalamat kandin. Matig-Samarya ka seeye ne etew. 17 Ne migkahi si Hisus, “Sapulu niyu ma te neulian; hendei naan e ka siyam?” 18 Mania te ware sikandan miglibed eyew egpasalamat te Manama, ne iyan de iya seini se kene ne mahinged kayi?” 19 Ne migkahiyen ni Hisus sikandin, “Sasindeg ka wey hipaneu kad e. Iyan nekeuli keykew ka pegpalintutuu nu.”

Ka Peghari te Manama

(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Due me Parisiyu ne mig-inse ki Hisus ke ken-u egginguma ka Peghari te Manama. Migtabak sikandin kandan, “Ware palinneu ne iyan tuus te pegginguma te Peghari te Manama. 21 Ware egpakakahi, ‘Pitew kew, sein ded!’ wey ke ‘Seeye ded!’ Su ka Peghari te Manama duen e te kaniyu.”

22 Ne migkahiyen din ka me hibateen din, “Egginguma ka timpu keureme ne egkeupian kew ne egtengteng te Anak te Etew minsan senge ka aldew re perem, piru kene kew egpakakita kayi. 23 Due me etew ne egkahi kaniyu, ‘Pitew kew, diye sikandin!’ wey ke ‘Kayi sikandin!’ Piru kene kew hendiye wey ikul kandan. 24 Su ka peglibed te Anak te Etew egpekeiling te kilat ne eggeteb ne egpakatulis ka layag diye te langit. 25 Piru hun-a te langun, keilangan ne eg-antus sikandin wey egsamsamilian te me etew te kuntee ne timpu. 26^y Su ka pegginguma te Anak te Etew egpekeiling te neyitabu te timpu ni Nuwi. 27^z Migpabulus ka me etew ne nangekeen wey nangiinum wey migmaas-asaweey taman te aldew ne migseled e ensi Nuwi diye te arka. Nataman, migsipuk e ka weyig wey nalened ka langun ne etew. 28^a Egpekeiling ded degma te timpu ni Lut. Ka langun ne etew migpabulus nangekeen wey nangiinum, wey nambebeli wey nambelegye, migmammula wey nambebaley. 29 Te aldew ne mig-awe e si Lut te Suduma, mig-uranaan seeye te hapuy wey te me batu ne egkaleleg ne egngaranan te asupri ne miggule te langun ne me etew. 30 Iling degma due ka egkeyitabu te aldew ne egpakite e ka Anak te Etew.

31^b “Te seeye ne timpu, seeye se etew ne diye te atep te baley rin,^c keilangan ne kenad e egpamaneug eyew egkuwa te me kasangkapan din diye te seled. Ne seeye degma se diye te kamet, keilangan ne kenad

^x 17:14 Lib 14:1-32. ^y 17:26 Hin 6:5-8. ^z 17:27 Hin 7:6-24. ^a 17:28-29 Hin 18:20-19:25.

^b 17:31 Mat 24:17-18; Mar 13:15-16. ^c 17:31 Mapatag ka atep te me Hudiyu.

e eg-uli. ^{32d} Tantanuri niyu ka neyitabu te asawa ni Lut!^e ^{33f} Seeye se egkeupian ne egluwas te kandin ne umul, nasi egkawaraan kayi, piru seeye se egkawaraan te kandin ne umul, egpakarawat te umul ne ware egtamanan. ³⁴ Te seeye ne karusileman, due daruwa ne etew ne migpewulirey ka miggibat; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb. ³⁵⁻³⁶ Ke due daruwa ne malitan ne eggehaling; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb.^g”

³⁷ Ne mig-inse ka me hibateen din, “Magbebaye, hendei sika egkeyitabu?”

Ne migtabak sikandin, “Ke hendei ka lawa ne napatey, diye degma eglibulung ka me banug.”

Ka panunggilingan meyitenged te balu wey huwis

18 ¹ Ne migpangguhuran ni Hisus ka me hibateen din te sabeka ne panunggilingan eyew te pegpanulu kandan ne keilangan ne layun eg-ampu wey kene egkapelaan. ² Ne migkahi si Hisus, “Diye te sabeka ne siyudad, due sabeka ne huwis ne kene egkaaldek te Manama wey kene egtahud te minsan hentew ne etew. ³ Te seeye ne siyudad, due degma balu ne malitan ne layun eglibed-libed eggendiye te huwis eyew te pegpepangabang te kandin ne kasu. Migkahi ka balu, ‘Pangabangi a nikeykew su due me kuntere ku!’ ⁴ Te an-anayan migkene-kene ne egpangabang ka huwis, piru te katamanan nakakahi sikandin diye te geyinawa rin, ‘Minsan kena a egkaaldek te Manama wey te me minsan hentew, ⁵ piru tenged su layun eglibed-libed ka balu kayi te keddi, egpangabangan kud e. Su kema ke egkeupul ad tenged te peglibed-libed din.’ ”

⁶ Ne migkahi ka Magbebaye ne si Hisus, “Sumsumana niyu ka inalag te huwis minsan kene din ne matareng. ⁷ Na, kene naa degma egpangabangan te Manama ka me etew ne in-alam din ne migpangananey te aldew wey marusilem? Eglamu-lamu naa ka Manama ne egpangabang kandan? ⁸ Egnangenan ku sikaniyu, egdagdahawan din te egpangabang sikandan. Piru te peglibed te Anak te Etew, duen bu red egkakita rin ne me etew kayi te ampew te tane ne due pegpalintutu?”

Ka panunggilingan meyitenged te Parisiyu wey talagsukut te buhis

⁹ Due me etew ne migsusuman-suman ne matareng en iya sikandan, wey migdew-ey te duma. Ne puun due, migpangguhuran sikandan ni

^d 17:32 Hin 19:26. ^e 17:32 Ka asawa ni Lut neyimu ne sungkaleg ne asin. (Hin. 19:26)
^f 17:33 Mat 10:39; 16:25; Mar 8:35; Luk 9:24; Huw 12:25. ^g 17:35 Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 36 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Ke due etew ne daruwa diye te kamet; eg-angayen ka sabeka wey eggaaten ka dangeb.

Hisus te seini ne panunggilingan. ¹⁰“Due daruwa ne etew ne miggendiyete timplu eyew te peg-ampu. Ka sabeka Parisiyu wey ka dangeb talagsukut te buhis. ¹¹Ne migsasindeg ka Parisiyu ne mig-ampu te kandin, ‘Migpasalamat a keykew Manama ne kena a ne iling te duma ne leheren, limbungen, wey egpanlibug. Migpasalamat a ne kena a man-e ne iling te sika se talagsukut te buhis. ¹²Ne egpuasa a man-e te daruwa ne aldew tagse simana, wey egbehey a te igkasapulu te langun ne egkaseleppi ku. ¹³Piru ka talagsukut te buhis diye de migsasindeg te mariyu wey ware sikandin migleng-ag diye te langit. Piru impandabi rin de mule ka kumeng din tenged te pegkalaggew wey migkahi, ‘Manama, ikeyid-u a nikeykew se makasesale!’ ¹⁴Na, egnangenan ku sikaniyu te sikandin ka in-isip te Manama ne matareng te peg-uli din, kene ne seeye se Parisiyu. Su ka minsan hentew ne egparibabew te pegkeetew rin, igpariralem, piru minsan hentew ne egpariralem te pegkeetew rin, igparibabew.”

Ka pegpanalangin ni Hisus te me bate

(Mat 19:13-15; Mar 10:13-16)

¹⁵Due me etew ne mig-uyan te me anak dan diye te ki Hisus eyew igpasamsam kandin. Pegkakita dutu te me hibateen, insaparan dan sikandan. ¹⁶Piru impeparani ni Hisus ka me bate wey migkahiyen din ka me hibateen din, “Balahara niyu re due ka me bate ne egparani keddiey wey kene niyu sikandan sapari, su nasakup te Migharian te Manama ka me bate ne iling kayi. ¹⁷Egnangenan ku sikaniyu te malehet: emun ke kene niyu egdawaten ka Peghari te Manama iling te pegdawat te me bate, kene kew iya egpakalagkes dutu.

Ka meyaman ne etew

(Mat 19:16-30; Mar 10:17-31)

¹⁸Mig-inse ka sabeka ne pangulu te me Hudiyu diye te ki Hisus, “Meupiya ne talagpanulu, nekey-a ka eggimuwen ku eyew egkarawat ku ka umul ne ware egtamanan?”

¹⁹Ne migtabak si Hisus kandin, “Mania te ingngaranan a nikeykew te meupiya? Sabeka re ka meupiya, ka Manama. ²⁰^{i j k l m}Nakanengneng kad e te me suhu: ‘Kene ka panlibug, kene ka himatey, kene ka panakew, kene ka pamalehet te ubat, wey tahura nu ka amey nu wey iney nu.’”

²¹Migtabak ka etew, “Intantanuran kud sika langun ligkat te pegkabatei ku.”

²²Te pegkarineg ni Hisus kayi, migkahiyen din ka etew, “Sabeka naan de ka ware nu pad neyimu. Ibelegye nu ka langun ne karatuan nu, wey

^h 18:14 Mat 23:12; Luk 14:11. ⁱ 18:20a Iks 20:14; Diy 5:18. ^j 18:20b Iks 20:13; Diy 5:17.
^k 18:20c Iks 20:15; Diy 5:19. ^l 18:20d Iks 20:16; Diy 5:20. ^m 18:20e Iks 20:12; Diy 5:16.

ipamehey nu ka halin diye te egkengaayu-ayu eyew due karatuan nu diye te langit. Ne egkataman, libed ka kayi wey ikul ka keddi.”²³ Piru te pegkarineg dutu te etew, miglungku sikandin su subla ne meyaman sikandin.

²⁴Ne migtengtengan ni Hisus ka etew ne miglungku wey migkahi, “Amana ne malised te me meyaman ka pegseled te Migharian te Manama! ²⁵Malemu pad ka pegserep te ayam ne kamilyu diye te lungag te simat du te pegseled te meyaman diye te Migharian te Manama.”

²⁶Ne mig-inse seeye se nakarineg dutu, “Hentew bes naan de ka egkaluwas?”

²⁷Ne migtabak si Hisus, “Ka kene egkeyimu te etew, egkeyimu te Manama.”

²⁸Ne migkahi si Pidru, “Na, sikanami seini, mig-engkeran ney ka langun ne kanami eyew te peg-ikul keykew.”

²⁹Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: ka minsan hentew ne eg-engked te baley rin, wey ke asawa rin, me suled din naa, wey ke amey wey iney rin, me anak din naa tenged te Peghari te Manama, ³⁰egpakaangken te subla pad te seini ne timpu. Te egingguma ne timpu, egpakarawat sikandin te umul ne ware egtamanan.

Ka pegguhud ni Hisus te kamatayen din te igkatelu ne timpu
(*Mat 20:17-19; Mar 10:32-34*)

³¹Impasuwey ni Hisus te me etew ka sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din wey migkahiyen din, “Pammineg kew! Eggendiye kid e te Hirusalim ne egkatuman e ka langun ne insulat te me prupita meytenged te Anak te Etew. ³²Ne igbehey sikandin diye te kene ne me Hudiyu, wey eglemetan sikandin wey egpeyilawan, wey eg-il-ileban sikandin. ³³Eglampesan sikandin wey eggimatayan, piru egkeuyag sikandin te igkatelu ne aldew.”

³⁴Piru ware nakasabut ka me hibateen te igpasabut dutu, su inneles kandan ka kaluwasan te inlalag din.

Ka pegbawi ni Hisus te butud
(*Mat 20:29-34; Mar 10:46-52*)

³⁵Te nakarani-rani e si Hisus diye te inged ne Hiriku, due sabeka ne butud ne migpinnuu diye te ilis te dalan ka egpamuyu. ³⁶Te nakarineg sikandin te due masulug ne etew ne eglihad, mig-inse sikandin, “Nekey-a ka rue?”

³⁷Migkahi ka me etew diye te kandin, “Eglihad si Hisus ne matig-Nasarit.”

³⁸Seeye naa, migpanguleyi sikandin ne migkahi, “E Hisus! Kabuhalan ni Dabid! Ikeyid-u a nikeykew!”

³⁹Ne insaparan sikandin te me etew ne miggun-a ne egpeen-enengen e, piru nanasnasian de iya sikandin migpanaman-taman migpanguleyi ne migkahi, “Kabuhalan ni Dabid! Ikeyid-u a nikeykew!”

⁴⁰Migsanggal si Hisus wey insuhu ne eg-uyanen ka butud diye te kandin. Te nakarani-rani e ka butud, mig-insaan e sikandin ni Hisus, ⁴¹“Nekey-a ka igkeupii nu ne eggimuwen ku due te keykew?”

Migtabak sikandin, “Magbebaye, egkeupian a perem ne egpakakite e pad.”

⁴²Ne migkahiyen sikandin ni Hisus, “Egpakakita kad e! Iyan nekeuli keykew ka pegpalintutuu nu.”

⁴³Ne sahuhune ne nakakite e sikandin wey migsinundul e ki Hisus, wey indayan din ka Manama. Ka langun ne etew ne nakakita dutu, migdayan degma sikandan te Manama.

Si Hisus wey si Sakiyu

19 ¹Ne migpabulus si Hisus diye te inged ne Hiriku wey eglihad de. ²Ne diye, due sabeka ne meyaman ne enggaranen ki Sakiyu, ne pangulu te talagsukut te buhis ³ne egkeupian ne egpitew ki Hisus. Piru ware sikandin nakakita kandin su masulug amana ka me etew wey malibutut sikandin. ⁴Seeye naa, migpallahuy sikandin ka miggun-a wey migpamaneyik te kayu ne enggaranen te sikumuru eyew egpakakita sikandin ki Hisus su diye iya sikandin egbaye. ⁵Te nakalenged e si Hisus dutu, migleng-ag sikandin wey migkahi, “Sakiyu, mahaan ka rue! Pamaneug ka su keilangan ne diya a kuntee egginguma te baley nu.”

⁶Migdagdahew migpamaneug si Sakiyu wey mig-alumama ki Hisus ne nahale-gale.

⁷Pegkakita dutu te me etew, migbahulbul sikandan langun ne migkahi, “Etuwey, iyan din mule egpanumbalayan ka etew ne makasesale!”

⁸Ne migsasindeg si Sakiyu wey migkahi, “Magbebaye, pammineg ka! Igbehey ku ka baad te karatuan ku diye te me etew ne egkaayu-ayu, wey ke due nalimbungan ku, eg-ulian ku sikandin te hep-at ne lupi.”

⁹Ne migkahiyen sikandin ni Hisus, “Seini ne aldawa miggingumaan te kaluwasan ka seini ne baley, su kabuhalan ka degma ni Abraham. ¹⁰ⁿ Su iyan innendini te Anak te Etew eyew te pegpammitew wey pegluwas te natarin.”

Ka panunggilingan te tatelu ne suluhuanen

(Mat 25:14-30)

¹¹Nataman, migpangguhuran ni Hisus te panunggilingan ka me etew ne egkalihet pad ne egpammineg kandin, su egpalinggumaan e sikandan te Hirusalim wey nangenan te me etew ne mahaan e egginguma ka Peghari te Manama. ¹²Sikan naa ka migkahi si Hisus, “Due sabeka ne talahuren ne etew ne miggipanew te mariyu ne inged eyew egdawat te

ⁿ 19:10 Mat 18:11.

katenged te peghari diye te inged din, wey eg-uli ded sikandin. ¹³Te ware pad sikandin migligkat, impeumew rin ka sapulu ne suluhuanen din wey ka tagse sabeka impamehayan din te seleppi ne bulawan wey migkahiyan din sikandan, ‘Paanaka niyu seini te kene e pad eg-uli.’ ¹⁴Piru igkeepesepes sikandin te me etew te seeye ne inged. Seeye naa, migsuhu sikandan te egpasinundulen kandin diye te innendiyaan din wey egpakahiyan te kene sikandan egkeupian ne eghari sikandin kandan.

¹⁵“Piru neyimu iya sikandin ne Hari, ne nataman, mig-uli ded iya sikandin wey impeumew rin e ka me suluhuanen ne impamehayan din te seleppi, eyew egkanengnengan din ke pila ka anak te seleppi din diye te kandan. ¹⁶Ka an-anayan miggendiye wey migkahi, ‘Ahalen, mig-anak te sapulu ne lupi ka seleppi ne imbehey nu keddi.’ ¹⁷Ne migkahi ka Hari, ‘E, meupiya. Meupiya ka ne suluhuanen. Tenged su egkasalihan ka te dereisek de, egbehayan ku sikeykew te katenged ne egmandu te sapulu ne siyudad.’ ¹⁸Migginguma degma ka igkarangeb ne suluhuanen wey migkahi, ‘Ahalen, mig-anak te lalimma ne lupi ka seleppi ne imbehey nu keddi.’ ¹⁹Ne migkahi ka ahalen diye te kandin, ‘Puun due, egbehayan ku sikeykew te katenged ne egmandu te lalimma ne siyudad.’ ²⁰Migginguma degma ka igkatelu ne suluhuanen wey migkahi, ‘Ahalen, seini red ka seleppi nu ne imbehey nu keddi. Imbugsung ku seini te manggad, ²¹su naaldek a keykew puun su mabulut ka amana. Egkuwa ka te kene ne keykew wey eggaani ka te ware nu ibubul.’ ²²Ne migkahi ka ahalen diye te kandin, ‘Mareet ka ne suluhuanen! Iyan ku red iggukum keykew ke nekey ka inalag nu. Nakanengneng ke bes te mabulut a wey migkuwa a te kene ne keddi wey miggaani a te ware ku ipamula. ²³Na, mani naa te ware nu itahu diye te bangku ka seleppi ku eyew te peg-uli ku egkaangey ku red seini duma te anak kayi? ²⁴Ne migkahiyan din ka me etew ne nanasindeg diye, ‘Kua niyu ka seleppi due te kandin wey ibehey niyu diye te nakaseleppi te sapulu ne lupi.’ ²⁵Piru migkahiyan dan sikandin, ‘Ahalen, duen man-e seleppi din ne sapulu!’ ²⁶° Ne migtabak sikandin, ‘Egnangenan ku sikaniyu te seeye se due kandin, egtimulan pad. Piru seeye se ware kandin, eg-angayen minsan ka deisek ubag ne in-isip din ne kandin perem. ²⁷° Piru meyitenged te me kuntere ku ne kene egkeupian ne eghari a kandan, uyana niyu sikandan wey pangimatayi niyu kayi te tangkaan ku!’ ”

Ka meupiya ne pegginguma ni Hisus diye te Hirusalim

(Mat 21:1-11; Mar 11:1-11; Huw 12:12-19)

²⁸Te nekeimpus e si Hisus ka migpangguhud, migpabulus sikandin migpatakereg peendiye te Hirusalim, wey miggun-a sikandin kandan.

° 19:26 Mat 13:12; Mar 4:25; Luk 8:18. P 19:11-27 Mat 25:14-30.

29 Te egpalinggumaan sikandan te inged ne Bitpahi wey te Bitanya ne diye te Bubungan te Ulibu, impewun-e e ni Hisus ka daruwa te me hibateen din 30 wey migpanagtahaan din, “Hendiye kew seeye te kewunaan ne bariyu. Te egpekeuma kew e, due egkakita niyu ne nati te asnu ne inniket ne ware pad neunturi te minsan hentew. Hekari niyu naa seeye wey uyana niyu kayi. 31 Ne emun ke due eg-inse kaniyu, ‘Mania te eggekaran niyu sika?’ kahii niyu re, ‘Ingkeilangan seini te Magbebaye!’ ”

32 Sikan naa, nangipanew e ka insuhu wey natuman iya ka langun ne innangen ni Hisus kandan. 33 Te egkalihet pad sikandan ne eggekad te nati te asnu, mig-insaan sikandan te kamuney, “Hey, mania te eggekaran niyu sika?”

34 Ne migtabak sikandan, “Ingkeilangan seini te Magbebaye.” 35 Ne in-uyan dan e seeye diye te ki Hisus, wey innagpiyan dan te me kumbale dan, wey impeuntud e si Hisus. 36 Te mig-untud e si Hisus, imbelatan te me etew te me kumbale dan ka dalan ne egbayaan din.

37 Te egpatupang e sikandin te Bubungan te Ulibu ne marani e te Hirusalim, nahale-gale ka langun ne hibateen din wey migdayan te Manama ne migmanguleyi tenged te langun ne me kein-inuwan ne nakita ran. 38^q Migkahi sikandan, “Egdayanen ka Hari ne impeendini te Magbebaye ne Manama kanta! Keupianan diye te langit wey egdayanen ka Manama!”

39 Due me Parisiyu ne nakasewug diye te masulug ne me etew ne migkahi, “Talagpanulu, sapari nu ka me hibateen nu!”

40 Ne migtabak si Hisus diye te kandan, “Egnangenan ku sikaniyu ne meyi egpeeneng-eneng sikandan, iyan e mule egbalbalukan ka me batu.”

Ka pegsinehew ni Hisus tenged te Hirusalim

41 Te egpalinggumaan e si Hisus te Hirusalim wey te nakita rin e seini, migsinehew e sikandin 42 ne migkahi, “Me matig-Hirusalim, meupiya pad perem ke nanengnengan niyud kuntee ke nekey ka egpakabehey kaniyu te keupianan! Piru, ware pad napuwasan ka isip niyu. 43 Egginguma ka aldew keureme ne egbalabahan kew wey eglingutan te me kuntere niyu, wey eg-as-aseken kew nikandan te eglusud. 44 Egguhuse dan ka siyudad niyu wey egguleen kew nikandan. Ne warad iya minsan sabeka naan de ne batu ne egkasame diye te neunturan kayi, su ware niyu ilaa ka timpu te pegluwas perem te Manama kaniyu.”

Ka peggendiye ni Hisus te timplu

(Mat 21:12-17; Mar 11:15-19; Huw 2:13-22)

45 Pegginguma ran diye te Hirusalim, migseled si Hisus te timplu wey impandeldel rin ka egmanitinda 46^r wey migkahiyen sikandan, “Nasulat

^q 19:38 Sal 118:26. ^r 19:46 Isa 56:7; Hir 7:11.

e diye te Kasulatan, ‘Ka baley ku enggaranan te baley ne ampuanan’, piru innimu niyud e seini ne helesanan te me takawen!’

^{47s} Tagse aldew migpanulu si Hisus diye te timplu. Ka me pangulu te me talagpanubad, ka me talagpanulu te Balaud te Manama, wey ka me pangulu te me etew, migpammitew te paahi te peggimatey kandin. ⁴⁸ Piru kene sikandan egpakasellat te eggimuwen dan, su ka langun ne me etew, amana ne neupian ne egpammineg te inlalag ni Hisus.

Ka peggubabe meyitenged te katenged ni Hisus

(Mat 21:23-27; Mar 11:27-33)

20 ¹ Sabeka ne aldew taheed te migpanulu si Hisus te me etew wey migwali te Meupiya ne Panugtulen diye te timplu, migparani kandin ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey ka me igbuyag te me Hudiyu ² wey migkahi, “Nangeni key ke nekey ka katenged nu te peggimu kayi? Hentew-a ka migbehey keykew te katenged te peggimu kayi?”

³ Ne migtabak si Hisus kandan, “Due degma inse ku kaniyu. Nangeni a ⁴ ke hendei migpuun ka katenged ni Huwan te pegpamewutismu? Diye naa te Manama wey ke diye te me etew?”

⁵ Ne migpalalahey sikandan ne migkahi, “Emun ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te Manama’, kema ke egkahian ki nikandin, ‘Na, mania te ware kew migpalintutuu ki Huwan?’ ⁶ Piru ke egkahi ki, ‘Diye migpuun te me etew’, ne egbatuwen ki te me etew su migpalintutuu iya sikandan ne prupita si Huwan.” ⁷ Purisu migtabak sikandan ki Hisus, “Ware key nakanengneng ke hendei migpuun.”

⁸ Ne migkahian sikandan ni Hisus, “Ke iling ma rue, kene ku degma engnangenan sikaniyu ke nekey ka katenged ku te peggimu kayi.”

Ka panunggilingan meyitenged te talagtanggu te parasan

(Mat 21:33-46; Mar 12:1-12)

^{9c} Ne migpangguhuran ni Hisus ka me etew te seini ne panunggilingan: “Due sabeka ne etew ne migpamula te me prutas ne enggaranan te paras wey migpatanggu rin e te me talagbasuk. Ne miglapu e sikandin diye te mariyu ne inged te naluhey ne timpu. ¹⁰ Te pegginguma te timpu te pegpamupu te me behas, migsuhu sikandin te sabeka ne uripen din eyew egpakuen te baad din te prutas diye te me talagtanggu. Piru inlelampesan te me talagtanggu ka uripen wey impeuli dan ne ware inuayan. ¹¹ Ne migsuhu e man-e ka kamuney te lein ne uripen, piru inlelampesan ded te me talagtanggu wey impeyilawan dan, wey impeuli ne ware inuayan. ¹² Ne migsuhu man-e sikandin te igkatelu ne uripen din. Inggumian ka uripen wey inggehanuy diye te lihawangan te

^s 19:47 Luk 21:37. ^t 20:9 Isa 5:1.

parasan. ¹³Migkahi e ka kamuney te parasan, ‘Nekey buwad ka eggimuwen ku? E uya, igpeendiye ku ka pinalangge ku ne anak ne lukes, su kema ke egtahuren dan sikandin.’ ¹⁴Piru te pegkakita te me talagtanggu te anak din, migpalalahey e sikandan, ‘Sikan e ka anak te kamuney te parasan ne iyan egpakakamuney kayi. Eggimatayan ta sikandin eyew sikante e ka egpakakamuney kayi.’ ¹⁵Ne inggehanuy ran e sikandin diye te lihawangan te parasan wey inggimatayan dan e.”

Mig-inse si Hisus, “Nekey naa ka eggimuwen te kamuney te parasan diye te me talagtanggu? ¹⁶Eggendiyaan din ka me talagtanggu wey egpangimatayan din sikandan, wey egpasubalan din ka parasan te duma.”

Te pegkarineg dutu te me etew, migkahi sikandan, “Suwang-suwang!”

¹⁷u Piru migtengtengan ni Hisus sikandan wey migkahi, “Nekey naa ka kaluwasan te seini ne insulat:

‘Ka batu ne insamsamilian te me talagbebaley,
nasi neyimu ne batu ne pabunsuran.’

¹⁸Ka langun ne egkeulug ne egdeeg te seeye ne batu, egkallepuan, piru ka egkeuluhan te seeye ne batu, egkallupet iya.”

Ka inse meytenged te pegbayad te buhis

(Mat 22:15-22; Mar 12:13-17)

¹⁹Te seeye ne timpu, egdakepen e perem si Hisus te me talagpanulu te Balaud te Manama wey te me pangulu te me talagpanubad, su nasabut dan ne sikandan ka innisuhat din te panunggilingan. Piru naaldek sikandan te me etew. ²⁰Seeye naa, migtantanuran naan de sikandin wey impeendiyaan te me etew ne egpeiipaten. Egpeubaten sikandan ne meupiya se tuyu dan wey egpepammitawen te seyyup te impanlalag din, su eyew igkasumbung dan sikandin diye te gubirnadur wey egpewukuman. ²¹Ne mig-inse ki Hisus seeye se me talag-iipat, “Talagpanulu, nakanengneng key ne malehet ka ingkahi nu wey impanulu. Nakanengneng key ne ware impalapihan nu, ke kene, impanulu nu ka kamalehetan meytenged te igkeupii te Manama te me etew. ²²Na, nangenin key ke supak naa te Balaud ta ka pegbayad te buhis diye ki Sisar ne Impiradur, wey se kene?”

²³Piru natahaan ni Hisus ne egсахилuten de sikandin, sikan naa ka migkahiyan din sikandan, ²⁴“Papitawa a nikaniyu te seleppi. Hentew ne alung wey ngaran ka nakatahu kayi?”

²⁵Migtabak sikandan, “Ki Sisar ne Impiradur.”

Ne migkahi si Hisus, “Ke iling due, ibehey niyu diye te Impiradur ka kandin, wey ibehey niyu degma diye te Manama ka kandin.”

²⁶Ne ware iya sikandan nakasahilut kandin diye te tangkaan te me etew. Ne migpeeneng-eneng naan de sikandan, su neinu-inu sikandan te tabak ni Hisus.

^u 20:17 Sal 118:22.

Ka inse meytenged te pegkeuyag

(Mat 22:23-33; Mar 12:18-27)

27^v Ne due me etew ne me Sadusiyu ne migparani ki Hisus. Sikandan ka migkahi ne kenad egkeuyag ka me minatey. Ne mig-insaan dan si Hisus, 28^w “Talagpanulu, migsulat si Muwisis kanta te balaud ne emun ke due etew ne egpatey ka kakey rin ne ware pad nakaanak, keilangan ne egpamaluwen din ka ipag din eyew duen ded anak te kakey rin ne migpatey e.’ 29Na, due pitu ne taltalaari ne neelin ne lukes. Nakaasawa ka panganey wey migpatey ne ware nakaanak. 30Ne impamalu te inggiba ka ipag din, 31wey migpatey red degma ne ware nakaanak. Ne iling ded ka natamanan te igkatelu ne lukes. Naamin ka pitu ne taltalaari ne ware nakaanak. 32Te katamanan, migpatey e degma ka malitan. 33Na, te aldew ne eg-uyahen e ka me minatey, hentew naa ka asawa rin ne malehet su naamin ma ka pitu ne nakaasawa kandin?”

34Ne intabak sikandan ni Hisus, “Egmaas-asaweey ka me etew te seini ne timpu, 35piru seeye se in-isip te Manama ne likes ne eg-uyahen wey eg-uyanen diye te langit, kenad e egmaas-asaweey sikandan. 36Kenad sikandan egpatey su egpekeiling e sikandan te me panalihan te Manama. Me anak e sikandan te Manama su in-uyag e sikandan. 37^x Na, meytenged te pegkeuyag te me minatey, minsan si Muwisis migpamalehet kayi. Migsulat sikandin meytenged te nalegleg ne sapinit ke hendei migkahi ka Magbebaye ne Manama ne sikandin ‘ka Manama ni Abraham, ka Manama ni Isaak, wey ka Manama ni Hakub.’ 38Iyan igpasabut kayi ne kene ne Manama sikandin te me minatey, ke kene, Manama te neneuyag. Su ka langun ne etew manekal red diye te kandin ne isip.”

39Due me talagpanulu te Balaud te Manama ne migkahi, “Meupiya ka tabak nu, Talagpanulu!” 40Ne warad e egpaalag-alag ne eg-inse-inse kandin.

Ka inse meytenged te Kristu

(Mat 22:41-46; Mar 12:35-37)

41Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Mania te migkahi sikandan ne ka Kristu kabuhalan kun ni Dabid? 42^y Su minsan si Dabid, migsulat sikandin diye te Libru te me Salmu,

‘Ka Manama migkahi diye te Magbebaye ku:

Pinnuu ka kayi te igkakawanan^z ku,

^v 20:27 Himu 23:8. ^w 20:28 Diy 25:5. ^x 20:37 Iks 3:6. ^y 20:42-43 Sal 110:1.

^z 20:42 Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

⁴³ taman te eggimuwen ku ne diekanan nu ka me kuntere nu.’
⁴⁴ Purisu ke ingngaranan ni Dabid ka Kristu ne ‘Magbebaye’, egmenuwen naa te Kristu ne egkeyimu ne kabuhalan ni Dabid?”

**Ka paney-paney ni Hisus meytenged te me talagpanulu
 wey te me Parisiyu**

(Mat 23:1-36; Mar 12:38-40)

⁴⁵ Taheed te migpammineg ka langun ne etew ki Hisus, migkahiyen din ka me hibateen din, ⁴⁶ “Bantey kew te me talagpanulu te Balaud te Manama, su egkeupian sikandan ne egleug-leug ne egkukumbale te mallayat. Ne egkeupian sikandan ne egtahuren te me etew diye te me palingkiyan wey eg-alam te me mateles ne pinnuwan diye te me simbaan te me Hudiyu wey te pinnuwan te me talahuren diye te sahakeenan. ⁴⁷ Inlupihan dan ka me balu wey impangahew ran ka me kasangkapan dan minsan ka me baley ran, wey mallayat sikandan ne eg-ampu ka egpawitew-pitew re. Sikan naa ka subla pad ne masumpit ka legpad ne egkeumaan dan!”

Ka imbehey te balu diye te Manama

(Mar 12:41-44)

21 ¹ Taheed te egpawitew si Hisus, nakita rin ka me meyaman ne mig-ulug te me seleppi dan diye te tahanan diye te timplu. ² Ne due degma nakita rin ne balu ne egkaayu-ayu ne mig-ulug te daddaruwa ne keddeku. ³ Ne migkahi si Hisus, “Egnangenan ku sikaniyu te malehet: sika se balu ne egkaayu-ayu, subla pad ne dakel ka in-ulug din du te langun ne mig-ulug. ⁴ Su ka дума migbehey te subla naan de te seleppi dan, piru ka balu ne egkaayu-ayu, imbehey rin ka langun diye te kandin.”

Ka pegtagne ni Hisus te pegkahuhus te timplu

(Mat 24:1-2; Mar 13:1-2)

⁵ Due me etew diye ne migpalalahey meytenged te timplu ke mamenu keupiya ne egtengtengan ne migdayan-dayanan te mateles ne me batu wey me kasangkapan ne indasag te me etew diye te Manama. Ne migkahi si Hisus, ⁶ “Egginguma ka timpu keureme ne seini se langun ne nakita niyu, ware minsan sabeka ne batu ne egkasame diye te neunturan din, egkahebe iya ka langun.”

Ka me samuk wey me kalasayan

(Mat 24:3-14; Mar 13:3-13)

⁷ Ne mig-inse sikandan, “Talagpanulu, ken-u seini egkeyitabu? Nekey-a ka palinneu ke mahaan e seini egkeyitabu?”

⁸ Ne migtabak si Hisus, “Bantey kew ne kene kew egkeyuan te kene ne malehet ne talagpanulu su masulug ka eggendini ne egpeila ne sikandan

kun ka Kristu, wey egkahi ne miggingume e ka timpu. Piru kene kew ikul kandan. ⁹Kene kew kaaldek ke egpakarineg kew te egmabunbunuey wey egkengasamuk, su keilangan ne egkeyitabu pad sika hun-a, piru ware sika migpasabut ne mahaan e ka katammanan te inged.”

¹⁰Migpabulus sikandin ne migkahi diye te kandan, “Egpakigkuntere ka sabeka ne nasud te lein ne nasud wey egpakigkuntere ka sabeka ne tribu te lein ne tribu. ¹¹Egginguma ka mangune-kune ne me linug, bitil, wey me dalu ne kene egkabawian diye te minsan hendei ne inged. Ne due man-e makaalat-halat wey kein-inuwan ne me palinneu puun diye te langit.

¹²“Piru te kene pad egkeyitabu sika, egpandakepen kew, egbaybayaran, egprisuwen, wey eg-uyanen kew diye te simbaan te me Hudiyu eyew eggukuman. Ne egpaatubangen kew diye te me Hari wey te me gubirnadur tenged keddiey. ¹³Ne sikan en iya ka timpu ne egpakapangguhud kew kandan te Meupiya ne Panugtulen. ¹⁴^a Sikan naa, tapey niyud sabekaa ka suman-suman niyu ne kene egkalaggew ke egmenuwen niyu te egpanabak, ¹⁵su egpanuluen ku sikaniyu te iglalag niyu wey egbehayan kew te kaalam eyew kene egpakatabak wey ke egpakaapul ka me kuntere niyu. ¹⁶Igsumbung kew minsan te me amey wey iney niyu, wey te me hari wey me kakey niyu, wey te me suled wey me alukuy niyu. Ne ka duma kaniyu, eggimatayan dan iya. ¹⁷Egdumutan kew te langun ne etew tenged keddiey. ¹⁸Piru kene kew egbalaharen te Manama su minsan sabeka ne bulbul te ulu niyu kene egkatarin. ¹⁹Ne pinaahi te peg-antus niyu, egpakarawat kew te umul ne ware egtamanan.

Impataha ni Hisus ka pegkareeti te Hirusalim

(Mat 24:15-21; Mar 13:14-19)

²⁰“Ke egkakita niyu ka Hirusalim ne eglikesan te me sundalu, egkanengnengan niyu ne egdereetan e seini te kene egkaluhey. ²¹Ne seeye se me etew ne diye te Hudiya, keilangan ne eg-apat diye te me bubungan, wey seeye se diye te siyudad keilangan ne eg-awe diye. Ne seeye se diye te me unayan, keilangan ne kene eggendiye te siyudad ²²^b su seeye ne me timpu igpaneem-neem te Manama ka langet din eyew egkatuman ka langun ne nasulat diye te Kasulatan. ²³Mekeyid-u-hid-u te seeye ne me timpu ka egkengaberes wey ka egmasusu pad te me anak dan. Su eggingume e ka masumpit ne peg-antus te seini ne inged wey egkaneem-neem te seini ne keet-etawan ka langet te Manama. ²⁴Egpangimatayan sikandan pinaahi te kampilan, wey egpanguripenen sikandan diye te langun ne inged. Ne seini se Hirusalim, eg-ahawen te kene ne me Hudiyu wey egmanduan dan taman te egkapege e ka ingkerew te Manama kandan.”

^a 21:14-15 Luk 12:11-12. ^b 21:22 Hus 9:7.

Ka pegginguma te Anak te Etew

(Mat 24:29-31; Mar 13:24-27)

^{25c} “Due keureme me palinneu diye te aldew, bulan wey me bituen. Ne ka me etew te langun ne nasud, egkabantalan wey egkabengabenga te lehes te dakel ne me bunlud te dahat. ²⁶Egkengalepu ka me etew te kaaldek dan ka egkapanseb ke nekey ka egkeyitabu kayi te ampew te tane. Su egkawelwel ka me tahu diye te langit. ^{27d} Ne egkataman, egkakita ran e ka Anak te Etew ne eglepew diye te gapun duma te geem din wey dakel ne katelesan. ²⁸Ke egbunsud e seini egkeyitabu, nekal-nekal kew wey leng-ag kew su mahaan e ka kaluwasan niyu.”

Ka katahaan puun te kayu ne iggira

(Mat 24:32-35; Mar 13:28-31)

²⁹Ne migpangguhuran sikandan ni Hisus te seini ne panunggilingan, “Na, pitawa niyu ka kayu ne iggira wey ka duma ne me kayu. ³⁰Emun ke egkakita niyud ne egderewun e, egkatahaan niyu ne mahaan e ka tingmeinit. ³¹Iling naan ded degma due, emun egkakita niyud ne egkeyitabu e seini, egkatahaan niyud ne mahaan e ka Peghari te Manama.

³²“Egnangenan ku sikaniyu te malehet: egkatuman e sika langun te kene pad egkengamatey ka me etew te kuntee ne timpu. ³³Egkaawe ka langit wey ka tane piru ka keddi ne lalag, kene iya egkaawe.

Keilangan ne egtanud-tanud

³⁴“Sikan naa, tanud-tanud kew ne kene egparuyun-duyun te egkasublaan ne pegdees wey pegpewubug-hubug, wey te pegkalaggew meytenged te peg-ugpe niyu, su kema ke egkatigkew kew te seeye ne aldew wey egpekeiling kew te nabaled. ³⁵Su egtigkew seini egginguma te langun ne etew ne mig-ugpe kayi te ampew te tane. ³⁶Purisu tanud-tanud kew layun wey ampu kew eyew egmanekal kew ne eg-antus te langun ne egkeyitabu, wey eyew egpakaatubang kew te Anak te Etew.”

^{37e} Tagse aldew, egpanulu si Hisus diye te timplu, piru te pegkamarusilem eg-awe sikandin wey diye eggirehe te Bubungan te Ulibu. ³⁸Te maselem-selem, eggendiyaan sikandin te me etew diye te timplu eyew egpammineg kandin.

^c 21:25 Isa 13:10; Isi 32:7; Huwil 2:31; Imp 6:12-13. ^d 21:27 Dan 7:13; Imp 1:7.

^e 21:37 Luk 19:47.

Ka planu te peggimatey ki Hisus
(*Mat 26:1-5; Mar 14:1-2; Huw 11:45-53*)

22 ^{1f} Te seeye ne timpu, mahaan e ka Sahakeen te Paan ne Ware Patulin ne migngaranan man-e te Sahakeen te Peglihad te Panalihan. ² Ne ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama, migpammitew sikandan te paahi ke egmenuwen ne egkeyimatayan dan si Hisus, su naaldekan sikandan te me etew.

Ka pegpakigsabut ni Hudas te peg-akal ki Hisus
(*Mat 26:14-16; Mar 14:10-11*)

³ Nataman, migserepan ni Meibulan si Hudas ne engngaranan ki Iskaryuti ne sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen ni Hisus. ⁴ Ne migpapanew sikandin wey migpakigkita te pangulu te me talagpanubad wey te me pangulu te talagbantey te timplu. Migpasabutey sikandan ke egmenuwen din te pegbehey ki Hisus diye te kandan. ⁵ Amana sikandan nahale wey migsaraan dan sikandin ne egbehayan te seleppi. ⁶ Ne mig-uyun si Hudas wey migpamuhawang ne egpasayuan din eg-akali si Hisus ke ware ka masulug ne me etew.

Ka peg-andam te me hibateen ni Hisus te iglabung
(*Mat 26:17-25; Mar 14:12-21; Huw 13:21-30*)

⁷ Ne miggingume e ka aldew te Sahakeen te Paan ne Ware Patulin ne iyan pegpanubad te nati ne karniru eyew egkeenen te Sahakeen. ⁸ Ne migkahiyang ni Hisus si Pidru wey si Huwan, “Hipanew kew wey andama niyu ka iglabung ta te Peglihad te Panalihan.”

⁹ Ne mig-insaan dan si Hisus, “Hendei nu igkeupii ne eg-andamen ney seini?” ¹⁰ Ne migkahiyang din sikandan, “Pammineg kew. Te egginguma kew e diye te siyudad, due etew ne egkasinug-ung niyu ne egtiang te banga ka migpanakeru. Sinundula niyu naa sikandin wey lasud kew diye te baley ne eglasuran din, ¹¹ wey kahii niyu ka mahinged, ‘Eg-inse ka talagpanulu keykew: Hendei ka sinabeng ne egkeenan ku duma te me hibateen ku te Peglihad te Panalihan?’ ¹² Ne igpakita rin kaniyu ka maluag ne sinabeng diye te dibabew ne kumplitu te me kasangkapan, wey dutun kew naa andam te iglabung ta.” ¹³ Nataman, migpapanew ka daruwa wey nakita ran ka langun ne sumale te inalag ni Hisus kandan. Seeye naa, in-andam dan e ka egkeenen para te Sahakeen te Peglihad te Panalihan.

Ka iglabung te Magbebaye
(*Mat 26:26-30; Mar 14:22-26; 1Kur 11:23-25*)

¹⁴ Ne hengkayi te tinglabung e, migpinnuu si Hisus duma te me apustulis din eyew egkeen e. ¹⁵ Ne migkahiyang din sikandan, “Amana ad

^f 22:1 Iks 12:1-27.

iya egkeupian ne eglagpu kaniyu egsahakeen te Peglihad te Panalihan te kene e pad eg-antus! ¹⁶Su egnangenan ku sikaniyu te kena ad eg-abey egkeen kayi taman te egkatuman e ka malehet ne kaluwasan te seini ne Sahakeen diye te Migharian te Manama.”

¹⁷Ne migkuwa si Hisus te senge ubab ne binu wey migpasalamatan din ka Manama, wey migkahi diye te me hibateen din, “Kua niyu seini wey pasamsameey kew. ¹⁸Su egnangenan ku sikaniyu ne ligkat kuntee kena ad e eg-abey eg-inum te seini ne inumen ne egpuun te paras taman te eggungume e ka Peghari te Manama.”

¹⁹Ne migkuwa sikandin te paan wey migpasalamatan din ka Manama, wey impanepik-tepik din seini wey impamehey rin diye te me hibateen din te migkahi, “Seini ka lawa ku ne imbehey kaniyu. Himuwa niyu seini eyew te pegsuman-suman keddiey.” ²⁰^g Pegkapenga dutu, migkuwe e man-e sikandin te ubab wey migkahi, “Seini se senge ubab ne inumen, iyan ka langesa ku ne igpatihis para kaniyu wey iyan egpamalehet te iyam ne kasabutan te Manama diye te keet-etawan din.

²¹^h “Piru pammineg kew. Duma ta kuntee kayi te migkeen ka etew ne eg-akal keddiey. ²²Egpatey ka Anak te Etew sumale te intahahaan iya kandin, piru mekeyid-u-hid-u ka etew ne eg-akal kandin!”

²³Ne dutu, migpein-inseey sikandan ke hentew buwa kandan ka eg-akal kandin.

Ka pegpaap-apuley te me hibateen ni Hisus

²⁴ⁱ Ne migpaap-apuley ka me hibateen ni Hisus ke hentew dapit kandan ka labew. ²⁵Sikan naa, migkahiyen sikandan ni Hisus, “Ka me Hari te kene ne Hudiyu, impeuteng dan iya ka geem dan diye te me sakup dan, wey egkeupian sikandan se me pangulu ne egnanganan te ‘egsandihan te me etew.’ ²⁶^j ^k Piru kene niyu sika himuwa. Ka minsan hentew kaniyu ne iyan mabantug, keilangan ne eg-iling te kinaariyan, wey ka pangulu keilangan ne egpeyimu ne suluhuanen. ²⁷^l Hentew ma ka labew, seeye se migsendaran wey ke seeye migsendad? Seeye iya se insendaran. Piru seini a kuntee duma kaniyu ne migtanggu kaniyu.

²⁸“Mig-unung kew keddiey te me peg-eleg-eleg ne nabayaan ku. ²⁹Sikan naa, eggimuwen ku degma diye te kaniyu ka innimu te Amey ku kayi te keddi. Egbehayan ku sikaniyu te katenged te peghari, ³⁰^m eyew egpakalagpu kew egkeen wey eg-inum diye te keddi ne lamisa diye te egharian ku. Ne eyew egpakapinnuu kew man-e diye te me trunu eyew te peggukum te sapulu wey daruwa (12) ne tribu te Israil.”

^g 22:20 Hir 31:31-34. ^h 22:21 Sal 41:9. ⁱ 22:24 Mat 18:1; Mar 9:34; Luk 9:46. ^j 22:26 Mat 23:11; Mar 9:35. ^k 22:25-26 Mat 20:25-27; Mar 10:42-44. ^l 22:27 Huw 13:12-15. ^m 22:30 Mat 19:28.

Ka pegtagne ni Hisus ne igpahunware din ni Pidru

(Mat 26:31-35; Mar 14:27-31; Huw 13:36-38)

³¹Ne migkahiyen ni Hisus si Simun, “He Simun, pammineg ka! Bantey ka su migtuhutan si Meibulan te peggeram kaniyu langun ne iling te etew ne egpalayap te trigu. ³²Piru mig-ampuan ku sikeykew Simun, eyew kene egkaawe ka pegpalintutuu nu. Ne emun ke eglibed kad man-e egpalintutuu keddiey, keilangan ne eggeheteen nu ka pegpalintutuu te me suled nu.”

³³Migtabak si Pidru, “Magbebaye, andam ad e ne eg-unung keykew minsan egprisuwen wey eggimatayan.”

³⁴Ne migtabak si Hisus, “Egnangenan ku sikeykew Pidru, te kene pad eg-ukale ka manuk kuntee ne marusilem, katatelu ad nikeykew igpahunware.”

Sening, puntil wey kumpulan

³⁵ Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Nakulangan kew naa te impendiye ku sikaniyu dengan ne ware in-uyan ne me sening, puntil, wey sandal?”

Ne migtabak sikandan, “Ware.”

³⁶Ne migkahi si Hisus, “Piru kuntee, seeye se due sening wey puntil, keilangan ne eg-uyanen din. Seeye se ware kumpulan, keilangan ne igbelegye din ka binekad din wey egebli te kumpulan. ³⁷ Su egnangenan ku sikaniyu ne keilangan egkatuman ka diye te Kasulatan meytenged keddiey ne eggenendue, ‘In-isip sikandin ne sabeka ne mareet ne etew.’ Ne kuntee, egkatuman en iya ka nasulat meytenged keddiey.”

³⁸Migkahi ka me hibateen din, “Tew ka, Magbebaye. Duen e daruwa ne kumpulan kayi.”

Ne migtabak si Hisus, “Eleg e sika!”

Ka peg-ampu ni Hisus diye te Gitsimani

(Mat 26:36-46; Mar 14:32-42)

³⁹Ne mig-awe e si Hisus wey miggendiyad te Bubungan te Ulibu iling te nabatasan din. Ne migduma kandin ka me hibateen din. ⁴⁰Te pegginguma ran diye, migkahi si Hisus, “Ampu kew eyew kene kew egkatintal.”

⁴¹Ne migpariyu sikandin kandan te eleg de ne egkeumaan te egdegpak, wey migpanimbuel sikandin eyew eg-ampu. ⁴²Ne migkahi sikandin, “Ame, ke egtuhut ka, kene nud ipabulus ka igpaantus^p nu keddi, piru

ⁿ 22:35 Mat 10:9-10; Mar 6:8-9; Luk 9:3; 10:4. ^o 22:37 Isa 53:12. ^p 22:42 Te Grigu: ubab.

kene ne iyan egkatuman ka keddiey ne pegbuut, ke kene, ka keykew ne pegbuut.”⁴³ [Ne due panalihan te Manama ne egpuun diye te langit ne miglepew eyew te pegbehey kandin te kanekal. ⁴⁴Ne puun su amana ne masakit ka geyinawa rin, nanasnasian pad iya ne migmapahetpet ka peg-ampu din, wey miglimusengan sikandin iling te langesa ne migtithis diye te tane.]^q

⁴⁵Te nakapenge e sikandin ka mig-ampu, miglibed e sikandin diye te me hibateen din wey neumaan din sikandan ne nenewulep e su migmahuye puun te subla ne peglungku. ⁴⁶Ne ingkahiyen sikandan ni Hisus, “Mania te miglipereng kew? Enew kew wey ampu kew eyew kene kew egkatintal.”

Ka pegdakep ki Hisus

(Mat 26:47-56; Mar 14:43-50; Huw 18:3-11)

⁴⁷Te sasangan pad ne eglalag si Hisus, nangingume e ka masulug ne me etew ne induma ni Hudas ne sabeka te sapulu wey daruwa (12) ne hibateen din. Miggun-a sikandin kandan wey migparani ki Hisus eyew eggarek kandin. ⁴⁸Piru migkahi si Hisus, “Hudas, eg-akalan nu bes ka Anak te Etew pinaahi te harek?”

⁴⁹Te pegkakita te me duma ni Hisus ne egsehap e sikandin, migkahi sikandan, “Magbebaye, igpanibas ney naan e seini se me kampilan ney?”⁵⁰Ne due sabeka kandan dutu ne intibbas din ka uripen te Labew ne Talagpanubad, wey natamped ka igkakawanan ne talinga te uripen.

⁵¹Piru migkahi si Hisus, “Eleg e sika!” Ne insamsam ni Hisus ka talinga te uripen wey neulian e.

⁵²Nataman, migkahiyen ni Hisus ka me pangulu te me talagpanubad, ka me pangulu te talagbantey te timplu, wey ka me igbuyag te me Hudiyu ne migduma te pegdakep kandin, “Takawen a? Mania te nanguyan kew te me kampilan wey me lampes ka egdakep keddiey? ⁵³r Tagse aldew duma a kaniyu diye te timplu, ne wara a nikaniyu derakepa. Piru seinid iya ka timpu ne imbehey kaniyu, ka timpu ne due katenged ni Meibulan.”^s

Ka pegpahunware ni Pidru meytenged ki Hisus

(Mat 26:57-58, 69-75; Mar 14:53-54, 66-72; Huw 18:12-18, 25-27)

⁵⁴Ne indakep dan si Hisus wey in-uyan dan diye te baley te Labew ne Talagpanubad. Ne migsundul degma si Pidru ne migpadpariyu de. ⁵⁵Ne migtetemeg ka me etew diye te taliware te lama wey naminnuu sikandan ka egginarang. Ne migdugpu degma si Pidru kandan wey migpinnuu.

^q 22:44 Due tapey ne me sinulat ne ware miglagkes te birsikulu 43 wey 44, sikan naa ka kene buwa perem keilangan ne iglagkes seini kayi. ^r 22:53 Luk 19:47; 21:37. ^s 22:53 Te Grigu: marusilem.

⁵⁶Due suluhuanen ne malitan ne nakakita ki Pidru te migpinnuu diye te lenged te hapuy. Immemetmetan din si Pidru wey migkahi, “Sika ne etew, duma degma nikandin!”

⁵⁷Piru migpahunware si Pidru ne migkahi, “Beyi, ware e ma mule nekeila kandin!”

⁵⁸Te ware naluhey, duen e man-e lukes ne nakakita kandin wey migkahi, “Hey, duma ka iya degma nikandan!” Piru migtabak si Pidru, “Usi, kena a ne duma nikandan!”

⁵⁹Me sabeka ne uras ka miglihad, duen e man-e lein ne lukes ne migkahi, “Malehet iya ne duma rin ka seini ne etew su matig-Galiliya ma degma sikandin!”

⁶⁰Piru migtabak si Pidru, “Ti! Wara a nakanengneng te impanlalag nu!”

Te sasangan pad sikandin ne eglalag, due-rue ne mig-ukale ka manuk. ⁶¹Miglilingey ka Magbebaye wey migtengteng diye te ki Pidru, wey nasuman-suman din ke nekey ka inlalag te Magbebaye kandin, “Te kene pad eg-ukale ka manuk kuntee ne marusilem, katatelu ad nikeykew igpahunware.” ⁶²Te sikan de, miglihawang e si Pidru wey migpanaman-taman migsinehew.

Ka pegbayad-bayad ki Hisus

(Mat 26:67-68; Mar 14:65)

⁶³Ne imbaley-baley wey inlampesan si Hisus te me etew ne migbantey kandin. ⁶⁴Imbagkesan dan ka mata rin wey mig-insaan, “Ne la, antuki nu ke hentew-a ka migpasakit keykew?” ⁶⁵Ne masulug pad ka impanlalag dan te pegbaley-baley kandin.

Ka peg-inse-inse ki Hisus te me pangulu te me Hudiyu

(Mat 26:59-66; Mar 14:55-64; Huw 18:19-24)

⁶⁶Te pegkapawe e, miglibulung ka me igbuyag te me Hudiyu ne iyan ka me pangulu te me talagpanubad, wey me talagpanulu te Balaud te Manama. Ne in-uyan dan e si Hisus diye te tangkaan dan. ⁶⁷Ne migkahi sikandan, “Nangeni key ke sikeykew naa ka Kristu.”

Ne migtabak si Hisus, “Ke egnangenan ku sikaniyu, kene kew egpalintutuu keddiey, ⁶⁸wey ke eg-insaan ku sikaniyu, kene kew egtabak. ⁶⁹Piru puun kuntee, ka Anak te Etew egpinnuu diye te igkakawanan^t te maresen ne Manama.”

⁷⁰Ne mig-inse sikandan langun, “Sikeykew naa iya ka Anak te Manama?”

^t **22:69** Sumale te tuluuwen te me Hudiyu, ka talahuren de ne etew ka egpakapinnuu diye te igkakawanan te mabantug ne etew.

Ne migtabak sikandin, “Malehet iya ka ingkahi niyu.”

⁷¹Ne dutu migkahi sikandan, “Mania te egkeilangan ki pad ne egkuwa te egpamalehet? Sikante en iya ka nakarineg te inlalag din.”

Ka peg-uyan ki Hisus diye te ki Pilatu

(*Mat 27:1-2, 11-14; Mar 15:1-5; Huw 18:28-38*)

23 ¹Nataman, migsasindeg sikandan langun wey in-uyan dan si Hisus diye te tangkaan ni Pilatu ²wey insumbung dan sikandin. Ne migkahi sikandan, “Nasapenan ney seini ne etew ne inlaag din ka me etew wey mignangenan din sikandan ne kene egpabayaren te buhis diye te Impiradur. Migkahi rin pad man-e te sikandin kun ka Kristu, ka sabeka ne Hari.”

³Ne mig-insaan sikandin ni Pilatu, “Sikeykew iya ka Hari te me Hudiyu?” Migtabak si Hisus, “Ingkahi nud en iya.”

⁴Nataman, migkahiyen ni Pilatu seeye se me pangulu te me talagpanubad wey ka masulug ne etew, “Ware nakita ku ne sale te seini ne etew.”

⁵Piru migpanaman-taman sikandan mig-apul ne migkahi, “Sikandin ka puunan te samuk te me etew diye te intiru ne Hudiya tenged te kandin ne pegpanulu. Diye sikandin migbunsud te Galiliya taman te miggingume e kayi.”

Ka pegtangke ni Hisus ki Hirudis

⁶Te pegkarineg dutu ni Pilatu, mig-inse sikandin ke matig-Galiliya naa si Hisus. ⁷Te natahaan din e ne diye migligkat si Hisus te inged ne immanduan ni Hirudis, impeendiye din e sikandin ki Hirudis, su diye degma si Hirudis te Hirusalim te seeye ne timpu. ⁸Ne nahale amana si Hirudis te nakita rin si Hisus su nakarineg ma sikandin meytenged kandin, wey naluhey e ne eg-iman-iman ne egpakakita te kein-inuwan ne eggimuwen ni Hisus. ⁹Ne mig-in-insaan ni Hirudis si Hisus, piru ware sikandin migtabak. ¹⁰Nanasindeg degma diye ka me pangulu te me talagpanubad wey ka me talagpanulu te Balaud te Manama wey egbebayanan dan patamtami si Hisus. ¹¹Ne indeeg-deeg sikandin wey imbaley-baley ni Hirudis duma te me sundalu rin. Insaluuban dan sikandin te mateles ne kumbale wey impalibed dan diye te ki Pilatu. ¹²Seeye ne aldawa nekeg-alukuy e si Hirudis wey si Pilatu, su dengan talagkuntere ma sikandan.

Ka peg-uyun ki Hisus ne eggimatayan

(*Mat 27:15-26; Mar 15:6-15; Huw 18:39-19:16*)

¹³Nataman, impeumew ni Pilatu ka me pangulu te me talagpanubad, ka me igbuyag te me Hudiyu, wey ka me etew, ¹⁴ne inlalahan din

sikandan, “In-uyan niyu seini ne etew kayi te keddiey wey migkahi kew ne inlaag din ka me etew. Ne in-insaan ku sikandin diye te tangkaan niyu piru ware nakita ku ne mareet ne neyimu rin sumale te insumbung niyu keddiey. ¹⁵Ne minsan si Hirudis, ware nakita rin ne sale te seini ne etew, wey impalibed din e kayi te kanta. Ne ware iya neyimu rin ne mareet ne eleg ne eglegparan te kamatayen. ¹⁶⁻¹⁷Sikan naa, eggalampesan ku re seini ne egkataman eglekaan ded.”^u

¹⁸Piru migmanguleyi ka masulug ne me etew, “Himatayi nu sikandin! Si Barabas ka lekei nu!” ¹⁹(Naprisu si Barabas su migribildi diye te Hirusalim wey nakapatey te etew.)

²⁰Iyan igkeupii ni Pilatu ne eglekaan si Hisus, sikan naa ka miglalahan din abayi ka me etew. ²¹Piru migtabak sikandan ne migbalbalukan, “Ilansang nu sikandin te krus! Ilansang nu sikandin!”

²²Ne igkatatelu e ni Pilatu te egkahi kandan, “Mania, nekey bes ka neyimu rin ne mareet? Ware sale ne nakita ku ne eleg sikandin eglegparan te kamatayen. Eggalampesan ku re sikandin wey eggalekaan e.”

²³Piru migpabulus sikandan ne migpanguleyi ne migkahi, “Ilansang nu sikandin te krus!” Ne iyan tamani se nahambaan sikandin te me etew. ²⁴Ne mig-uyun si Pilatu te igkeupii te me etew, ²⁵wey impalekaan din e ka imbuyu dan ne naprisu tenged su migribildi te gubirnu wey nakapatey te etew. Piru imbehey rin mule si Hisus diye te kandan eyew egkeyimu ran kandin ka langun ne igkeupii ran.

Ka peglansang ki Hisus te krus

(Mat 27:32-44; Mar 15:21-32; Huw 19:17-27)

²⁶Te in-uyan dan e si Hisus, due nasinug-ung dan ne matig-Sirini ne enggaran ki Simun ne diye egpuun te sityu wey eggendiye te siyudad. Indakep dan sikandin wey impatiang te krus ne impasinundul ran ki Hisus.

²⁷Masulug amana ne etew ka migsinundul ki Hisus wey due me malitan ne migmandalawit wey migmalumbibigtew tenged kandin. ²⁸Nataman, miglilingey si Hisus diye te me malitan ne migkahi, “Sikaniyu se matig-Hirusalim ne me malitan, kena a nikaniyu sinehawi. Iyan niyu sinehawi ka pegkeetew niyu wey ka me anak niyu. ²⁹Su egginguma ka aldew ne egkahi ka me etew, ‘Keupianan te seeye se me malitan ne ware mig-anak wey ware migpangalalin wey ware impasusu ne bate!’ ³⁰^v Te sika ne timpu egkahi ka me etew diye te me bubungan, ‘Kengalunew kew kayi te

^u **23:16** Due me sinulat ne inlagkes ka birsikulu 17 piru ware seini diye te malehet ne migpuunan. Intimul naan de seini ne miggenendue: Tagse Sahakeen te Peglihad te Panalihan, nabatasan te Gubirnadur ne due egkaprisu ne eglekaan din te seeye ne timpu.

^v **23:30** Hus 10:8; Imp 6:16.

kanami!’ wey egkahi degma diye te me labuntud, ‘Bunbuni key!’ ³¹Emun ke innimu ran seini diye te etew ne ware sale, wey naan pa iya kene ne subla ne mareet ka eggimuwen dan diye te due sale.”^w

³²Duen pad man-e daruwa ne mareet ne me etew ne in-uyan dan eyew eggimatayan дума ki Hisus. ³³Te nekeume e sikandan diye te inged ne enggaran te Angkal, inlansang dan e si Hisus wey ka mareet ne me etew, ka sabeka diye te igkakawanan din wey ka sabeka diye te igkahibang din. ³⁴^x Ne migkahi si Hisus, “Ame, pasayluwa nu sikandan su ware dan nakanengneng ke nekey ka eggimuwen dan.”

Nataman, migpintut-pintut sikandan ke hentew kandan ka eppakamuney te me kumbale ni Hisus. ³⁵^y Nanasindeg ka me etew ne migtengteng, taheed te migdali-di ki Hisus ka me igbuyag te me Hudiyu ne migkahi, “Inluwas din ka дума, igpaluwas degma kandin ka pegkeetew rin ke malehet ne sikandin ka Kristu ne in-alam te Manama!”

³⁶Migdali-dian man-e sikandin te me sundalu, wey migparani sikandan wey intaruwayan sikandin te maperes ne binu. ³⁷Ne migkahi sikandan, “Ke sikeykew ka Hari te me Hudiyu, luwasa nu ka pegkeetew nu!”

³⁸Ne seini ka insulat diye te keretula te krus, “Seini ka Hari te me Hudiyu.”

³⁹Ka sabeka ne mareet ne etew ne inlansang дума ki Hisus, migbaley-baley degma kandin ne migkahi, “Sikeykew ma iya ka Kristu? Luwasa nu ka pegkeetew nu wey ilagkes key!”

⁴⁰Piru insaparan sikandin te дума rin ne migkahi, “Ware ke naa naaldek te Manama? Nekeg-iling de ka lepad ta, ⁴¹piru sikanta se daruwa, likes ki iya ne egleparan tenged te hinimuwan ta. Piru sikandin, ware mule mareet ne neyimu rin.” ⁴²Ne migkahiyang din si Hisus, “Hisus, sumsumana a nikeykew te timpu te eghari kad e.”

⁴³Ne migtabak si Hisus, “Egnangenan ku sikeykew te malehet: kuntee ne aldew дума ki diye te ugpaan te Manama.”

Ka pegkapatey ni Hisus

(*Mat 27:45-56; Mar 15:33-41; Huw 19:28-30*)

⁴⁴Ne hengkayi te meudtu e, mig-engked ka aldew ne miglayag wey migmarusilem ka intiru ne nasud taman te alas tris te maapun;^z ⁴⁵^a wey nabindas ka kurtina diye te timplu wey nabaad te daruwa. ⁴⁶^b Ne migpanguleyi si Hisus te meemen ne migkahi, “Ame. Igbehey ku diye te keykew ne me belad ka panisingan ku!” Nataman sikandin se miglalag, nabigtawan e.

^w 23:31 Te Grigu: Ke innimu ran seini diye te meyilew ne kayu, nekey naa ka egtamanan ke nahangu e seini? ^x 23:34 Sal 22:18. ^y 23:35 Sal 22:7. ^z 23:44 Te Grigu: ka meudtu, igkeem-em ne uras; alas tris te maapun, igkasiyam ne uras. ^a 23:45 Iks 26:31-33.

^b 23:46 Sal 31:5.

⁴⁷Te pegkakita te kepitán te me sundalu te neyitabu, indayan din ka Manama te migkahi, “Malehet iya ne matareng seini ne etew!”

⁴⁸Ne ka langun ne etew ne miglibulung ne egmamipitew, nakakita te neyitabu wey nanguli sikandan ne migmandabi te me kumeng dan tenged te pegkalaggew ran. ⁴⁹^c Ka langun ne nekeila ki Hisus дума te me malitan ne migsinundul kandin puun te Galiliya, diye de sikandan migsasindeg te madmariyu ne migtengteng te neyitabu ki Hisus.

Ka pegsabal ki Hisus

(*Mat 27:57-61; Mar 15:42-47; Huw 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹Due etew ne egngaranan ki Husi ne matig-Arimatiya, sabeka ne lungsud te me Hudiyu. Meupiya sikandin wey matareng ne etew ne egtetahad te Peghari te Manama. Minsan sabeka sikandin ne sakup te Talaggukum te me Hudiyu, piru ware sikandin migparuma-ruma te innimu ran diye te ki Hisus. ⁵²Miggendiye sikandin ki Pilatu wey imbuyu din ka lawa ni Hisus. ⁵³Ne in-angey rin ka lawa ni Hisus diye te krus wey imbukusan din te hinabel wey intahu din diye te inlungahan ne dalama ne ware pad nasabali. ⁵⁴Aldew seeye te Pegpangandam su mahaan e egginguma ka Aldew te Peggimeley.

⁵⁵Ka me malitan ne migsinundul ki Hisus ligkat te Galiliya, migduma ki Husi wey nakita ran ka insabalan wey ke immenu te egtahu ka lawa ni Hisus. ⁵⁶^d Nataman, mig-uli e sikandan wey in-andam dan e ka me peemut wey ka lana ne igbaluhu te lawa ni Hisus.

Seeye ne aldawa, Aldew te Peggimeley sumale te Balaud te me Hudiyu wey miggimeley e sikandan.

Ka pegkeuyag ni Hisus

(*Mat 28:1-10; Mar 16:1-8; Huw 20:1-10*)

24 ¹Te maselem-selem te aldew te Duminggu, miggendiye ka me malitan te inlungahan ne dalama ne insabalan ki Hisus. Mig-uyan sikandan te peemut ne in-andam dan para te minatey. ²Pegginguma ran, nakita ran ne nalilid e ka batu ne in-elet dutu te gumawan te insabalan. ³Ne migseled e sikandan, piru ware dan nakita ka lawa ni Hisus ⁴wey amana sikandan ne nalibeg. Ne dutu, due daruwa ne lukes ne miglepew ne nangukumbale te masil-ew wey diye migsasindeg te lenged dan. ⁵Nenaaldek ka me malitan wey nangunduk naan de. Ne migkahi ka daruwa ne lukes, “Mania te kayi niyu egpamitawa te inged te me minatey ka neuyag e? ⁶^e Warad sikandin kayi su neuyag din e. Sumsumana niyu ka inalag din kaniyu te diye pad sikandin te Galiliya ne miggenendue, ⁷Keilangan ne igbehey ka Anak te Etew diye te me makasesale wey iglansang te krus, piru egkeuyag ded sikandin te igkatelu ne aldew.’”

^c 23:49 Luk 8:2-3. ^d 23:56 Iks 20:10; Diy 5:14. ^e 24:6-7 Mat 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mar 8:31; 9:31; 10:33-34; Luk 9:22; 18:31-33.

⁸Ne nasuman-suman te me malitan ka inalag ni Hisus. ⁹Ne nanguli e sikandan wey impangguhuran dan e te langun ka sapulu wey sabeka (11) ne hibateen ni Hisus wey ka me duma ran. ¹⁰Ka me malitan ne migpangguhud te me apustulis iyan ensi Mariya Magdalina, si Huwana, si Mariya ne iney ni Santiyagu, wey ka me malitan ne duma ran. ¹¹Piru kahiyen te me hibateen ne ware karuan te guhuren dan, sikan naa ka ware sikandan migpalintutuu. ¹²Piru migsasindeg si Pidru wey migpallahuy peendiye te insabalan ki Hisus. Migpepeku sikandin eyew egseilang diye te seled, wey iyan din naan de nakita ka hinabel ne imbukus te minatey. Nataman, mig-uli sikandin ne neinu-inu meytenged te neyitabu.

Ka pegpakita ni Hisus te me etew ne egpeendiye te Immaus
(*Mar 16:12-13*)

¹³Te seeye ded ne aldew, due daruwa ne etew ne miggipanew peendiye te Immaus ne me sapulu wey sabeka (11) ne kilumitru ka kariyu puun te Hirusalim. ¹⁴Taheed te eggipanew sikandan, migpalalahey sikandan meytenged te langun ne neyitabu. ¹⁵Te egkalihet sikandan ne egpalalahey, migparani si Hisus kandan wey migluyud kandan te eggipanew. ¹⁶Piru ware sikandan nekeila kandin su hendue te imbunbunan ka mata ran. ¹⁷Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Nekey-a ka igkewengete niyu taheed te egmangipanew kew?”

Mig-engked sikandan ka eggipanew ne nalanu. ¹⁸Ka sabeka ne enggaranen ki Kliyupas mig-inse diye te ki Hisus, “Sikeykew naan de ka mahaliyug diye te Hirusalim ne ware nakanengneng te neyitabu te nanlihad ne me aldew?”

¹⁹Mig-inse si Hisus, “Nekey-a ka neyitabu?”

Migtabak sikandan, “Ka meytenged ki Hisus ne matig-Nasarit. Sabeka sikandin ne maresen ne prupita diye te tangkaan te Manama wey diye te langun ne etew, su due geem te pegpanulu din wey te me himu rin. ²⁰Insumbang sikandin te me pangulu te me talagpanubad ta wey te me igbuyag te me Hudiyu eyew eggukuman te kamatayen, wey inlansang dan e sikandin te krus. ²¹Migpallateng key perem ne sikandin ka eglekat te me kabuhalan ni Israil! Piru natateluwan e mule kuntee seeye se neyitabu. ²²Ne due duma ney ne me malitan ne nakapeinu-inu kanami. Migselem-selem sikandan miggendiye te migsabalan ki Hisus, ²³piru ware dan nakita ka lawa ni Hisus diye. Ne miglibed sikandan ne migpangguhud ne nakakita kun sikandan te me panalihan te Manama ne migkahi te neuyag e sikandin. ²⁴Ne due me duma ney ne miggendiye te insabalan, wey iling ded te ingkahi te me malitan ka nakita ran. Piru ware sikandan nakakita ki Hisus.”

²⁵Ne migkahiyen sikandan ni Hisus, “Egkeungel kew iya! Mananey kew egpalintutuu te langun ne inalag te me prupita! ²⁶Su keilangan

ka Kristu ne eg-antus pad te seini se neneyitabu human sikandin egmabantug.”²⁷ Ne impasabut ni Hisus diye te kandan ka langun ne ingkahi te Kasulatan meytenged kandin, bunsud te sinulat ni Muwisis taman te sinulat te me prupita.

²⁸ Seeye ne timpu, marani e sikandan te inged ne eggendiyaan dan, ne si Hisus hendue te egpabulus pad, ²⁹piru impegpehetan dan sikandin hawiri ne ingkahian, “Aran ke pa kayi te kanami su miglineb e ka aldew wey mahaan e egkasagkup.” Nataman, migdume e si Hisus kandan. ³⁰Te diyad e sikandin te lamisa duma kandan, mig-angey sikandin te paan wey impasalamatan din. Ne impanepik-tepik din e seini wey impamehey rin e diye te kandan. ³¹Sahuhune ne iling te napuwasan ka mata ran wey neilaan dan e si Hisus, piru sauhune ne nalaag sikandin diye te tangkaan dan. ³²Ne migpanangnangene y sikandan ne migkahi, “Sikan bes iya ka iling te due hapuy ne miglegleg kayi te pusung ta te impasabut din ka Kasulatan te diye ki pad te dalan.”

³³Due-rue ne migsasindeg sikandan wey miglibed diye te Hirusalim. Ne nakita ran diye ka sapulu wey sabeka (11) ne me hibateen wey ka duma pad ne me etew ne nalibulung ³⁴ne migkahi, “Malehet iya ne neuyag ka Magbebaye! Migpakita sikandin ki Simun!”

³⁵Ne impangguhud degma te daruwa ne etew ka neyitabu diye te dalan, wey ka pegkeila ran te Magbebaye te pegtepek-tepek din e te paan.

Ka pegpakita ni Hisus te me hibateen din

(Mat 28:16-20; Mar 16:14-18; Huw 20:19-23; Himu 1:6-8)

³⁶Te sasangan pad sikandan egmalalahey, sauhune ne miglepew ka Magbebaye wey migsasindeg diye te taliware dan ne migkahi, “Ka keupianan egduma kaniyu.”

³⁷Natingkemed sikandan wey nenaaldek, su kahian dan ne saping ka nakita ran. ³⁸Piru migkahian din sikandan, “Mania te egkalaggew kew? Mania te egduwa-ruwa kew? ³⁹Tengtengi niyu seini se me belad ku wey me paa ku. Sikeddi iya seini. Samsama a wey pitawa a. Ka saping, ware sapu wey ware tul-an piru sikeddiey kuntee ne nakita niyu, due sapu wey due me tul-an.”

⁴⁰Pegkapenga rin te eglalag, impapitew rin kandan ka belad din wey ka paa rin. ⁴¹Ne puun su nahale-gale sikandan wey amana ne neinu-inu, hendue te kene sikandan egpakapalintutuu te nakita ran. Seeye naa, mig-insaan sikandan ni Hisus, “Due egkakeen niyu kayi?” ⁴²Ne imbehayan dan sikandin te sabeka ne getad te tinuug te ngalap te weyig. ⁴³Ingkuwa ni Hisus seeye wey ingkeen din e diye te tangkaan dan.

⁴⁴Ne migkahian din sikandan, “Seini ka ingkahi ku kaniyu te dume e pad kaniyu, ne keilangan ne egkatuman ka langun ne nasulat te Balaud ni Muwisis wey te me prupita wey diye te me Salmu meytenged keddiey.”

⁴⁵Nataman, imbulihan ni Hisus ne egkapuwasan ka me suman-suman dan eyew egpakasabut te Kasulatan. ⁴⁶Ne migkahiyen din sikandan, “Nasulat diye te Kasulatan ne ka Kristu keilangan ne eg-antus wey egpatey, wey egkeuyag ded sikandin te igkatatelu ne aldew. ⁴⁷Keilangan ne igpangguhud diye te langun ne nasud, bunsud kayi te Hirusalim, ne tenged kandin, egkupasaylu ka eg-inniyug te me sale dan. ⁴⁸Ne sikaniyu ka me talagpamalehet te seini se langun. ⁴⁹^f Ne igpeuyan ku kaniyu ka insaad te Amey ku. Piru keilangan ne uugpe kew pa diye te Hirusalim taman te egkaleneban kew e te geem ne egpuun diye te langit.”

Ka pegbatun ki Hisus diye te langit

(Mar 16:19-20; Himu 1:9-11)

⁵⁰^g Nataman, in-uyan ni Hisus sikandan diye te lihawangan te siyudad taman te Bitanya. Te diyad sikandan, ingkayew rin e ka belad din wey impanalanginan din sikandan. ⁵¹Te egkalihet sikandin ne egpanalangin kandan, egkahan-ganaran e degma sikandin egkabatun diye te langit. ⁵²Ne indayan dan sikandin, wey miglibed e sikandan diye te Hirusalim ne amana nahale-gale. ⁵³Ne layun de sikandan diye te timplu eyew te pegpasalamat te Manama.

^f 24:49 Himu 1:4. ^g 24:50-51 Himu 1:9-11.